

## Inhoud

|                                                                                                     |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Opening en mededelingen .....                                                                    | 2  |
| 2. Regeling van werkzaamheden en vaststelling agenda.....                                           | 2  |
| 3. Bespreekpunten .....                                                                             | 3  |
| A. Definitief Meerjarenprogramma Nationaal Coördinator Groningen 2017-2021 .....                    | 3  |
| (motiedebat op verzoek van de fracties van de ChristenUnie, de SP en de Partij voor de Dieren)..... | 3  |
| B. Herindelingsadvies samenvoeging gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren .....                     | 20 |
| C. Rapport Noordelijke Rekenkamer ‘Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid:....                   | 48 |
| gevolgen voor maatschappelijke instellingen provincie Groningen’ .....                              | 48 |
| D. Motiedebat steun RTV Noord .....                                                                 | 54 |
| E. Motiedebat Milieuplan 2017-2020 en Evaluatie IMB (op verzoek van de Partij voor de Dieren).....  | 64 |
| F. Motie vreemd aan de orde van de dag: Anoniem solliciteren (op verzoek van de PvdA- .....         | 74 |
| fractie) .....                                                                                      | 74 |
| 4. Hamerstukken .....                                                                               | 84 |
| 5. Ingekomen brieven .....                                                                          | 85 |
| 6. Kortetermijnagenda volgende cyclus commissievergaderingen .....                                  | 85 |
| 7. Notulen voorgaande vergaderingen van 9 november en 14 december 2016.....                         | 85 |
| 8. Sluiting.....                                                                                    | 85 |

## PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN VERGADERING VAN 1 FEBRUARI 2017

Voorzitter: F.J. Paas

Griffiers: mevrouw H. Engels-van Nijen en mevrouw J. Bordewijk

Aanwezig 39 leden Provinciale Staten: N. Bakker (VVD), B. Batterman (PvdA), mevrouw S.M. Beckerman (SP), mevrouw A. Beenen (PvdA), mevrouw P. Blink (Groninger Belang), mevrouw M. Bootsma (SP), R.H. van der Born (ChristenUnie), mevrouw L.N. Dijkstra (VVD), G. Engelkens (PvdA), mevrouw S.J.F. van der Graaf (ChristenUnie), mevrouw D. de Haas (PvdA), mevrouw M. Heidekamp-Prins (CDA), R. Jousma (SP), R.M. Kaatee (PVV), G. Kamminga (D66), A.J.M. van Kesteren (PVV), mevrouw A.G. van Kleef-Schrör (CDA), M. Knecht (CDA), mevrouw B.E.B. Kruize (D66), J.H. Mastenbroek (SP), H.A. Meendering (GroenLinks), H. Miedema (GroenLinks), A.J. Nolles (GroenLinks), M. Oosterhuis (VVD), mevrouw H.M. Oudman-Dam (ChristenUnie), mevrouw A. Poort (SP), D. Ram (PVV), M.S. Scheffers (Groninger Belang), H.L.A. Schijf (D66), A. Schmaal (Groninger Belang), C.M.C. Grăescu-Kele (SP), J.K. Star (CDA), G.J. Steenberg (ChristenUnie), mevrouw J.C. Voerman (PvdD), R.W. de Wit (CDA), J. Wolters (SP), mevrouw K. de Wrede (PvdD), B. Zwiers (Partij voor het Noorden), mevrouw E.M. Wulfse (VVD)

Afwezig: H.H. Hensen (SP), mevrouw E. Stolk (PvdA), R. Visser (PvdA), T. Zwertbroek (D66)

Aanwezige leden Gedeputeerde Staten: P.H.R. Brouns, E. Eikenaar, mevrouw F.Q. Gräper-van Koolwijk, mevrouw N. Homan-Brinkman, H. Staghouwer

Afwezig: ---

### 1. Opening en mededelingen

De VOORZITTER: Dames en heren, welkom. Ik open deze Statenvergadering; dat geldt voor de leden van zowel Provinciale Staten als het College.

Ook een bijzonder welkom aan de gasten van de Staten. De publieke tribune zit goed vol met belangstellenden én gasten. Uw gastvrouw is Dominique de Haas van de fractie van de Partij van de Arbeid. Toen ik zonet wat eerder binnenkwam, zag ik hoe ze enthousiast vertelde wat er in deze zaal zoal gebeurt. Ik wens u een heel interessante ochtend toe en alle anderen trouwens ook.

Dan kom ik bij de afwezigheidsmeldingen. U bent afgelopen maandag geïnformeerd over de brand in het huis van Tim Zwertbroek, de fractievoorzitter van D66. Hij ligt in het ziekenhuis en hij maakt het naar omstandigheden goed. Ik wil vanaf deze plek onze beste wensen voor een spoedig herstel uitspreken. Er gaat straks een kaart rond met een inlegvel: daar kunt u uw eigen wensen ook op noteren en de griffie zal ervoor zorgen dat de wensen hem ook bereiken. Mevrouw Kruize van de D66-fractie treedt daarbij op als contactpersoon. U begrijpt dat het wat druk is als we allemaal in de richting van de heer Zwertbroek gaan bewegen. Ze houdt ons ook op de hoogte van de situatie van de heer Zwertbroek en daarvoor wil ik mevrouw Kruize nu alvast van harte bedanken. Dat is zwaar werk.

Dan zijn er meldingen ontvangen van andere Statenleden die er vandaag niet kunnen zijn: de heer Hensen van de fractie van de SP, de heer Star van de CDA-fractie die bij het ochtenddeel niet aanwezig kan zijn. Zijn er nog andere mensen die ik over het hoofd heb gezien?

De heer ENGELKENS (PvdA): Ja, mevrouw Stolk en de heer Visser van de PvdA zijn vandaag ook niet aanwezig.

De VOORZITTER: Niet aanwezig? De hele dag niet? Oké. Dan zullen we proberen zo goed mogelijk te vergaderen zonder dat zij daaraan kunnen bijdragen. Wellicht rust er op uw schouders een zware druk daarmee, begrijp ik.

### 2. Regeling van werkzaamheden en vaststelling agenda

De VOORZITTER: Zullen we de werkzaamheden maar eens gaan regelen om dat laatste te bevorderen?

We hebben meerdere bespreekpunten op de agenda staan: het motiedebat onder 3.A tot en met 3.E. Dat zijn de agendapunten die we al kenden en die we ook al in de uitnodiging hadden staan. Meneer Nolles?

De heer NOLLES (GroenLinks): Ik meende dat het bij 3.A het woord 'motiedebat' te horen? Dat kan niet het geval zijn, toch?

De VOORZITTER: Bij welk punt? 3.A?

De heer NOLLES (GroenLinks): 3.A, inderdaad.

De VOORZITTER: Wat ik heb meegekregen uit de commissie is dat dit punt is afgeconcludeerd als een motiedebat. Maar als u daar bezwaar tegen hebt: de vergadering van de Staten gaat over haar eigen orde.

De heer NOLLES (GroenLinks): Ja, ik zie dit niet op die wijze geagendeerd staan, vandaar.

De VOORZITTER: Breng ik u erg in de problemen als ik me houd aan de conclusie van de voorzitter van de commissie?

De heer NOLLES (GroenLinks): Nee, mij niet.

De VOORZITTER: Zullen we het dan maar zo doen, zoals de voorzitter van de commissie het heeft afgeconcludeerd? Prima, dan doen we het zo.

Ik was bij een voorstel vreemd aan de orde, dat door de PvdA is ingediend over anoniem solliciteren. Dat hebt u afgelopen vrijdag ontvangen. Om het onderwerp te kunnen toevoegen moet ten minste eenderde van de aanwezige Statenleden instemmen met de agendering. Dus ik kijk nu even of het agenderen van dit voorstel wordt gedragen door ten minste eenderde van de Statenleden. Kunt u dat met uw handen laten zien? Ja, dat is wel eenderde, dat geloof ik wel. Dan voegen we dat voorstel toe als agendapunt 3.F.

Over de manier waarop we dat onderwerp bespreken: de conceptmotie is tijdig rondgegaan en het onderwerp is goed afgebakend. Misschien zouden we kunnen volstaan met een motiedebat, maar omdat het onderwerp niet is besproken in de vergadering van een commissie en ik ook niet weet of er andere fracties over ditzelfde onderwerp het woord willen voeren, kan het ook zijn dat dat een volledig debat in twee termijnen vergt. Laat ik het eens proberen: zijn er andere fracties die het woord wensen of een motie zouden wensen in te dienen op datzelfde punt? Dat is niet het geval. Maar goed, ook een andere fractie kan dan het woord voeren. Het gaat er nu alleen om of u een motie wilt indienen. Zullen we het dan eens zo doen dat de portefeuillehouder na de inleiding door de PvdA-fractie direct reageert en dat dan de andere fracties het woord nemen? Dan doen we dat op die manier. Ja? U bent ermee akkoord.

Kunt u dan instemmen met de aldus aangevulde agenda? Dat is ook het geval.

Dat brengt me bij de spreektijd. We hebben het daar in het presidium uitvoering over gehad en het daarna afgemaakt op 11 minuten per fractie. Kunt u daarmee instemmen? Ik zie u gepast zuinig kijken, dus dat kan. Dat leidt tot 45 minuten spreektijd voor Gedeputeerde Staten. Dan is aldus besloten en gaan we beginnen met de beraadslagingen.

Zonder verdere beraadslaging wordt de agenda vastgesteld.

### **3. Bespreekpunten**

#### **A. Definitief Meerjarenprogramma Nationaal Coördinator Groningen 2017-2021**

*(motiedebat op verzoek van de fracties van de ChristenUnie, de SP en de Partij voor de Dieren)*

De VOORZITTER: U hebt over dit onderwerp gesproken in de commissie Bestuur van 25 januari. Daarbij heeft in elk geval de fractie van de ChristenUnie aangekondigd een motie te willen indienen tijdens deze vergadering. Maar het kan zijn dat er ook nog andere fracties zijn die een motie

overwegen: ik heb de voortekenen daarvan gezien, allemaal gericht op punten die tot nu toe niet of onvoldoende zijn opgenomen in het Meerjarenprogramma. Misschien is het goed om even te inventariseren welke fracties overwegen om een motie in te dienen, want die krijgen dan met enige voorrang het woord om hun motie toe te lichten. Dat zijn de ChristenUnie, de SP, de Partij voor de Dieren. Zie ik het goed zo?

Oké, ik heb woordvoerders die een motie willen indienen. Ik aarzel even of ik eerste de ChristenUnie als eerste melder het woord geef of de SP als grootste partij. U vindt het allebei goed? Zal ik dan eens met de ChristenUnie beginnen? Mevrouw Van der Graaf, gaat uw gang.

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): "Het is een woud van partijen en achter iedere boom staat de NAM." Zo treffend gaf Arjan Lubach in zijn show op televisie afgelopen weekend weer hoe onoverzichtelijk het moeras is van partijen die betrokken zijn bij de schadeafhandeling van de gaswinning. En in dat onoverzichtelijke moeras raken de mensen verstrikt. Honderdduizend mensen zijn gedupeerd en zij kunnen niet goed voor hun rechten opkomen. Zij zien op tegen de juridische procedures vanwege de kosten, het procesrisico, de duur, het gebrek aan correcte, adequate juridische begeleiding en onder andere ook doordat zij geen beroep kunnen doen op rechtsbijstand die voor hen vaak onbereikbaar lijkt. Zo wordt de toegang tot het recht en tot de rechter beperkt. Een recht dat de overheid moet waarborgen. Gedupeerden in het aardbevingsgebied moeten dus meer kans krijgen om voor hun rechten op te kunnen komen en hun recht te kunnen halen. Daarom vragen wij opnieuw aandacht voor rechtsbijstand voor gedupeerden in het aardbevingsgebied.

De zorg hierover leeft breed in de Groninger samenleving. We hebben hier vaak aandacht voor gevraagd: hier als politieke partijen, meerderen van ons, het Gasberaad, de Groninger Bodem Beweging, er zijn initiatieven van *crowdfunding* vanuit de samenleving zelf. Er is een grote behoefte aan een extra voorziening op dit punt. Niet alleen moties hier in de regio, maar een motie in de Tweede Kamer, vrij recent nog, zijn aangenomen. Maar ook daarvan zien we niets terug in het Meerjarenprogramma. Die motie verzocht de regering om er met de Nationaal Coördinator voor te zorgen dat er een onafhankelijke schadebijstand wordt georganiseerd, waarbij ook gekeken wordt naar initiatieven als Stuk & Steun. We zien hier niets van terug, ook niet van de moties die wij eerder hebben aangenomen in deze Staten. Dat geeft te denken over de inbreng van de volksvertegenwoordiging. Het Meerjarenprogramma houdt namelijk op bij de conclusie dat mensen een rechtsbijstandsverzekering kunnen afsluiten of een beroep kunnen doen op gesubsidieerde rechtsbijstand. Het actiepunt is voor het komende jaar mensen te wijzen op hun eigen verantwoordelijkheid en het eigen initiatief. Maar daarmee gaat de Nationaal Coördinator voorbij aan het kernpunt en het knelpunt dat veel gedupeerden in de praktijk geen beroep kunnen doen op deskundige juridische bijstand.

Mevrouw WULFSE (VVD): U begon uw woordvoering – want dat is het toch, ik dacht dat er eigenlijk een motiedebat zou komen met het indienen van een motie en dan een debat – heel uitgebreid. Dus ik voel me ook wel gerechtigd om te interrumperen. U had het over heel veel mensen. Ik heb het in de commissie ook al gevraagd om hoeveel mensen het gaat. U kon daar toen geen antwoord op geven. Hebt u dat antwoord misschien nu voor de VVD?

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): Ik heb de afgelopen week natuurlijk gepoogd nog verder onderzoek daarnaar te doen. Maar het blijkt in de praktijk heel lastig te zijn om daar een adequaat antwoord op te kunnen formuleren. We weten dat er honderdduizend mensen gedupeerd zijn, we weten dat zij schade hebben, wij weten dat er complexe schades zijn, we weten dat er conflicten zijn. Maar die gegevens zijn eigenlijk niet openbaar en ik denk dat het goed is dat daar een onderzoek naar wordt gedaan.

Mevrouw WULFSE (VVD): En vindt u het dan terecht dat u in uw motie gewoon heel bout stelt *'heel veel mensen'*? Want wij vinden toch dat we ons op feiten moeten baseren en niet op demagogische woorden.

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): Ja, dat baseren wij inderdaad op feiten en op ervaringen van bewoners die naar onszelf zijn toegekomen, van bewoners die naar de Groninger Bodem Beweging zijn toegekomen en die zich nu in juridische procedures roeren zonder juridische bijstand. Dus we hebben zeker aanleiding om die stelling te kunnen onderbouwen dat het inderdaad gaat om *'heel veel mensen'*.

Mevrouw WULFSE (VVD): Dan nog een ander punt. U sprak over dat moeras, dat Arjen Lubach zo mooi in beeld gebracht heeft. Dat ben ik ook helemaal met u eens. Wij kennen dat moeras natuurlijk wel, want daar zwemmen wij al een tijd in. Dus goed dat hij dat zo duidelijk voor het voetlicht heeft gebracht. Nu hebben we in dat moeras natuurlijk ook gepoogd om een lijn aan te brengen en te zorgen dat we onze bewoners ontzorgen. Dat betekent bijvoorbeeld dat ze één expert hebben om de schade op te nemen. Als zij het daarmee niet eens zijn, een tweede expert. Als de mening van die twee experts te ver uit elkaar ligt, kan er zelfs nog een derde expert komen. Vervolgens hebben we heel recent die arbiters aangesteld en die gaan eigenlijk uit van de omgekeerde bewijslast. In principe krijgt de bewoner gelijk en dat hebben we allemaal gedaan om die rechtsgang te vermijden, zodat de mensen ontzorgd worden en die hele procedure niet doorhoeven. Bent u niet van mening dat het eigenlijk heel mooi georganiseerd is – we krijgen zelfs meer arbiters – en dat u eigenlijk iets toevoegt aan dat moeras? Want zo zien wij dat: u maakt eigenlijk dat moeras nog dieper of breder.

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): Ik denk dat u een goed punt aanstipt als het gaat om arbiters, want dat verraste ons eigenlijk. Wij dachten ook dat we daar nu een laagdrempelige rechtspraak mee in hadden gericht, mensen kunnen daar kosteloos naartoe, ze kunnen mogelijk een beroep doen op een vertrouwenspersoon. Maar wat daarbij ook is gezegd: als je die procedure ingaat, wordt er niet een voorziening voor juridische begeleiding ingericht.

Wat in de praktijk het geval is, is dat bewoners terechtkomen met hun conflict bij de arbiter en hun stukken inleveren waar nog nooit een juridische bijstand of begeleiding bij is geweest. Maar de wederpartij heeft die voorzieningen allemaal wel: de stukken op orde, een sterk verhaal, goed juridisch onderbouwd. En daar zie je die ongelijke strijd tussen de bewoner aan de ene kant en het CVW, de NAM en Shell aan de andere kant. En aan die ongelijke strijd willen wij juist extra begeleiding toevoegen. En de motie, die zometeen ook wordt voorgelezen, ziet zowel toe op een fonds, zodat je geen beperkingen aantreft ten aanzien van de kosten, maar ook voor voldoende deskundigen. Want daar zien we een rol voor de overheid.

In de praktijk kunnen inderdaad de mensen niet voldoende beroep doen op rechtsbijstand. Vorige week nog gaf het Verbond van Verzekeraars aan dat als je als gedupeerde in het aardbevingsgebied een rechtsbijstandsverzekering wilt afsluiten, je inderdaad te maken krijgt met aangepaste voorwaarden en hogere premies. Daarin zien we ook al de noodzaak, ook al is de gesubsidieerde bijstand niet voor iedereen bereikbaar en kun je daarmee ook niet per se de juiste expertise krijgen – die wel nodig is om een goed beroep te kunnen doen.

Mevrouw WULFSE (VVD): De VVD heeft zich uiteraard goed laten informeren. De ChristenUnie zegt nu dat er aangepaste voorwaarden. Maar er zijn vijf verzekeringsmaatschappijen waar u vandaag, zonder dat de voorwaarden in tweeënhalve jaar zijn aangepast, een rechtsbijstandsverzekering kunt afsluiten. Dus ja, ik zie een feitelijke onjuistheid die u hier te berde brengt en ik vind dat ook wel heel ernstig, omdat u eigenlijk de mensen veel onzekerder maakt dan nodig is. Want het is gewoon niet waar. Hoe kijkt u daar zelf naar?

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): Het onderzoek dat mensen nu nog een rechtsbijstandsverzekering kunnen afsluiten – het punt dat u ook aandraagt – is helemaal waar: mensen kunnen nu, als zij op dit moment een rechtsbijstandsverzekering kunnen afsluiten, dat gewoon doen. Het feit dat daar hogere premies aan hangen en dat daarbij de voorwaarden wél worden aangepast, baseren wij op uitspraken die het Verbond voor Verzekeraars zelf heeft gedaan. Wij leggen hier het punt neer – en daar willen we ook in voorzien – van de mensen die op dit moment al in een conflict zitten. En ik ken er veel en die mailen mij en zeggen daarin dat zij op dit moment geen beroep kunnen doen op de rechtsbijstandsverzekering, niet uit dat moeras omhoogkomen en een conflict hebben. En dan is het stikken of slikken en dat vinden wij onrechtvaardig. Wij zien de kansen voor mensen om hun recht te halen, worden beperkt en wij vinden dat overheid daar een voorziening voor moet treffen.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ja, dank u wel voor uw antwoord, want u verheldert precies waar het om gaat. Namelijk dat de mensen die geen rechtsbijstandsverzekering hebben afgesloten en dan vervolgens in een conflict komen, niet alsnog een rechtsbijstandsverzekering kunnen afsluiten. Dat hebben wij allemaal als we een zakelijke aangelegenheid hebben of er iemand iets in ons huis komt verbouwen en we daarover niet tevreden zijn. Ja, als wij dan geen rechtsbijstandsverzekering hebben afgesloten, zijn wij te laat. Dat neemt niet weg dat die mensen natuurlijk gewoon in een normale procedure hun recht kunnen halen. U schept daarmee eigenlijk een soort rechtsongelijkheid, want al

diegenen die wél een rechtsbijstandsverzekering hebben afgesloten, hebben dat dan misschien voor niets gedaan.

Dus u maakt heel duidelijk in uw redenering dat het niet gaat om nieuwe gevallen. Ik ben daar derhalve blij om, want die onzekerheid mag u ábsoluut niet in Groningen rondstrooien. De voorwaarden zijn ook niet aangepast, het gaat om bestaande gevallen waarbij als het ware het huis in brand staat. En ik dank u daarmee voor uw verduidelijking.

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): Ik denk dat mevrouw Wulfse hierbij voorbijgaat aan het feit dat wij hier in Groningen te maken hebben met exceptionele omstandigheden en dat er een grote groep gedupeerden is die op dit moment wél feitelijk beperkt wordt in de toegang om hun recht te kunnen halen of in de toegang tot de rechter zelf. Ik ben niet de enige die dat bepleit: de bewoners bepleiten dat, hoogleraren van de juridische faculteit van de Rijksuniversiteit bepleiten dat. Het is een roep die vanuit de hele breedte van de samenleving hier te horen is en daar willen we wat mee doen. Zoals ik al heb gezegd: ook in de Tweede Kamer zijn hier uitspraken over gedaan. De motie die u ook in september op dit punt zag, heeft de VVD wél kunnen ondersteunen. Daar staat hetzelfde soort uitspraken ook in. Ik zie dat de VVD inmiddels op haar schreden is teruggekeerd en dat vindt de ChristenUnie erg jammer.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ja, nog even heel kort. Voor de mensen die die motietekst natuurlijk niet zo snel naar boven kunnen halen, wekt u nu de suggestie dat het om precies hetzelfde gaat, maar dat is absoluut niet het geval. En de insteek is natuurlijk om de mensen te ontzorgen en een goede toegang te hebben, maar we willen eigenlijk dat ze zo goed geholpen worden dat ze niet naar die rechter hoeven. Dus die motie had een heel andere tekst en dat wil ik even corrigeren, dank voor de gelegenheid.

De VOORZITTER: Misschien helpt het inderdaad om over moties te discussiëren pas nadat die moties zijn ingediend. En dat is weer de reden waarom we in een motiedebat doorgaans vrij snel in de woordvoering wordt toegewerkt naar het indienen van een motie. Dus dat weten nu allemaal weer, geloof ik.

Mevrouw VAN DER GRAAF (ChristenUnie): Dat gaan we doen, inderdaad. Het punt is dat de rechten van de bewoners op dit moment gewoon niet goed beschermd zijn en dat was inderdaad een uitspraak die we in september hebben gedaan.

De overheid en de NAM hebben diepe zakken en kunnen doorprocederen en dat geldt niet voor de burgers. De overheid is er inderdaad voor om de toegang tot het recht en de rechter te waarborgen. Daarom pleiten wij voor een fonds. Wij willen niet wachten totdat de minister en de Nationaal Coördinator de noodzaak voor een aanvullende voorziening wél inzien en daarom roepen wij in de motie er ook toe op dat de provincie alvast met voorstellen gaat komen. Dit alles met als doel om bewoners meer kansen te geven om hun rechten te kunnen halen. Ik dien hierbij de motie in, namens bijna alle partijen in deze Provinciale Staten – op de VVD na.

De VOORZITTER: Die motie draagt als nummer 249. Er staat boven: 'Recht voor gedupeerden gaswinning' en is ingediend door de fractie van de ChristenUnie, mede namens de fracties van GroenLinks, de SP, het CDA, D66, Groninger Belang, de Partij voor de Dieren, de Partij voor het Noorden, de Partij van de Arbeid en de PVV:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- de Nationaal Coördinator Groningen in het Meerjarenprogramma 2017-2021 schrijft dat hij geen noodzaak ziet om een aanvullende voorziening voor rechtsbijstand in te richten;
- voor veel gedupeerden (deskundige) rechtsbijstand echter onbereikbaar is;
- zij hierdoor zeer beperkte toegang tot het recht en de rechter hebben en niet goed op kunnen komen tegen onrechtvaardige situaties;

Overwegende dat

- gedupeerden zonder (deskundige) rechtsbijstand een ongelijke strijd voeren tegen de NAM en de overheid die eindeloos kunnen doorprocederen;
- de rechten van gedupeerden van gaswinning zodoende onvoldoende worden beschermd;
- de overheid verantwoordelijk is voor het waarborgen van de toegang tot het recht en tot de rechter;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. zich ten uiterste in te spannen voor de komst van een rechtsbijstandsfonds en voldoende juridische deskundigen, waar gedupeerden een beroep op kunnen doen waardoor de rechten van alle gedupeerden van gaswinning beter kunnen worden beschermd;
2. de rijksoverheid en de Nationaal Coördinator Groningen ertoe te bewegen met als doel, een aanvullende voorziening voor rechtsbijstand in te richten en voorstellen hiervoor aan te dragen;

En gaan over tot de orde van de dag!

Mevrouw BECKERMAN (SP): Deze zondag was ik – net als gelukkig heel veel anderen – naar de film ‘De stille beving’. Ruim twee jaar lang werd de familie van Annemarie Heite gevolgd door veel camera’s. Ik denk dat ik en vele anderen in de zaal – waarschijnlijk iedereen – heel diep geraakt werden door de ellende die dit gezin is aangedaan door de NAM en de rijksoverheid c.q. de regering. Ik denk dat dat treurig maakt, maar ook strijdbaar maakt. En we zien op dit moment veel protesten. Vanuit dit huis hebben we er vaak op aangedrongen dat de gaswinning naar beneden moet, dat de schadeafwikkeling onafhankelijk moet, dat Groningen ruimhartig gecompenseerd moet worden. Dat gebeurt hier, dat gebeurt op straat. Volgende week, 7 februari, is er een grote fakkeltocht van inwoners, maar gelukkig ook van heel veel politici, die laten zien dat het anders moet. Ik denk dat we dit momentum, waarop zich ook heel veel bekende Nederlanders uitspreken, moeten aangrijpen. 7 februari meelopen met de fakkeltocht, maar daarna ook naar Den Haag.

In 2006 ging de Zuiderzeelijn niet door en toen organiseerden we het protest ‘Hier trekken we de lijn’. Toen stonden werkgevers, werknemers, inwoners, politici en bestuurders naast elkaar om te laten zien in Den Haag dat het anders moet. Het noorden, Groningen, moet gehoord worden. En wij denken dat het goed is om weer zo’n breed protest te organiseren. Wij dienen daarom een motie in en hebben die ‘Mee met René’ betiteld. We roepen daarmee Gedeputeerde Staten op om in overleg met de inwoners een protest te organiseren in Den Haag, om te laten horen dat Groningen Nederland veel te bieden heeft en dat Nederland Groningen veel zal moeten bieden.

De VOORZITTER: Dat is de motie met nummer 250 en de gezellige titel ‘Mee met René’, ingediend door de fractie van de SP, mede namens de fracties van GroenLinks, de ChristenUnie, het CDA, D66, Groninger Belang, de Partij voor de Dieren, de Partij voor het Noorden, de Partij van de Arbeid en de PVV:

‘Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- Groningen dringende behoefte heeft aan een lager niveau van gaswinning;
- schadevaststelling, -afhandeling, versterking en onderzoek onafhankelijk van de NAM moeten; er ruimhartig geïnvesteerd moet worden, zodat de provincie Groningen een mooie toekomst tegemoet kan zien;
- Groningen Nederland veel te bieden heeft;

Overwegende dat

- de onvrede én de ideeën van de inwoners in Den Haag gehoord moeten worden;
- de Tweede Kamer zich binnenkort zal buigen over het Meerjarenprogramma NCG;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. dat momentum aan te grijpen een tour naar Den Haag, getiteld ‘Mee met René’, te organiseren, waarbij de Commissaris van de Koning inwoners uitnodigt om met hem mee te gaan om de onvrede en alternatieven te laten horen;
2. dit idee verder uit te werken in samenwerking met de inwoners;

En gaan over tot de orde van de dag!

Mevrouw BECKERMAN (SP): De inwoners van Onderdendam lieten dit weekend in de Trouw optekenen: *‘We moeten niet onze hand ophouden, maar we moeten een vuist maken.’* En daar wil ik heel graag bij aansluiten en ik hoop dat we dat op deze manier zo breed mogelijk kunnen doen.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ik ken de SP natuurlijk als een partij die graag actievoert en demonstreert. Bent u van mening dat de Staten op politieke wijze de agenda en de werkwijze van de Commissaris moet aansturen?

Mevrouw BECKERMAN (SP): Ja, ik denk dat dit een heel mooie manier is om de massale onvrede, maar ook de massale ideeën die in Groningen leven over de gaswinning en de toekomst van

Groningen, in Den Haag te laten zien. En dat zij op dit moment – dat getuigt bijvoorbeeld ook het verhaal van de familie Heite – onvoldoende gehoord worden in Den Haag en dat dit een heel mooie manier is om heel breed te laten horen dat Groningen ertoe doet, het anders kan, het anders moet. En laten we ook zorgen dat dat gebeurt.

Mevrouw WULFSE (VVD): Dus dat betekent dat als wij in de toekomst vinden, op welk onderwerp wij dat ook willen, dat het belangrijk genoeg is, wij ook bepalen wat de Commissaris – nogmaals – als agenda en als werkwijze hanteert naar buiten toe, ook naar Den Haag? En hebt u ook goed nagedacht over wat voor gevolgen dat heeft?

Mevrouw BECKERMAN (SP): Ik haalde niet voor niets het protest in 2006 aan. Dat was het protest 'Hier trekken we de lijn'. Omdat toen de Zuiderzeelijn, de snelle verbinding naar de Randstad, niet doorging, zeiden heel veel inwoners – werkgevers, werknemers, maar ook politici en bestuurders: 'Hier trekken we de lijn, we laten zien met massaal protest dat het anders moet.' Ik denk dat dat signaal door heel veel mensen afgegeven is, ik geloof zelfs wel twintig bussen met bestuurders, zelfs uit Oldenburg, naar Den Haag gingen. Ik denk ook dat dit zin heeft, ik denk dat het goed is dat wij de inwoners meenemen. Wij hebben specifiek gekozen – de Commissaris zei het al, 'een gezellige titel' – voor de titel 'Mee met René', zodat we ook zorgen dat dat een protest is waarbij de mensen met ons boegbeeld – we hebben een Commissaris die het boegbeeld is voor Groningen – oftewel 'mee met René' kunnen naar Den Haag om dit punt te maken.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ja, ik ben natuurlijk in hart en nieren een democrate in dit land, waar we een heel mooie rechtsstaat hebben. Dus demonstreren vind ik een heel goede zaak en dat we dat recht hebben, ben ik ook heel erg blij om. Mensen moeten daar ook vrij in zijn. Maar ik ben wel van mening dat wij niet aangesteld zijn om te demonstreren, wij zijn aangesteld om op politieke wijze onze doelen te bereiken: daar zijn we ook voor gekozen. En we hebben een College dat we kunnen aanspreken op hun daden. Vervolgens hebben we een onafhankelijk Commissaris. De VVD heeft er grote bezwaren tegen dat hier vanuit de politiek de agenda van de Commissaris bepaald wordt. Hebt u erover nagedacht wat dat betekent als de Commissaris eerst in een bus met spandoeken en protesten rond moet marcheren en vervolgens met een briefje bij de formatie van het kabinet moet aankomen om een serieus gesprekspartner te zijn? Hebt u erover nagedacht wat dat betekent voor het aanzien van het Commissaris? Dat vragen wij ons ernstig af. Wij zien dat uw bedoelingen heel erg goed zijn, daar zijn we ook heel bij mee, maar met de wijze waarop u deze uit, hebben wij grote moeite. Wij denken dat dat Groningen heel veel nadelen kan bezorgen.

Mevrouw BECKERMAN (SP): Ja, volgens mij is dit een herhaling van zetten. Zoals u hebt kunnen zien, wordt de motie zeer breed gedragen. Het is enkel de handtekening van uw partij die ontbreekt. Ik vind dat heel erg spijtig, u weet ook dat wij uw handtekening daar ook graag onder hadden gehad, juist omdat ik denk dat dit het moment is waarop de onvrede in Groningen erg groot is, maar waarop Groningers ook alternatieven hebben. Vanwege die alternatieven – gaswinning verlagen, investeren in Groningen, investeren in de toekomst – denk ik dat het goed is om dat protest zo massaal mogelijk te laten horen en we de inwoners daar ook in meenemen, juist nu die inwoners – u hebt dat waarschijnlijk ook bij 'Jinek' gezien – zich zo óngelooflijk in de steek voelen gelaten door die overheid. Dan denk ik dat dit het juiste moment is om dat geluid te laten horen en te laten zien: wij zijn bondgenoot en wij willen met de inwoners dat geluid laten horen, want dit mag niet langer zo doorgaan.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ja, ik kan dit hele betoog van de SP en alle andere partijen ondersteunen, behalve het feit dat u hier gewoon de politieke agenda van onze Commissaris bepaalt. En dat vinden wij een ernstig bezwaar.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Hebt u overleg gehad met de Commissaris of hij dit wel of niet ziet zitten?

Mevrouw BECKERMAN (SP): Ja, dat heb ik. We hebben in de commissievergadering vergaderd over dit onderwerp. Toen heb ik al aangekondigd dat wij een idee hadden over een motie en ook heel nadrukkelijk gezegd dat deze motie heel breed zal zijn of anders niet ingediend zal worden. Juist ook omdat ik het essentieel vind dat dit een breedgedragen signaal is. Daarom heb ik voor het weekend alle fracties én de Commissaris, René Paas, gemaild met dit idee en hebben wij verschillende versies aan u en aan de Commissaris voorgelegd. Daar hebben wij toen contact over gehad en toen zijn er

ook nuttige suggesties overgenomen. Dus ja, er is contact geweest. Ik ga hier natuurlijk niet voor de Commissaris spreken, ik neem aan dat het College zal bepalen wie er zal antwoorden. Maar er is contact geweest en, ik denk dat dat belangrijk is, ik denk niet dat we deze motie hadden ingediend als hier niet zo massaal steun voor was. Dat was voor mij heel erg belangrijk, dus vandaar.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Evenals reactie op mevrouw Wulfse: in onze optiek staat de Commissaris niet in dienst van de politiek, maar in dienst van het volk. En de Partij voor de Dieren gaat zeker 'mee met René'.

Op pagina 22 van het Meerjarenprogramma staat terecht dat de NCG niet gaat over de gaswinning. Besluiten daarover worden door de minister van Economische Zaken genomen: deze besluiten zijn uiteraard wel degelijk van grote betekenis voor het functioneren van de NCG en de inhoud van het Meerjarenprogramma. Zonder een drastische daling van de gaswinning is de uitwerking van het Meerjarenprogramma ook in zijn meest perfecte vorm dweilen met de kraan open. We vragen nu dan ook te blijven volharden in het pleiten voor een drastische daling: snel naar 12 miljard kuub en zo snel mogelijk daarna naar nul. Niet alleen leggen wij dit verzoek neer bij de gedeputeerde, maar ook bij alle partijen hier met een afvaardiging in de Tweede Kamer. Praat met uw partijgenoten. Kleine praktische zaken kunnen wij als provincie natuurlijk wél doen.

Vanuit de overheid en de netbeheerders wordt het afsluiten van huizen van het gas in onze ogen niet voldoende gestimuleerd. De kosten bij Enexis liggen rond de 350 euro per meter, voor bedrijven liggen die nog hoger. Onnodig veel, lijkt me, als je mensen werkelijk wilt stimuleren om van het gas af te gaan. Groningen en Nederland moeten van dat gasinflux af. Zou u over die kosten eens met Enexis in gesprek willen gaan en dit punt ook eens mee kunnen nemen naar EZ?

We willen voorstellen dat de provincie een klein potje subsidie ter beschikking stelt waaruit mensen die een duurzaamheidsstap willen maken en zich uiteindelijk buitenshuis willen laten afsluiten van het gas, dat ook vergoed kunnen krijgen. En als het eenmaal buitenshuis is afgesloten, dan is dat huis ook over het algemeen daarvan afgesloten. Daarom deze motie.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 251 en betreft 'Gasafsluitingen verwijderen goedkoper maken', ingediend door de fractie van de Partij voor de Dieren:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- de gaswinning in onze provincie tot grote problemen en gevaar leidt voor onze inwoners en het milieu;
- het versterken van huizen en het repareren daarvan noodzakelijk is, doch slechts pleisterwerk zonder een drastische vermindering van de gaswinning;
- gaswinning gepaard gaat met de uitstoot van methaan, een broeikasgas dat honderd keer sterker is dan CO<sub>2</sub>;
- het voor een particulier door Enexis laten verwijderen van een gasaansluiting € 345,93 per meter leiding (en € 18,51 per meter leiding aan extra kosten) kost;

Overwegende dat

- een bedrag van € 345,93 voor veel mensen een behoorlijk obstakel kan zijn bij het kiezen voor een gasvrije woning;
- hindernissen om 'gasvrij' te worden, zoveel mogelijk moeten worden weggenomen;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. landelijk te lobbyen voor het fors verlagen van de tarieven danwel instellen van landelijke subsidies voor het verwijderen van gasaansluitingen bij omschakeling naar een duurzame vorm van energievoorziening;
2. een voorschot hierop te nemen door in het budget een potje te vinden om voor de particulieren en kleine bedrijven in onze provincie een subsidie in het leven te roepen voor het verwijderen van de gasaansluitingen in geval van omschakeling naar een duurzame vorm van energievoorziening en hiertoe vóór 1 juli 2017 met een voordracht te komen;

En gaan over tot de orde van de dag!

Mevrouw VAN KLEEF (CDA): Ik hoor u spreken over subsidie. Maar ziet u ook eigenlijk dat we daarmee Enexis supporten door de kosten voor onze rekening te nemen en Enexis daar dus van gevrijwaard wordt?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Nou, dat heb ik natuurlijk allemaal ook wel meegenomen in mijn gedachten. Maar voorlopig zijn we nog niet direct van dat gas af. Natuurlijk moet het 'en-en' worden,

we moeten ook echt gaan praten met Enexis. En als dat dan in lijn met een lobby richting Enexis, dan is het helemaal mooi, natuurlijk.

Mevrouw VAN KLEEF (CDA): Maar zou het dan niet beter zijn dat we het eerst gaan omdraaien? Dus eerst zorgen dat het er bij Enexis geregeld is en wij onszelf eerst even terugtrekken en dat het dus juist richting Enexis gaat?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ik denk dat de combinatie, die ook in het eerste gedeelte van het dictum staat, Enexis en de Staat moet zijn. Wij stellen eigenlijk een heel klein potje voor, gewoon als een soort stimuleringsfonds om ook het signaal af te geven dat wij gewoon van dat gas afmoeten en wij gewoon voor duurzaam moeten gaan. Dat hoeft ook helemaal niet zoveel te zijn, er zijn op dit moment een paar mensen mee bezig. We hebben dat zelf vorig jaar ook gedaan en dat was voor ons ook toch wel even een heikel punt om die 350 euro weer op te hoesten. Zo zijn er meer mensen, ook in mijn omgeving, die het eigenlijk wel zouden willen en eigenlijk geen gas meer nodig hebben, maar toch blijven hangen in die aansluiting omdat dat laatste stapje vaak toch best wel even nog een punt is voor die mensen.

De heer KAMMINGA (D66): Wij moeten van het gas, wij moeten naar duurzame energie: daar sluit onze fractie van D66 zich volledig bij aan. De vraag is wel hoe we dat systeem – want daar gaat het natuurlijk om – moeten gaan veranderen. Bent u het met mij eens dat we daar iets groter naar moeten kijken dan het instellen van een subsidiepotje om mensen de kans te geven de gasaansluiting af te laten sluiten? Vooral met in het achterhoofd een van de oplossingen om in de warmte te voorzien door het leveren van groen gas, bijvoorbeeld? Dus moeten we hier niet iets groter naar kijken dan in uw voorstel over dat subsidiepotje?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Nou, de Partij voor de Dieren heeft een groot probleem met biogas of groen gas, omdat daar vaak mestvergisters bij gebruikt worden. Dus dat even voorop. En we denken ook dat elektriciteit gewoon de toekomst heeft. We willen straks ook een Tesla-auto deze kant ophalen en dat is ook niet voor niets, omdat we niet op groen gas willen rijden maar liefst gewoon elektrisch daar dat gewoon de meest duurzame vorm van energie is.

De heer KAMMINGA (D66): Elektriciteit gaat ook over het netwerk. Hoe ziet u dat voor zich hoe al die nieuwe elektriciteit over dat netwerk gaat? Ook dat verdient een groter plan. Want we hebben het al meegemaakt in Noord-Groningen dat het elektriciteitsnetwerk de capaciteit om alle duurzame energie te vervoeren. Zit dat ook in uw motie besloten?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Onze motie is maar een heel klein stipje ergens op de horizon, dat ben ik helemaal met u eens. Maar we moeten ergens beginnen. Het is eigenlijk echt bedoeld als een soort signaal, ik ben het helemaal met u eens dat de hele transitie een veel grotere schop onder de kont zou moeten krijgen.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Partij voor de Dieren, denkt u nu werkelijk dat zonne-energie en windmolens vervangingen zijn voor het energievraagstuk dat we hier hebben in de wereld en in Nederland? Denkt u dat werkelijk? Bent u nog niet wakker geworden? Want u zit hier elke keer weer datzelfde fantasieverhaaltje op te dreunen, maar daar moeten we eens een keer vanaf. U zegt dat we van het gas afmoeten, maar ik zeg: We moeten eens een keer af van die flauwekul die u steeds hier loopt te verkondigen. Want wind- en zonne-energie zijn geen vervanging van de energietekorten die we hebben. Er zijn helemaal geen tekorten hoor, want dat is helemaal niet nodig. Bent u inmiddels wakker uit die droom of zegt u dat u nog even doorgaat met slapen?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ik heb niet het gevoel dat ik slaap. Wel het gevoel dat ik een heel grote droom heb en dat is dat deze planeet nog gered wordt voordat het te laat is.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Maar dan wil ik toch aan de Partij voor de Dieren vragen of zij zich realiseert met hun kinderen en kleinkinderen, met de idealen die zij heeft, dat zij dan niet de volgende generaties tekortdoet. Want wat u wilt is terug naar de Middeleeuwen – of nog erger, naar het begin van jaartelling. Daarbij zitten we allemaal zonder energie en leven gezond, want u schrijft alles voor wat we moeten en hoe we moeten leven. Terwijl de realiteit heel anders is en dat bedoel ik met 'slapen' en in een heel diepe droom verkeren, die totaal niet realistisch is. En natuurlijk: iedereen is voor duurzaam. Maar wat u hier verkondigt zijn kletspraatjes en kletskoek waar mensen nou eens

eindelijk een keer wakker van moeten worden. Daar pleit ik voor, want u moet eens een keer de realiteit onder ogen zien zoals het echte leven is. Dank u wel.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, dit vraagt natuurlijk wel om een reactie. Ik begrijp dat de PVV tot de 2 à 3 procent van de mensen behoort die denken dat het goed gaat met het klimaat en dat er helemaal niets aan de hand is. Ik denk dat er maar één partij wakker moet worden en dat is de PVV.

De VOORZITTER: De heer Van Kesteren krijgt nog een laatste kans, maar ik denk niet dat het overtuigender wordt dan zonet.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Uiteraard komen we niet uit deze discussie, voorzitter, maar om de PVV af te doen met de bewering dat wij niet duurzaam zouden zijn, gaat ons te ver. Alleen, wij hebben andere oplossingen die realistisch zijn maar die ook rechtdoen aan volgende generaties. Dat betekent niet de planeet kapotmaken, want dat is wel het laatste wat wij willen. Maar wel realistisch en rechtdoen aan volgende generaties. En van uw partij zijn er heel veel onderdelen die mij wel aanspreken, maar, heel spijtig, wat u hier loopt te verkondigen is de mensen gewoon voor de gek houden. Het spijt me dat ik dat moet zeggen, maar het doet geen recht aan de PVV als u tegen ons zegt dat wij een smerige planeet willen en wij helemaal niets willen. Dat is dikke flauwekul en dat wil ik ook even de wereld uithelpen. Ik hoop dat u dat ook op deze wijze benadert, dat u de PVV ook eens gewoon bekijkt op een wijze dat wij misschien ook weleens goede punten hebt.

De VOORZITTER: Hebt u nog een vraag, meneer Van Kesteren?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, ik zal desondanks hier nog één keer op reageren. De PVV zal zeker ook wel een paar goede punten hebben, we gaan straks nog een motie samen met u indienen, dus dat komt weer helemaal goed. Alleen niet op het gebied van het klimaat: u maakt er een rotzooitje van, u wantrouwt de wetenschap, u wantrouwt het feit dat we nu al met de temperatuur omhooggaan en u wantrouwt het idee dat de zeeën nu al hoger worden en de Noordpool nu al aan het dooien. Dat wantrouwt u allemaal: u zegt dat dat allemaal niet het geval is. Uw oplossing is een thoriumfabriek in een land – of misschien zelfs wel in deze provincie – neerzetten waar aardbevingen zijn en straks ook nog overstromingen kunnen worden verwacht. Ik denk dat dat een heel slecht idee is en hier sluit ik het mee af.

De VOORZITTER: Dat is tot nu toe het meest explosieve interruptiedebatje – dank daarvoor. Ik stel voor om het debat weer een beetje bestuurlijk te krijgen, nu de heer Eikenaar het woord te geven namens het College. Verzoek aan de gedeputeerde om te reageren op de moties.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Alleen maar op de moties?

De VOORZITTER: Ja, en niet op de emoties. Daarna is het woord aan de rest van de Staten.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Mag ik nog een heel korte inleiding geven of mag dat eigenlijk ook niet?

De VOORZITTER: Jawel, dat mag.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Ja, want ik wou er even mee beginnen dat ik blij ben dat Groningen de afgelopen tijd toch weer echt flink op de kaart is gekomen. We zien Freek de Jonge door onze provincie toeren, afgelopen zondag hebben wij Arjan Lubach gezien: ik merk dat dat in Groningen gewoon weer energie losmaakt. En boosheid, maar ook boosheid die weer wordt omgezet in de wil om deze provincie weer goed op de kaart te krijgen en in eigen alternatieven. Wij willen weer vooruit, onze provincie heeft de toekomst; die toekomst gaan we vormgeven en dat eisen we op. En dat vind ik goed om te zien en die energie hebben we ook nodig: de borst vooruit met trots en zeggen: "Dit is onze provincie, die gaan wij samen vormgeven."

Arjan Lubach liet afgelopen zondag een filmpje van 7 minuten zien, waarin hij buitengewoon kernachtig neerzet wat hier eigenlijk aan de hand is en eigenlijk de vinger wel goed op de zere plek legt, namelijk – mevrouw Van der Graaf citeerde hem net ook al: "een woud van partijen en achter iedere boom staat de NAM." Dat is ook de reden dat wij hebben gezegd dat de NAM niets meer over de schadeafhandeling of over het versterkingsprogramma te zeggen moet hebben. Zij moet wel betalen en daar moeten wij een vorm voor vinden. Die discussie liep de hele tijd spaak bij de minister.

Maar dat kunnen wij niet zomaar tijd accepteren, dus wij zelf dat idee gaan ontwikkelen. Dat loopt nu, maar ik merk ook wel om me heen dat dat beweging oplevert. En dat is heel goed om te zien, dus de druk vanuit Groningen en de alternatieven vanuit Groningen werken gewoon. Dus wij stappen vooruit. Niet snel genoeg, maar wij zetten ze wél vooruit en dat is ook wel weer reden voor optimisme – hoeveel ellende er ook in de provincie is, daar doen wij niets aan af. Maar de boosheid die die ellende oplevert, moet de energie geven om je weer op te richten en met je eigen alternatieven te komen.

Dan de motie van de ChristenUnie: laat ik daar dan vooral op ingaan. Ik vind dat de ChristenUnie – dat heb ik in de commissie ook al aangegeven – hier gewoon een punt heeft. In de commissie heb ik ook al gezegd dat mevrouw Wulfse gelijk heeft: het klopt, je kan je verzekeren in deze provincie. Alleen, niet voor dat zogenaamde brandende huis, dat in Groningen een huis is dat al scheuren heeft en daar staan er nogal veel van in Groningen. Daar annex aan is het ook nog zo dat diegene wel die verzekering heeft, vaak met een verzekeraar te maken heeft die weinig kennis van zaken heeft, niet met dat bijltje heeft gehakt. En of je nu verzekerd bent of niet, je komt tegenover een partij te staan die dagelijks niets anders doet dan die schadegevallen afhandelen, er dus een routine van maakt om rapporten te produceren en die alles precies op een rijtje heeft. En die inwoner, of hij nu verzekerd is of niet, moet voortdurend het wiel opnieuw uitvinden. Dat geeft in zichzelf al een rechtsongelijkheid: op zichzelf al, alleen dat feit al dat je tegenover een machtige partij komt te staan. Dat betekent volgens mij dat wij de weg opmoeten zoals de ChristenUnie die in de motie verwoordt. En dat we hier dat pleidooi moeten houden en het ook niet laten bij een pleidooi, maar zelf al die alternatieven moeten gaan ontwikkelen, zoals we dat ook al hebben gedaan bij de NAM op afstand houden, de schadeafhandeling en het versterkingsprogramma. Dus niet achterover leunen maar actief daaraan bijdragen. Dan ben ik ervan overtuigd dat we ook dit realiseren. Garantie voor een snel resultaat kan ik niet geven, die bestaat helaas in dit dossier écht niet – dat weten we met z'n allen. Maar garantie voor inzet heb ik wel en garantie voor uiteindelijk succes heb ik niet, maar ik ben ervan overtuigd dat we succes kunnen boeken.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Op 29 juni 2016 heeft onder andere Groninger Belang een motie ingediend voor gesubsidieerden – althans, geld om een regeling in te stellen voor rechtsbijstand. Komt u daar nu een beetje op terug? Vindt u dat achteraf toch een goed idee?

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Die motie waar u het over hebt, staat mij niet helemaal scherp voor de geest. Dat moet ik u in alle eerlijkheid bekennen.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Motie 174.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Ja, dat is blijkbaar het nummer. Maar dan moet ik even mijn iPad erbij halen, dan moet ik die even opzoeken.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Daarin staat de oproep van de ChristenUnie samen met de meeste andere partijen – ook die van ons – om te kijken naar een alternatief en niet alleen maar te wachten op de minister. Wij gaan daarin een stapje verder, waarbij wij zeggen dat de provincie eerst zelf maar het voortouw moet nemen, een fonds start, daarmee de mensen probeert te helpen en vervolgens dat geld via de NAM en de Nationaal Coördinator probeert terug te krijgen.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Nee, daar zit volgens mij de crux. U zegt daarin meteen: neemt u dat als provincie op zich. Dat is niet mijn pleidooi, dat is ook niet het pleidooi in de motie van de ChristenUnie. Wat u zegt is niet 100 procent uitgesloten, maar het is écht aan andere partijen om dat uiteindelijk te doen. Dat wil niet zeggen dat je zelf nu reeds al die ideeën kunt gaan ontwikkelen en aangeven: “Luister, zo zou u het moeten organiseren. U wilt daar niet aan, u doet dat af als zijnde dat er niets aan de hand is en u dat niet hoeft te doen.” Wij vinden dat anders en wij gaan er alvast over nadenken hoe dat moet en die ideeën poneren wij. Dat zien wij ook zo functioneren bij het op afstand houden van de NAM en de NAM uit het systeem halen. Dus daar zit het verschil in. Ik denk dat het primaat echt bij die andere partijen ligt. Maar dat wil niet zeggen dat wij achterover moeten leunen. Bepaald niet, zou ik zeggen.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik hoor de gedeputeerde zeggen ‘niet uitgesloten’. Dat geeft hoop.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Nee, dat klopt. Ik zei 'niet uitgesloten', maar daarmee zeg ik niet dat we het gaan doen. U mag hoop koesteren, maar het is voor de rest aan u om te doen wat u daarmee wilt.

Dan hebben we nog twee andere moties. De een is gericht aan de Commissaris, dus ik zou het dan ook graag aan hem willen laten om daarop te reageren. Tenminste, ik neem aan dat hij daar geen bezwaar tegen heeft.

De VOORZITTER: De motie roept het College ergens toe op, dus voelt u zich vrij om te antwoorden, zou ik zeggen.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Oké. Weet waar u aan begint. Nee, maar volgens mij kunnen we dit van harte ondersteunen. Kijk, er is nu heel veel energie in de Groninger samenleving en daar moeten wij als bestuurders ook volop gebruik van maken om gas te geven om dat geluid zo hard mogelijk in Den Haag te laten horen. En dat ons boegbeeld, de Commissaris van de Koning, van Groningen daar zo'n grote rol in kan spelen als u dat voor zich ziet, is wat mij betreft een prima rol. We gaan dit samen met de inwoners – want dat staat er ook in – ontwikkelen.

De laatste motie laat ik wel aan mijn collega, mevrouw Homan. Want zij heeft heel veel verstand van duurzame energie en de relatie met gas en dat soort zaken.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): De motie roept op om eigenlijk af te stappen van de kosten bij het gasloos maken van een woning. En dat ondersteunen we zeker. U hebt hier al eerder gesproken over dat wij een gasvrije wijk zouden promoten. Dat doen wij nu, die lobby voeren we ook landelijk.

Maar bij deze motie zie ik een klein probleem. Met de strekking ben ik het eens. Maar als wij dan gaan kijken naar bijvoorbeeld het afkoppelen van een gasaansluiting en de kosten daarvan, dan zouden bijvoorbeeld de volgende kosten die van het afkoppelen van een cv-aansluiting kunnen zijn. Volgens mij geeft dat ook aan – ik hoorde dat net ook al – dat we het hier hebben over een systeemverandering. Dat is groter dan alleen het afkoppelen van instrumentele zaken.

Waar volgens mij wel een heel mooi punt is, is het gesprek aangaan met Enexis juist over dit systeem. Daar roept u ook toe op en ik wil u graag toezeggen dat we dat ook zeker zullen doen.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Even twee dingen dan. Begrijp ik van u dat u over het eerste deel van het dictum een toezegging over deed? En dat u van het tweede deel zegt dat dat nu niet aan de orde is, omdat er een heel systeem achter zit? In de praktijk zie ik nu om me heen dat mensen heel ver gaan: ze kopen een pelletkachel, ze gaan helemaal over op elektriciteit en ze hebben zonnepanelen. Dan blijft die gasmeter er zitten en heel veel mensen denken dan: Nou ja, die 180 à 200 euro per jaar betaal ik dan maar, want die 350 euro is me net even iets te veel op dit moment. Het gaat me om dat punt: het punt dat de mensen eigenlijk al van het gas af zijn, maar dat laatste stapje nu niet doen. En ik vind dat laatste stapje wel heel erg belangrijk, want als dat huis verkocht wordt, gaat de volgende bewoner weer alles omdraaien. En als dat gas afgesloten is, dan moeten ze doorgaan met die duurzame energie. Dat is een beetje de gedachte erachter. Snapt u dat een beetje?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ja, ik snap dat inderdaad en ik ondersteun die gedachte ook helemaal. Alleen, ik denk graag inderdaad wat groter. Uiteindelijk zullen wij in heel Nederland afmoeten van het gas. Wij zien hier in Groningen dat er natuurlijk een keiharde versnelling nodig is en dat is volgens mij juist die systeemverandering waar we naartoe moeten. En aan de ene kant denk ik dat een subsidiepotje daarvoor sowieso niet bij ons vandaan moet komen. Bovendien ben ik er ook niet echt voor om Enexis daarmee te gaan subsidiëren. Ik denk dat het juist de bedoeling is dat we dat grote gesprek aan te gaan om te zorgen dat dit ook op een grote schaal gaat plaatsvinden. Dus inderdaad, als u vraagt waar ik het wél mee eens ben, dan ben ik het helemaal eens met de lobby om dit systeem te veranderen en dit wil u ook graag toezeggen. Maar bij het tweede gedeelte zeg ik dat dat niet bij ons zou moeten liggen; bovendien is dat te kleinschalig. Ik snap de noodzaak en dat de mensen dat graag zouden willen, maar we moeten het groter aanpakken.

In het eerste dictum – want dat vroeg u mij concreet: bent u dan voor die subsidie? Dat staat er ook in. Ik kan me niet voorstellen dat een landelijke subsidie uiteindelijk de oplossing moet zijn als we allemaal van de gasaansluiting afmoeten.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Dan zou ik graag even willen overleggen met mijn enorme fractie en dan komen we er zometeen even op terug. Mogen wij even schorsen?

De VOORZITTER: Wilt u dat op dit moment of wilt u dat de motie in stemming gebracht wordt?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Dat moet uit de schorsing blijken.

De VOORZITTER: Zullen we het tegen die tijd even doen? Dan kunnen we de andere fracties ook de mond gunnen.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ik wil meer algemeen nog een vraag stellen aan het College. Ik moest er even over nadenken hoe ik dit te berde kon brengen. Wij hebben duidelijk aangegeven als VVD dat wij het een heel merkwaardige figuur vinden – om het zo maar uit te drukken – dat de Commissaris politiek aangestuurd wordt vanuit deze Staten. Het College geeft antwoord daarop, dus ik hoor graag van het College wat u ervan vindt dat er een overleg is geweest tussen de Commissaris en een aantal politieke partijen over de inhoud van een motie. Vindt u dat een goede zaak?

De heer PAAS (Commissaris van de Koning): Misschien is het wel goed dat ik hier maar even zelf klare wijn over schenk? Want anders wordt het wel heel erg via de band.

Ik heb de motie toegestuurd gekregen, zoals velen van u. Ik heb even gebeld met mevrouw Beckerman over het feit dat ik vond dat het niet alleen nadelen, maar ook positieve dingen in de motie moesten worden aangebracht, omdat die daardoor volgens mij evenwichtiger werd. Dat heb ik aan haar meegegeven en dat is het totale overleg geweest. Dus als je het abstraheert, wordt het vaak heel groot. De heer Schmaal stelde zijn vraag abstract, dus ja, er is overleg geweest tussen de indiener en mij als Commissaris, maar dit is het overleg geweest – laten we dat verder niet mystificeren.

Mevrouw WULFSE (VVD): Dank u wel. Dan neem ik aan dat, zoals bij elk overleg, de uitkomst is dat als je het niet eens bent over wat er gebeurt, u zegt dat u dat niet wilt. Ik neem aan dat u dus achter deze handelswijze staat als Commissaris?

De heer PAAS (Commissaris van de Koning): Ik heb zonet ruimte gegeven aan de gedeputeerde om namens het College te antwoorden. Het is mijn werk om de voor- en nadelen, de problemen en kansen van Groningen dag in, dag uit bij allerlei partijen onder de aandacht te brengen. Dat is wat ik dagelijks doe. Dat brengt me ook heel regelmatig – zo ongeveer één keer per week – in Den Haag. Ik zie er totaal niet tegenop om een keer een wat ander vervoermiddelen te kiezen en dat in een ander gezelschap te doen. Dat is gewoon een uitbreiding van het repertoire bij hetzelfde soort werk. Dus ik ervaar het zelf niet als een ongewenste coup van de politiek in mijn agenda. Laten we dat niet te zwaar maken. Het is gewoon iets wat leeft in Groningen en waar de Commissaris voor hoort te staan.

Mevrouw WULFSE (VVD): Het gaat mij helemaal niet om het zwaar maken daarvan. Het gaat mij erom dat u politiek aangestuurd wordt. Ik kan even een ander voorbeeld noemen – al zal dan iedereen zeggen dat het lang zo belangrijk niet is. Maar het is maar net met welke pet je ernaar kijkt.

We hebben te maken met bijvoorbeeld vissers met een aanlandplicht: die moeten allerlei vissen weggooien, zij zijn met enorme acties bezig landelijk. Kunnen wij nu als VVD ook een motie indienen waarin we de Commissaris oproepen om met de vissers naar Den Haag te gaan en daar te demonstreren? Begrijpt u? Dat is de kern van ons punt. Ja, dan kunt u hier links van mij wel roepen dat dit flauw is, maar dit gaat om uw rol en de taken en u bent ook voorzitter van deze Staten. Dus wij nemen dit gewoon heel ernstig.

Het gaat hier niet om het groot maken, het gaat erom dat iedereen hier in zijn of haar eigen rol zit in dit politieke debat. We willen allemaal hetzelfde voor de provincie Groningen, ook in het gaswinningsdossier. Als de Commissaris uit zichzelf een actie onderneemt, is dat zijn eigen zaak. Maar dit is politieke sturing en daar gaat het ons om. Ik zal er nu mee stoppen, maar mijn punt is denk ik duidelijk en ik hoop dat het ook voor u duidelijk is. Het gaat mij er niet om om u te beschadigen, integendeel, het gaat erom dit hele huis in ere te herstellen.

De heer PAAS (Commissaris van de Koning): U had dit punt al gemaakt, u vroeg aanvullende verduidelijking. Dat was de reden waarom ik er even voor koos om dat te doen. Als u het goed vindt, ga ik nu verder met het voorzitten van de vergadering, want anders moeten we ingewikkelde transacties doen met vicevoorzitters. Zullen we het zo doen?

Meneer Ram, u hebt een vraag. Aan wie hebt u een vraag?

De heer RAM (PVV): Nou ja, mag ik een reactie geven op de VVD? Voordat we op een ander punt overgaan.

De VOORZITTER: Zeker. Dan kies ik er nu voor om de vergadering weer te gaan voorzitten. Dit is een interruptiedebatje tussen twee interruptors. Daar hebben we in het presidium uitvoerig over gehad. Laten we dat dan maar even doen, maar niet te uitvoering. Ik geef weinig ruimte.

De heer RAM (PVV): Nou ja, ik heb toch wel een vraag aan de VVD. U hebt meegedaan aan de vorige coalitie. Daarbij is de vorige Commissaris in Den Haag h rtstikke politiek beziggeweest namens uw College. Dus ik verbaas mij over deze *switch* en deze dubbelrol. Waarom staat u nu zo kritisch tegenover de rol van de Commissaris, terwijl j  st u het bent, die Max van den Berg naar de heer Kamp heeft gestuurd.

De VOORZITTER: Mevrouw Wulfse geeft één keer antwoord en de rest is even voor in de eigen termijnen van de politieke partijen.

Mevrouw WULFSE (VVD): Dank u wel. Ik ben blij dat u de vraag namens de PVV stelt, meneer Ram. Zoals ik net al aangaf – waarbij ik de beide Commissarissen niet wil vergelijken: als een Commissaris op eigen houtje opereert en in zijn functioneren stappen zet en daar beslissingen in neemt – dat ‘op eigen houtje’ zeg ik even heel duidelijk – pakt hij zijn eigen rol daarin en dat is ook prima. Maar dat is heel anders dan dat je dus vanuit de Staten een Commissaris stuurt. Dat is dus een essentieel verschil: op eigen houtje opereren, het boegbeeld zijn. Uiteraard is dat ook je rol.

De VOORZITTER: Oké. Dit is een motiedebat, dus ik ga even terug naar de orde van dit debat. Het College heeft zonet gereageerd op de ingediende moties. Dat betekent dat de indieners van de moties nu de gelegenheid krijgen om daar kort op te reageren. Mevrouw Van der Graaf en mevrouw Beckerman hebben daar geen behoefte aan, ik zie dat mevrouw Voerman nog even in de benen komt voor een woordvoering. Zij krijgt het woord.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, we zijn op zich wel blij met wat is toegezegd door de gedeputeerde. Wij zouden het wel ietsje ruimer willen zien en daarom willen wij in het dictum de eerste bullet laten staan en willen we graag in de motie de tweede bullet geschrapt zien. En dan hopen we dat we daarvoor voldoende steun krijgen. Daarin staat: *‘te lobbyen voor het fors verlagen van de tarieven danwel instellen van landelijke subsidies voor het verwijderen van gasaansluitingen’*, dus daar zit al wel enige ruimte.

De VOORZITTER: Wilt u dan nog even zorgen van een schriftelijke versie van wat u zonet mondeling aankondigde? Want dat helpt bij het stemmen. Ah, dank u wel.  
De tweede helft van het dictum is verwijderd en de motie wordt vernieuwd, waarmee motie 251 bij dezen wordt ingetrokken. De nieuwe krijgt een ander nummer, 252. Zij luidt nog steeds ‘Gasafsluitingen verwijderen goedkoper maken’ en is ingediend door de fractie van de Partij voor de Dieren:

‘Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- de gaswinning in onze provincie tot grote problemen en gevaar leidt voor onze inwoners en het milieu;
- het versterken van huizen en het repareren daarvan noodzakelijk is, doch slechts pleisterwerk zonder een drastische vermindering van de gaswinning;
- gaswinning gepaard gaat met de uitstoot van methaan, een broeikasgas dat honderd keer sterker is dan CO2;
- het voor een particulier door Enexis laten verwijderen van een gasaansluiting   345,93 per meter leiding (en   18,51 per meter leiding aan extra kosten) kost;

Overwegende dat

- een bedrag van   345,93 voor veel mensen een behoorlijk obstakel kan zijn bij het kiezen voor een gasvrije woning;
- hindernissen om ‘gasvrij’ te worden, zoveel mogelijk moeten worden weggenomen;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. landelijk te lobbyen voor het fors verlagen van de tarieven danwel instellen van landelijke subsidies voor het verwijderen van gasaansluitingen bij omschakeling naar een duurzame vorm van energievoorziening;

En gaan over tot de orde van de dag!’

Mevrouw BEENEN (PvdA): Bij de behandeling van het Meerjarenprogramma van de NCG in november hebben wij als Partij van de Arbeid heel sterk gepleit voor de ondersteuning van mensen die nu eenmaal – zo noem ik het maar eventjes – niet zo goed hun mondje kunnen roeren. Ik heb toen gezegd dat zij op achterstand staan bij de afhandeling van schades en bij het versterken van hun woning. Daarbij hoort in onze ogen ook een goede rechtsbijstand. Dus we hebben de motie van de ChristenUnie medeondertekend.

We zijn blij met álle aandacht voor de problematiek van de gaswinning. Of het nu gaat over Claudia de Breij in haar oudejaarsconference, om Freek de Jonge met zijn actie en zijn manifest, over Arjan Lubach of over de indrukwekkende documentaire over Annemarie Heite en haar gezin: ze zijn op dit moment volop in het nieuws. En laten we dit alstublieft vasthouden en de druk erop houden. Wij zullen deelnemen aan de fakkeloptocht van volgende week en voorzitter, het zal u plezieren: wij gaan graag met u mee. Of misschien moet ik het omdraaien: wij zijn bij dat u met ons meewilt. De motie 'Mee met René' hebben we dan ook medeondertekend.

We zullen van het gas afmoeten. Daar zijn we het hier in deze Staten allemaal over eens. We zullen toe moeten groeien naar duurzame energieopwekking. De motie van de Partij voor de Dieren, nu aangepast, is onze ogen te eenzijdig. Als ik het goed begrijp is bij het eerste stukje al iets toegezegd door de gedeputeerde in haar werk. Wij zullen die motie dus niet steunen, omdat wij vinden dat die met die toezegging overbodig is.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): U hebt wel en niet gelijk. Er is wel een toezegging. Zoals ik al zei: daar zijn we op zich wel blij mee. Maar het dictum, zoals dat nu is aangepast, vraagt wel iets meer, namelijk ook te kijken of er mogelijkheden zijn om het wel te subsidiëren vanuit het Rijk en daarvoor ook een lobby te doen. Dus het gaat net iets verder dan de toezegging van de gedeputeerde.

Mevrouw BEENEN (PvdA): Ik heb gezegd dat wij deze motie te eenzijdig vinden. Waar het vooral om gaat is dat de route naar een duurzame energieopwekking een ingewikkelde route is. En er zijn vele instrumenten die je kunt gaan gebruiken als je van het gas afwilt. We kunnen ze allemaal wel opnoemen: dat is zonne-energie, aardwarmte, dat is van alles – noem maar op. Het voert dan ook in onze ogen ook op dit moment een beetje te ver om te zeggen dat wij nu een subsidieregeling willen. Waar we veel meer aan hebben, is gewoon te kijken wat voor de mensen die van het gas afwillen, aan vervangende duurzame energieopwekking mogelijk is. Daar zijn we dus nog niet aan toe, dus we vinden de motie nu te eenzijdig. We willen heel graag dat het verbreed wordt en daarom zullen die niet steunen.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ik heb dat net in de woordvoering ook al gezegd. Begrijpt mevrouw Beenen dat er heel veel mensen zijn die al heel erg creatief bezig zijn in hun eigen huizen op hun eigen kleine stukje grond en die juist heel veel moeite hebben met dat laatste stapje? Ik hoor dat in mijn omgeving, juist omdat die 350 euro best nog wel een bedragje is. Ik begrijp dat de provincie daar geen potje voor wil maken, maar kunnen we er dan niet voor pleiten dat die kosten behoorlijk omlaag moeten gaan en dat er misschien een potje voor komt bij het Rijk? Daar kunnen we toch op z'n minst om vragen, dacht ik.

Mevrouw BEENEN (PvdA): Ja, het wordt een beetje een herhaling van zetten op deze manier. Waar het om gaat is dat mensen de informatie over alternatieven moeten hebben en welke mogelijkheden er zijn als ze van het gas afwillen. En die mogelijkheden moeten goed in kaart gebracht worden. Het gaat hier om investeringen, het gaat om de lange termijn: wat zijn de revenuen? Dus in onze ogen moet dit verhaal dat u nu aankaart, gewoon veel breder aangepakt worden. Maar goed, dat had ik zonet ook al gezegd, dus het is een beetje een herhaling.

De VOORZITTER: Zullen we dit puntje dan maar beëindigen en naar de volgende woordvoester gaan? Mevrouw Van Kleef is dat namens de CDA-fractie.

Mevrouw VAN KLEEF (CDA): Het is al een paar keer genoemd: Groningen is de laatste weken heel erg op de kaart gezet. Helaas is dat ook steeds in negatieve zin geweest, in die zin dat het gewoon niet goed gaat in Groningen. Dat vinden wij ook jammer, want het CDA wil ook graag meer benadrukken dat er ook góede dingen in Groningen zijn. Er gaat immers niets boven Groningen. Wij willen wel graag vanuit de boosheid en de frustraties die er inderdaad zijn bij de gedupeerden, niet onder kleed schuiven. Vandaar ook dat wij meegaan in de eerste tweede moties. De eerste motie is in wezen ook al in de Tweede Kamer aangenomen – tenminste, die heeft een eigen motie op dit punt en

daar zijn wij ook al heel erg blij mee. We hopen dat dit ook een aanvulling daarop is en dit tot daadwerkelijke actie zal komen.

Met de derde motie zijn wij het dan niet eens. Het tweede puntje is nu wel uit het dictum gehaald. Over de landelijke lobby is een toezegging gekomen van de gedeputeerde: daar zijn we het helemaal mee eens, die transitie moet meer *body* krijgen. Ook in de zinsnede over het instellen van landelijke subsidies kunnen wij ons niet vinden, want dat betekent eigenlijk dat we toch een subsidie laten vloeien naar Enexis en daar kunnen wij ons absoluut niet vinden.

De heer SCHIJF (D66): Wij zullen ons beperken tot een korte stemverklaring.

De VOORZITTER: Prima. Dan is nu het woord aan Groninger Belang, de heer Schmaal.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Voorzitter, een punt van orde. Eerst de Partij voor de Vrijheid. Dat stel ik voor, want u bent de voorzitter en u beslist uiteindelijk.

De VOORZITTER: Ja, ik volg inderdaad slaafs een lijstje waarin de volgorde is omgekeerd.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Wij hebben het in het begin van deze periode ook al gehad over onze positie in de Statenzaal. Maar goed, daar zal ik niet weer over beginnen.

De VOORZITTER: Ik zou absoluut niet dat ik chaos ga brengen in uw orde. Het woord is dus aan de heer Ram.

De heer RAM (PVV): Ik houd het kort. Die motie over rechtsbijstand: de PVV heeft al na de aardbeving in 2013 een motie ingediend om de omgekeerde bewijslast in te voeren. Wij willen de positie van de Groninger verbeteren. Er valt nog steeds een groep buiten de boot en ja, wij vinden dat schandalig. Dus wij kunnen deze motie van de ChristenUnie ook steunen en mede indienen.

De motie 'Mee met René': ja, die kunnen wij ook zeker mede ondersteunen. Actie voor de Groninger burger lijkt ons een heel goede zaak.

Dan de motie van de Partij voor de Dieren: ja, ik ben toch klimaatrealist. Ik heb nog even opgezocht hoeveel mensen zich nu zorgen maken over het klimaat en hoeveel niet. In ieder geval volgt toch 30 procent van de Nederlanders onze lijn. En als je vraagt wat nou de grootste zorgen zijn, dan zegt maar 1 procent spontaan het klimaat. Dus enige nuance is er zeker wel.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, ik vraag me dat dan af. Dat is dus bepalend voor uw partij. Ik begrijp dat u een populistische partij bent. Dus u luistert alleen maar naar datgene wat u om u heen hoort en u kijkt niet naar de feiten, begrijp ik? Is dat wat u zegt nu?

De heer RAM (PVV): Nee, wij hebben een totaal andere visie, een realistische visie op het klimaat. Wij kijken terug naar de afgelopen 100 jaar en dan zie je dat er een opwarming is van het klimaat door gewoon die klimaatveranderingen die er altijd zijn. Eerst heb je 60 jaar lang afkoeling, dan weer 60 jaar opwarming, dan weer 60 jaar afkoeling. Nou, dat zijn feiten die er gewoon zijn en die kunt u gewoon nameten.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Nou, ik geloof dat zo'n beetje 97 procent van de wetenschappers het niet met u eens is. Maar bent u het dan niet met mij eens dat het heel hoog tijd is voor alle Nederlandse kinderen om te leren zwemmen?

De heer RAM (PVV): Wij hebben gepleit voor schoolzwemmen, inderdaad.

Daarnaast: wij kunnen het pleidooi van Freek de Jonge ook steunen, behalve dat duurzame element. Freek is helaas de grootste PVV-*basher* van Nederland, maar in dit geval zou hij ook een PVV'er kunnen zijn.

De VOORZITTER: Er waren meer mankementen aan mijn lijstje, zag ik. Dus excuses in de richting van de VVD-fractie, die natuurlijk in de orde van de dingen onmiddellijk na D66 en voor de ChristenUnie komt. Mevrouw Wulfse nog behoefte aan een aanvulling? Dat is niet het geval.

Dan hebben we na de PVV nu Groninger Belang aan het woord. En ik hoop dat daarmee de orde dan weer hersteld is.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik merk dat u een toekomstgerichte blik hebt, want dat zou best eens de uitslag kunnen zijn bij de komende verkiezingen.

Als het dan hebben over het Meerjarenprogramma, dan zijn er twee moties, beide naar aanleiding van het onderzoek van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid. Daarin staat dat de provincie en de gemeenten een andere rol zouden moeten krijgen. En als je dan het Meerjarenprogramma bekijkt, dan word je daar niet vrolijk van: het is gewoon een slecht programma wat ons betreft. Als we kijken naar de Nationaal Coördinator – ik heb dat eerder al gezegd en ook Freek de Jonge gaf dat al aan: dat is de kapitein blussen en sussen. Nou, dat dekt wat ons betreft perfect die functie.

Wordt er nu dan ook veel tijd gewonnen als je kijkt naar het versterkingsprogramma? Nou, inmiddels zijn we bezig met 'de eerste ronde' in het versterkingsgebied. Met 500 gedupeerden worden nu keukentafelgesprekken gevoerd en als we dan waarschijnlijk 20.000 woningen moet gaan doen, dan zijn we nog wel eventjes onderweg. Al met al schiet het niet op: we blijven gewoon flink gas winnen en de komende vijf jaar hebben we het er gewoon niet meer over als het aan Den Haag ligt. Dus ja, er moet wat gedaan worden.

Dus wij zijn ook mede-indiener van de motie op initiatief van de ChristenUnie over gefinancierde rechtsbijstand. Wij hebben al eerder moties ingediend met hetzelfde onderwerp, maar net iets anders qua strekking. Wij steunen dus deze motie, we hebben haar mede ingediend, maar we zouden toch de Staten tot het volgende willen oproepen. Als wij weer afhankelijk zijn van Den Haag en weer afhankelijk zijn van de Nationaal Coördinator, gegarandeerd dat we hier volgend jaar weer staan. Dan gaan we weer eenzelfde motie indienen. Dus wil ik graag de Staten oproepen om toch samen door te stappen en ook zélf actie te ondernemen om dan wél zelf financiële middelen beschikbaar te stellen om de gedupeerden daadwerkelijk te helpen. Dus dat is de kanttekening bij het verhaal.

Als we dan even kijken naar de fakkeloptocht, dan wij daar ook bij, natuurlijk. Iedereen is daarbij. En wij gaan ook graag mee in de bus richting Den Haag, want wij vinden dat wij alle middelen moeten gebruiken en alles moeten gaan doen om te zorgen dat Groningen op de kaart blijft staan. Het is wel een beetje om moedeloos van te worden eigenlijk: elke keer als we wat aandacht krijgen, speelt er iets meer. Maar blijkbaar heeft Den Haag niet zoveel op met Groningen. En ja, wanneer is het niet meer nieuws? Wanneer is het niet meer *hot*? En wanneer gaan er bekende Nederlanders zich er niet tegenaan bemoeien? Dus we moeten ervoor zorgen dat we zo snel mogelijk in Den Haag voet aan de grond krijgen om daadwerkelijk iets te veranderen.

De moties gaan wij dus steunen, behalve de derde motie. Er is al genoeg over verteld: Enexis gaan wij niet financieel steunen.

De heer MEENDERING (GroenLinks): Een punt geagendeerd op verzoek van de ChristenUnie waarbij het met name gaat om de ondersteuning van de inwoners in de rechtsgang.

In de commissie gaf de VVD aan – dat heeft zij zojuist ook gedaan – dat het bij een klein aantal verzekeraars wél mogelijk zou zijn om een verzekering af te sluiten. Er was toegezegd dat wij daar een overzichtje van zouden krijgen, maar helaas: dat overzichtje met verzekeraars, waar de VVD mee schermde, hebben wij niet mogen ontvangen. Wij hebben zelf dan ook contact gehad met een tweetal grote verzekeraars op dit terrein. En beide geven gewoon aan dat het niet mogelijk is om een rechtsbijstandsverzekering af te sluiten in Groningen op het moment dat er sprake is van aardbevingsschade – ongeacht of er sprake is van een conflictsituatie. Als er sprake is van aardbevingsschade, dan kan dat dus gewoon niet verzekerd worden.

Dan is het daarmee ook wel duidelijk waarom de ChristenUnie en een groot aantal partijen in de Staten een motie indienen: wij willen het recht aan deze mensen niet onthouden en op die manier willen we dat borgen.

Dan de motie 'Mee met René': dat is een heel belangrijke oproep om samen met het College van GS en met de inwoners van Groningen te laten zien dat we veranderingen willen in Groningen, dat we serieus genomen willen worden, dat we voortgang willen in de herstel- en versterkingsoperatie en uiteraard een lagere gaswinning. Een motie die oproept om samen op te trekken en ook een motie die wat ons betreft een heel mooie gelegenheid is om diverse actiegroepen ook nader tot elkaar te brengen, nog meer samen te laten optrekken en de vuist naar Den Haag toe steviger te maken.

Mevrouw WULFSE (VVD): Ja, ik wil even mijn excuses aanbieden aan de heer Meendering. In de discussie in de commissie gaf de gedeputeerde, de heer Eikenaar, namens het College aan dat de VVD gelijk had. Hij kende die vijf verzekeringsmaatschappijen ook waar je gewoon op dit moment, zonder dat je er extra voor hoeft te betalen – ook als er extra voorwaarden zijn – een rechtsbijstandsverzekering kunt afsluiten. En niet alleen als je een conflict hebt – dat even terzijde. Ik

dacht eigenlijk dat die informatie algemeen bekend gedeeld was, dus ik zal zorgen dat u alsnog die vijf maatschappijen van ons krijgt.

De heer MEENDERING (GroenLinks): Dank aan de VVD voor het lijstje en ik ben er ook heel nieuwsgierig naar of daar ook die verzekeraars op staan met wie wij al contact gehad hebben.

Tot slot de motie van de Partij voor de Dieren. Wij zaten even te worstelen met het tweede besluitpunt daarin. Dat punt is nu komen te vervallen en ook wij zijn absoluut voor het gasvrij maken van onze provincie – sterker nog: voor het gasvrij maken van heel Nederland. We moeten af van dat fossiele gas en wij zullen die motie dan ook steunen.

De heer ZWIERS (PvdN): Even kort. Wij steunen de beide moties ook. Sowieso 'Mee met René'. Ik weet niet met hoeveel bussen we die kant op gaan, dus dat moeten we maar even afwachten. Misschien gaan er wel tien bussen heen, dat zou hartstikke goed zijn. Maar dan passen we niet meer in de Tweede Kamer denk ik, dan moeten ze een extra kamer inrichten – dat weet ik uit ervaring van vroeger.

Ja, en ten aanzien van de acties: wij hebben een adviesrecht. En in dat adviesrecht komt wel een aantal dingen terug, zoals de gedeputeerde dat ook zegt. Dat blijkt ook uit het Meerjarenprogramma. We zijn ook hartstikke blij met de acties van Freek de Jonge, Arjan Lubach en vooral Annemarie Heite. Vooral de laatste omdat zij in Groningen woont en haar woordje heel goed kan doen. Dat zag je laatst ook weer 's avonds op de tv.

Wij hebben als lokale partij hebben we er ook al naar gekeken. We zijn nog niet helemaal klaar, maar we hopen in ieder geval dat de SP, de ChristenUnie, de Partij voor de Dieren en in iets minder mate de Partij van de Arbeid in de regering komen. Want dan weten we zeker dat de gaswinning naar 12 miljard kuub gaat, dus dat zou een heel goede zijn. Dus dat is verder geen probleem: dat zullen we steunen en we hopen dat meer partijen die kant op gaan.

Wij hadden ook nog een keer een motie ingediend. Het heeft tien jaar geduurd voordat de Staten die onderschreven hebben. En die motie gaat ook over het vullen van een fonds voor de leefbaarheid met de NAM op afstand. Wij hebben daar een idee over. Als het CBS een doorberekening van die 12 miljard heeft gemaakt en de NAM nu toestemming heeft om 24 miljard te winnen, dan zou het goed zijn om dat verschil van 12 miljard in dat fonds te gaan stoppen: een groot deel naar Groningen in het kader van de leefbaarheid en misschien nog een gedeelte naar de mensen bij de NAM die ontslag krijgen – dat lijkt ons ook een heel sterke. Dan heb je in ieder geval heel veel geld om ook iets voor Groningen te doen. Ik geef de landelijke partijen hier deze suggestie graag mee.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Ik kijk even naar de Collegebankjes. Mevrouw Homan heeft nog een enkel antwoord.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Een aanpassing van de motie: dank dat wij die hebben mogen ontvangen, dat maakt het inderdaad wat helderder in combinatie met uw woordvoering, waarin u het had over *'danwel het instellen van een landelijke subsidie'*. Want dat geeft mij ook de mogelijkheid om in de lobby voor het afsluiten van het gas ook te spreken over dat bredere systeem. En als daar in die overgang subsidies nodig zijn, is dat volgens mij dat dan passend. Dus in die zin kan ik die motie dan aanraden.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Dan sluit ik de beraadslagingen en dan kunnen we overgaan tot het stemmen over de ingediende moties.

Ik begin met motie nummer 249, de titel daarvan is 'Recht voor gedupeerden gaswinning'. Ik breng die motie in stemming. Wie is voor die motie 249? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden, de PVV, Groninger Belang, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA. Wie is daartegen? Dat is de fractie van de VVD. De motie is aangenomen.

Dan breng ik in stemming motie nummer 250 onder de titel 'Mee met René. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, Groninger Belang, de Partij voor het Noorden, de PVV, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA. Wie is daartegen? Dat is de fractie van de VVD. De motie is aangenomen.

Dan breng ik in stemming motie nummer 252: dat is de aangepaste versie van de ingetrokken motie 251. Daar staat nog steeds boven: 'Gasaansluitingen verwijderen goedkoper maken'. Wie is er voor die motie? Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de SP, de ChristenUnie, GroenLinks en de Partij voor de Dieren. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de PVV, Groninger Belang, D66, de VVD en het CDA. De motie is verworpen.

Daarmee is het agendapunt beëindigd en is het zo langzamerhand tijd voor een koffiepauze. Zullen wij voor tien minuten schorsen?

[Schorsing]

## **B. Herindelingsadvies samenvoeging gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren**

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

We zijn toe aan agendapunt 3.B. Het woord is als eerste aan de heer Mastenbroek van de SP.

De heer MASTENBROEK (SP): Ik zal het niet heel uitgebreid doen – wat mij betreft, althans. Wij hebben op 7 september ook al het nodige gezegd en ook in de commissie hebben wij een aantal vragen gesteld waarop een antwoord is gekomen.

We hebben ook al eerder aangegeven dat het voor ons een lastig dossier is, dat het een moeilijke keuze is die gemaakt moet worden en dat het uiteindelijk een keuze is tussen een zelfstandig Haren met allerlei voordelen en een herindeling met ook toch wel voordelen – althans, een oplossing voor punten die er in Haren spelen. Wij zien die moeilijke afweging en wij zien die keuze. Maar wij zien ook dat er in Haren wel iets moet gebeuren en wij zien ook dat Haren dat zelf ook ziet. De vraag is alleen wat moet er dan gebeuren? Moet er geherindeeld worden of kan Haren het zelfstandig oplossen? Wat mij betreft is daarover al heel veel en eigenlijk ook al alles gezegd en hoeven wij dat vandaag niet nog een keer over te doen.

Voor ons is het belangrijkste punt dat wij bang zijn dat zorg, welzijn, cultuur en sport in Haren als zelfstandig Haren te zeer onder druk komen te staan. En daarom zullen wij voor de voordracht stemmen.

De heer ZWIERS (PvN): In de commissie hebben we het hier ook over gehad en toen was de SP ook heel stil. Ik begrijp ook wel dat de SP heel stil was.

U hebt in uw verkiezingsprogramma staan: *'alles van onderop'* en *'op herindeling zijn wij tegen'*. En u manoeuvreert nu heel gemakkelijk erdoorheen. U hebt ook aan de rapporten gezien van Haren dat het zichzelf kan redden, u hebt ook gezien hoe er met personeel omgesprongen wordt. Het verbaast de Partij voor het Noorden dat u in dit korte betoog zo meegaat in de herindeling van Haren. Staat er wat tegenover? Zijn er weer deals gesloten, net zoals bij die 5 miljoen van Blauwestad? Wij hebben daar onze twijfels over.

De heer MASTENBROEK (SP): Ja, ik zei al in het begin van mijn betoog dat ik het kort zou houden. Natuurlijk was ik in de veronderstelling dat vervolgens iedereen erop zou springen om interrupties te plegen: zo ging dat op 7 september ook.

En nee, er zijn geen deals gesloten. Wij zijn ook niet een partij die over dit soort dossiers deals sluit. Ik heb aangegeven wat voor ons de afweging is: ik heb aangegeven dat dat voor ons een heel moeilijk afweging was, maar dit uiteindelijk de conclusie is die wij trekken. En daar heb ik verder niet veel aan toe te voegen, vandaar de korte woordvoering.

De heer ZWIERS (PvN): Ja, dat is heel kort en zo kom je er heel gemakkelijk af. Wij zijn ook héél nieuwsgierig hoe het vervolgtraject in de provincie gaat, hoor, ten aanzien van de SP-afdelingen. Want die hebben toch een heel andere mening. Helaas heeft Haren geen SP-afdeling, die is hier wel vertegenwoordigd en dat is misschien wel een goede zaak.

Maar wij kunnen het als Partij voor het Noorden niet rijmen als je van onderop dit doet en je alsnog meegaat. Ja, ik vind dat u zichzelf hier een beetje ongeloofwaardig hebt gemaakt. Maar dat is een constatering van de Partij voor het Noorden.

De heer MASTENBROEK (SP): Nou, ik heb goed nieuws voor de Partij voor het Noorden: Haren heeft sinds enige tijd wel degelijk een afdeling van de SP – wij zijn daar ook heel erg blij mee. En we hebben uiteraard dit besluit ook goed met de afdeling Haren besproken en doorgenomen: die is allang betrokken daarbij en die is het eens met deze keuze. Zij ziet dat deze keuze gemaakt moet worden.

Dan uw andere vraag: hoe zullen andere afdelingen dat zien? Nou ja, in andere afdelingen in andere gemeenten moet die keuze wellicht ook gemaakt worden en wordt die wellicht ook anders gemaakt. En wij zien dat er buiten Haren op dit moment in ieder geval geen problemen zijn. Dus ik denk niet dat dat zo'n groot probleem is zoals u dat beschrijft.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Vindt u echt dat uw partij zich inhoudelijk goed heeft ingelezen in datgene wat er loos is? Want wat ik in de commissie heb gehoord en wat ik ook nu weer hoor is eigenlijk helemaal niets van u. U geeft helemaal geen feiten, u beschrijft helemaal niet de weg waarover u hier gekomen bent op dit punt. U hebt het echt inhoudelijk helemaal niet bestudeerd, u volgt alleen maar uw College, lijkt het wel.

De heer MASTENBROEK (SP): Nou ja, dat is natuurlijk niet waar. Wij hebben alle rapporten gelezen, net zoals u die hebt gelezen, wij hebben ons uitgebreid laten informeren. Wij hebben een heleboel sprekers gehad in de commissievergadering. Wij hebben al die gegevens natuurlijk opgenomen. Ik heb gezien dat in de begroting van Haren, zoals die er nu voorligt, 5,5 miljoen aan lastenverzwaringen wordt opgegeven. Ik heb gezien dat er 2,5 miljoen bezuinigd wordt op welzijn, op zorg, op sportvoorzieningen en op cultuur. Ik heb gezien dat scholingsfondsen en budgetten voor burgerinitiatieven afgeschaft worden – althans, verminderd worden met 7 ton. Natuurlijk heb ik dat allemaal gezien. Dit is alleen geen commissievergadering, dat soort dingen hebben wij allemaal betrokken bij de afweging en hier in de Statenvergadering is dan het finale oordeel en wij komen dan tot de conclusie dat een herindeling voor Haren de enige optie is.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, nog één opmerking. Zou u deze keuze ook hebben gemaakt als u niet in het College had gezeten? Dat vraag ik me echt af.

De heer MASTENBROEK (SP): Ja, dat is een wat-alsvraag en u weet dat wij daar beter niet op kunnen antwoorden. Maar ik zie op basis van wat wij aan gegevens hebben, niet dat je een andere keuze kunt maken.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ja, we gaan het eigenlijk net als in de commissie over wat nu beter is voor Haren: financiën, kunnen zij zelfstandig blijven, et cetera, et cetera. Maar is het niet zo dat er nu uiteindelijk een advies voorligt en dat een van de basispijlers van dat advies is dat Haren heeft ingestemd met een lichte samenvoeging – althans, dat wordt beweerd? Kunt u mij eens aangeven hoe de SP daartegenaan kijkt en op grond waarvan de SP meent dat die informatie klopt?

De heer MASTENBROEK (SP): Nou, ik denk niet dat dat zozeer aan de fractie van de SP. Ik heb natuurlijk wel wat gezien daarover en in de commissie hebben we het daar ook over gehad. Wij zien in de stukken dat de gemeente Haren tot en met 5 september heeft meegewerkt aan de overleggen met de provincie. Er worden allerlei dingen geroepen over of er nu wel of niet mee is ingestemd, we hebben dat in de commissie uitvoerig aan de orde gehad en daar heeft de gedeputeerde ook het nodige over gezegd. Zoals ik het zie, heeft de gemeente er wel degelijk mee ingestemd en zijn de notulen goedgekeurd. Maar goed, die discussie is niet aan mij om te voeren. Ik bedoel: wat wilt u van mij daarover horen? Wat als dat uiteindelijk niet zo blijkt te zijn? Ik begrijp dat er allerlei rechtszaken lopen: ik vind dat echt ontzettend jammer, ik vind dat echt slecht als gemeente en provincie samen in een rechtszaak betrokken zijn. Maar dan is dat een separaat traject wat mij betreft. Ik zie het zo dat er is ingestemd. Ik zie het zo dat als je een overleg hebt met de gemeente en daar is die gemeente bij vertegenwoordigd en er besluiten worden genomen, dat besluit dan ook is genomen.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ik wil graag even terugkomen op twee punten in uw antwoord. Ten eerste zegt u dat dit niet aan u is. Nou, ik denk het wel. Want uiteindelijk bent u met uw fractie onderdeel van deze Staten en wij stellen vast of het advies dat er nu ligt, klopt. U verwijst naar de notulen van die gesprekken die zijn gevoerd. Ik neem aan dat u die zelf ook hebt gelezen en wel dat in al die gesprekken Haren duidelijk heeft gemaakt dat het kiest voor een tweesporenbeleid en dat pas als de Eerste Kamer het voorstel van Haren om zelfstandig te blijven zou afschieten, Haren dan pas zou gaan kijken naar afspraken over een nieuw te vormen gemeente. Dat houdt toch in dat er een advies naar de Eerste Kamer waarin Haren zelfstandig blijft voordat je erover kunt spreken dat dit dan een bindende besluiten zijn voor nu?

De heer MASTENBROEK (SP): Ja, dit wordt zo ook wel een heel technische discussie. Wij stellen vandaag het herindelingsadvies tot samenvoeging van drie gemeenten vast en daarna komt dat in een procedure. En pas als de procedure is afgerond, is er daadwerkelijk sprake van een herindeling. Dit is de stap die wij moeten zetten en ik zie niet wat daar nog voor ons verder aan relevante keuzes te maken is op dit punt. Die vraag of dat wel of niet conform de procedure is verlopen: ik heb de inruk

dat dat wel zo is. Als dat niet zo zou zijn, ja, wellicht dat dat dan tot iets leidt, maar niet hier in deze Staten.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ik ben het niet met u eens en ik zal u uitleggen waarom. Kijk, wij hebben hier de taak om vast te stellen of wat voorligt, klopt. En als daar een onjuistheid in zit of misschien wel veel meer onjuistheden, dan kunt u toch niet stellen dat u dat dan wel later ziet en daar andere procedures voor zijn? Wij zijn toch het controlerend orgaan?

De heer MASTENBROEK (SP): Maar ik ben niet van oordeel dat er een fout in zit. Dus ja...

De heer VAN KESTEREN (PVV): 'De Socialistische Partij maakt geen deals.' Ja, wij zien dat anders, want er is wel degelijk een deal gemaakt. U hebt een deal gemaakt c.q. bent een *commitment* aangegaan met uw kiezers. Heel veel kiezers, want de SP is de grootste geworden aan het begin van deze Collegeperiode. De SP heeft heel invloed in dit Collegeprogramma gehad en heeft daarin gezegd – heel kortgeleden nog – dat zij daar ook achter staat. Want de SP zegt heel duidelijk voor die herindeling te zijn en is er dus mede de oorzaak van dat dit allemaal gebeurt, anders had u wel tegen gestemd.

Maar ik wil het volgende van u weten. Staat u nog geheel achter het pleidooi dat u ook in het Collegeprogramma dat alles van onderop moet komen en dat zelfs een College, waarin u in elk geval de voorloper c.q. pleitbezorger van bent voor dit beleid, nog in september 2015 heeft gezegd: "Haren laten we helemaal vrij, geheel conform dat Collegeprogramma." Hoe kunt u dan zeggen dat u voor de wijze bent waarop die herindeling, zoals heel veel Harenaren zeggen, erdoor wordt gedrukt? U staat bij heel veel thema's en onderwerpen buiten op pannen te slaan en staat u achter het volk. Mijn partij begrijpt niet dat u dit opeens niet bij de Harenaars wilt laten op een of andere manier. Nou, en dan moet ik mijn collega Scheffers citeren: staat u achter het Collegebeleid, dat helemaal afwijkt van het Collegeprogramma? Of staat u achter het volk, dat u in groten getale heeft gekozen?

De VOORZITTER: Voordat de heer Mastenbroek hierop antwoordt, zou ik u erop willen wijzen dat interrupties bondig zouden moeten zijn. En dit was een betoog: ik denk niet dat dit de laatste keer is dat u bij de interruptiemicrofoon bent, dus daar zal ik sterk op letten in de rest van dit debat.

De heer Mastenbroek.

De heer MASTENBROEK (SP): Ja, ik vind dat ook een heel moeilijke vraag: 'Staat u achter het volk?' of woorden van gelijke strekking: dat is eigenlijk de vraag aan mij. Ja natuurlijk, maar dat zegt mij weinig over de vraag of wij voor of tegen dit herindelingsadvies moeten stemmen. En 'staat u achter het College'? Ja, wij zijn ontzettend achter het College. Wij staan – zou ik bijna willen zeggen – als, nou ja, één man achter het College. Wij zijn het College – o nee, dat ook weer niet.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Dan houd ik het bondig. Vindt u dat met de opstelling van de Socialistische Partij in Provinciale Staten het vertrouwen in de politiek, waar u zo'n groot woord over had tegen de Partij van de Arbeid, beter erop is geworden?

De heer MASTENBROEK (SP): Nou, ik hoop dat van harte. En ik denk dat ik hier heb uitgelegd wat de moeilijke keuze is ten aanzien van Haren en waarom wij deze keuze maken, namelijk omdat wij bang zijn dat zorg, welzijn, cultuur en sport en daarmee de leefbaarheid in Haren onder druk komen te staan als er niet een herindeling komt. Wij zien wat de gemeente Haren zelf aan plannen heeft financieel en wij zien dat er dan veel meer misgaat in Haren. Daarom is dit onze lijn. En ik denk dat ik dit in Haren op de markt met potten en pannen goed kan uitleggen en ik wil dat ook van ganser harte doen.

De VOORZITTER: Ik zie dat de heer Zwiers voor de tweede keer na de afronding van het betoog van de spreker naar de interruptiemicrofoon loopt: dat is in de gevarenzone. Een korte vraag kan, maar daarna wil ik graag door met dit debat.

De heer ZWIERS (PvvhN): Ik wil mij tóch even tot u richten, ik denk dat dat een heel belangrijk punt is – ook voor de verder herindeling. Want er wordt hier natuurlijk enorm scherp gekeken vanuit Delfzijl en vanuit Pekela en omgeving naar wat hier gaat gebeuren. Dus wij zijn er nog niet met die herindeling, dus wat dat betreft vinden wij toch wel dat dit de nodige aandacht mag krijgen. Ik had even twee vragen, want de SP is altijd goed ingeschoten. U weet dat alle gemeenten in Groningen, omdat het economisch slecht ging, dat soort bezuinigingsmaatregelen hebben genomen –

en niet alleen in Haren. Haren heeft zelfs vanaf 2014 iets extra's gedaan. Ten aanzien van de OZB zit Haren, ondanks al die maatregelen die het genomen heeft, nog in de middenmoot. Dus daar moet u ook van op de hoogte zijn: hoe kijkt u daartegenaan?

De heer MASTENBROEK (SP): Ja, ik kijk daartegenaan dat in het staatje dat de gemeente Haren aan ons heeft uitgedeeld in een mooi mapje van de gemeente Haren de cijfers gewoon staan en dat de verhoging OZB voor woningen oploopt in 2017 van 190 euro naar 2023 960 euro. Ik weet dan niet wat uw vraag is, maar dat is wat ik zie.

Kijk, dat er heel veel taken bij gemeenten terecht zijn gekomen die daar geen geld voor meekrijgen en dat dat tot verschrikkelijke bezuinigingen leidt, is zo. En dat is niet het beleid van de SP en dat is ook niet het beleid dat wij steunen. Maar uiteindelijk gaat het dan om de keuzes die je maakt. En wij zien dat de keuzes die Haren maakt, ten koste gaan van zorg, welzijn, cultuur en sport en dat zijn niet onze keuzes.

De heer ENGELKENS (PvdA): De Statenfractie van de PvdA heeft in het herindelingsdossier van onze provincie altijd een duidelijke en consequente positie en lijn ingenomen, in tegenstelling tot sommige andere fracties, en met de uitgangspunten van het rapport 'Grenzeloos gunnen' van de commissie-Jansen als stevige basis. Onze provincie en onze inwoners zijn gebaat bij toekomstbestendige en robuuste gemeenten die in staat zijn hun taken en dienstverlening adequaat vorm te geven en daarnaast, ook in gezamenlijkheid met de provincie, te proberen om grote provinciale maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden. De PvdA-fractie heeft altijd gepleit voor een krachtig lokaal bestuur. Want een krachtig overheidsbestuur, juist op gemeentelijk niveau, is nodig om de bestaanszekerheid van diegenen die onze steun nodig hebben, te garanderen en om kansen voor ontwikkeling, zo belangrijk voor onze inwoners van ons gebied, te kunnen benutten.

Maar een herindeling is geen doel op zich. In onze ogen in onze provincie is die zeker gewenst, noodzakelijk en onvermijdelijk. Bijna alle gemeenten in onze provincie zijn hier ook van overtuigd en bewust, werken constructief mee en zitten in een vergevorderd stadium van het proces van herindeling. Maar een herindeling maakt soms veel gevoelens en emoties los en dat is zeker bij deze voorgestelde herindeling het geval. En het is ook herkenbaar: als raadslid en fractievoorzitter heb ik de jongste herindeling in onze provincie meegemaakt: Oldambt werd in 2010 een feit, nadat Winschoten, Reiderland en Scheemda werden samengevoegd. Zeker niet vergelijkbaar met dit voorstel, maar ook hier speelden emoties vooraf een rol: het grote arrogante Winschoten, dat de buurgemeenten wel even zou inlijven. Maar uiteindelijk is alles op zijn pootjes terechtgekomen en is er een gemeente ontstaan waar via gebiedsgericht, maar ook vooral dorps- en wijkgericht werken én in samenwerking met en door de inwoners eraan is gewerkt om de dorpen een eigen identiteit te laten behouden.

Dan even naar dit voorstel en de verwachtingen die richting de gemeenten, in dit geval vooral de gemeente Haren, zijn gewekt. College, gedeputeerde, bent u het met mij eens dat u de teleurstelling en onvrede in Haren ten aanzien van deze herindeling zelf hebt georganiseerd? Hebt u niet bepaalde verwachtingen gewekt door te suggereren en op te schrijven in uw Collegeakkoord dat u de initiatieven die de gemeenten aandragen, ondersteunt en dat u voor uzelf een stimulerende rol weggelegd ziet en de gemeenten zelf en de gemeenten zelf het proces van herindeling bepalen? Kortom, een herindeling van onderop. Nogmaals: hebt u niet zelf deze weerstand en teleurstelling georganiseerd? Graag een reactie, College.

Voorts zijn er nogal wat opmerkingen gemaakt en geuit naar beide kanten – kampen – en zelf beschuldigingen, zijn er grote woorden gebruikt en was het respect dikwijls ver te zoeken, wat onzes inziens het proces zeker niet heeft bevorderd – erg jammer.

De heer ZWIERS (PvN): Ja, met dat laatste ben ik het ook uiteraard helemaal mee eens.

Even een vraag aan u. U hebt het over robuustheid en rapporten over herindeling. Ik heb zelf persoonlijk ook die van Oldambt meegemaakt, dus dat gevoel herken ik wel.

De heer ENGELKENS (PvdA): Dat weet ik nog, meneer Zwiers, toen was u nog wethouder voor onze partij.

De heer ZWIERS (PvN): Ja, ook dat nog. Ook dát nog, ja. Dat ging trouwens wel goed, hè?

De heer ENGELKENS (PvdA): Daar laat ik me even niet over uit.

De heer ZWIERS (PvvhN): Toen ging ik met gedeputeerde Bleker rond en toen bleken er maar zestien mannetjes in de zaaltjes te komen, dus zo erg leefde het toen nog. Dus dat klopt. Alleen in Winschoten was dat anders, maar dat geeft niet.

Ik had even andere vraag. Bellingwolde en Vlagtwedde: mooi dat zij bij elkaar zijn in Westerwolde – daar hebben ze zelf voor gekozen. Dat is een gemeente van 22.000 inwoners. Haren is groeiende met 22.000 inwoners, dat heeft de zaken ook goed voor elkaar. Dus u zegt dat u daar verschil tussen maakt? Of hebt u ook het idee dat de provincie met twee maten meet ten opzichte van deze twee gemeenten nu?

De heer ENGELKENS (PvdA): Nou, ik praat niet voor de provincie, ik praat nu voor mijn eigen fractie. In die zin spelen er nu meer dingen mee dan alleen de financiën. Volgens mij gaat het ook om bestuurskracht. En bestuurskracht is ook dat als je zelfstandig blijft en niet gaat herindelen, je dan ontzettend veel samenwerkingsvormen hebt en vindt. Dat moet u met mij eens, want u komt zelf dus ook uit de lokale politiek. Maar dat ging niet altijd even democratisch. U weet zelf ook dat als er een gemeenschappelijke regeling is, de gemeenteraad zelf vaak op afstand staat, dat het college zijn eigen plan bepaalt en dat hooguit de gemeenteraad een zienswijze mag indienen. Dus hoezo 'hoog democratisch gehalte'? Bestuurskracht heeft in dit geval een hoge prioriteit en herindeling is schaalvergroting bij ons.

De heer ZWIERS (PvvhN): Ja, 'bestuurskracht': ik begrijp alles wat daarmee gezegd wordt. Maar sommige mensen begrijpen helemaal niet wat ermee gezegd wordt; bij herindelingen wordt daar altijd mee geschermd. Dus u zegt nu dat de nieuwe gemeente Westerwolde – dat wordt volgens mij ook een heel mooie gemeente hoor, heb ik het idee – in de toekomst weer gewoon richting Oldambt en richting het nieuw te vormen Zuidoost-Groningen – laat ik het zo maar noemen – samenwerkingsverbanden zal aangaan? Daar gaat u dus mee akkoord?

De heer ENGELKENS (PvdA): Dat hebt u mij helemaal niet horen zeggen. Ik concentreer mij vanmorgen hier op Haren, Ten Boer en Groningen: volgens mij ligt dat voor. En besluiten over die andere herindelingen zijn al in een ver verleden – nou ja, in het verleden – genomen. Dus daar blijf ik nu even buiten.

Dan ga ik nu verder. Bent u het met mij eens, College, dat dit dossier – ik had het over die opmerkingen die over en weer zijn gemaakt, enzovoort, enzovoort – in dit opzicht geen schoonheidsprijs verdient?

En, College, dan nog een vraag die verdergaat dan dit specifieke dossier, maar betrekking heeft op uw handelen inzake de herindelingen in onze gehele provincie. Ten aanzien van Haren pakt u door, maar inzake het herindelingsproces in Oost-Groningen – dat werd zonet al even aangehaald – en dan vooral richting Stadskanaal, Pekela en Veendam en de DAL-gemeenten, laat u het op zijn beloop.

Graag een reactie hierop, College.

Ten slotte: eenmaal geherindeeld houdt de verantwoordelijkheid van het provinciaal bestuur niet op. Hoe denkt het College de identiteit van de geherindeelde gemeenten Ten Boer en Haren te kunnen waarborgen?

Nogmaals: wij zien door deze herindeling een toekomstbestendige en robuuste gemeente ontstaan, die in staat moet worden geacht aan haar taken en dienstverlening richting haar inwoners te kunnen voldoen, voldoende bestuurskracht bezit en ook haar mannetje staat in regionaal perspectief. Wij zullen met voorbehoud en in afwachting van de beantwoording van het College instemmen met het herindelingsadvies Groningen-Haren-Ten Boer.

De heer KNEGT (CDA): Vandaag praten we over de toekomst: de eerste stap op weg naar een nieuwe gemeente Groningen wordt vandaag gemaakt. Hierna is het uit onze handen en is aan de minister, de Eerste en Tweede Kamer en natuurlijk de Raad van State.

In de samenvatting van het herindelingsadvies staat het volgende: *'Een gemeente van betekenis ontstaat. Een gemeente die meer complementair is, meer van het andere. Een gemeente met ambitie op het gebied van nabijheid, dienstverlening en voorzieningen. En een gemeente met ruimtelijke kwaliteit.'* Een lonkend perspectief: bestuur, kwaliteit en kracht gecombineerd, de inwoners waardig. Niet voor ons, maar voor de burgers van deze nieuwe gemeente. Een perspectief dat wordt ondersteund door een zorgvuldig en solide geschreven en inhoudelijk sterk opgebouwd advies. Een goed doorlopen proces met de gemeente en de burgers.

Ten slotte spreken wij echt ons diepe respect uit voor dit College van GS. Men heeft het aangedurfd om deze handschoenen op te pakken, een handschoenen die zwaarder bleek dan leek op vele vlakken –

ook persoonlijk. Ondanks bedreigingen, aangiftes, getwitter en getwetter is de teerling geworpen. Wij ondersteunen dit advies.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Dat zijn mooie woorden die u uitspreekt. Als ik kijk naar de commissievergadering dan is het allemaal weinig concreet. U verwijst naar allerlei mooie ambities tussen twee gemeenten en voor een deel een persoon die is aangesteld, van wie nog steeds niemand begrijpt wat daar de staatsrechtelijke basis voor is.

De heer KNEGT (CDA): U bedoelt mevrouw Kool?

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Die bedoel ik inderdaad. Maar is het niet zo dat wij uiteindelijk vandaag de minister gaan adviseren over hoe het traject verder moet?

De heer KNEGT (CDA): Dat klopt.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Bent u het niet met mij eens dat dat advies zich in ieder geval moet baseren op de juiste feiten?

De heer KNEGT (CDA): Daar ben ik het mee eens.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Nou, wellicht dat uw partij dan kan uitleggen hoe u het nu ziet dat Haren, ondanks alle voorbehouden die het heeft gemaakt van meet af aan, de beloften die zijn gedaan en het vertrouwen dat is gewekt bij Haren, wel heeft ingestemd met die lichte samenvoeging? Want dat maakt al het verschil.

De heer KNEGT (CDA): Ja, dan krijg je hier weer de 5-en-6-septemberdiscussie, die we ook in de commissie uitgebreid hebben gevoerd en waar de gedeputeerde overigens zeven keer een antwoord op heeft gegeven. Ik zou kunnen volstaan met de opmerking: ik verwijs u even naar pagina 40 van het herindelingsadvies. Daar staat exact opgetekend hoe dit proces is doorlopen, waar toestemming voor is geweest, waar de verslagen zijn goedgekeurd en dat volgen wij gewoon, meneer Scheffers. Want wij vertrouwen het College daarin. Daar zijn afspraken gemaakt tussen bestuurders en dat vinden wij prima. Dus zo staan wij erin.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ik begrijp uiteraard dat u het College vertrouwt, maar waar het in de kern om gaat is dat Haren van meet af aan duidelijke voorbehouden. Dat is in de pers geweest, dat hebben zij in de vergaderingen genoemd: Haren kiest voor twee sporen. Het is uiteindelijk de gedeputeerde geweest die destijds heeft gezegd dat Haren vrij is in die keuze om twee sporen te voeren. En uiteindelijk wordt die gemeente gedwongen om deel te nemen aan het overleg en daar wordt het volgende voorbehoud bij gemaakt: als nu de Eerste Kamer de zelfstandigheid afschiet, dan praten wij nu over afspraken over de nieuw te vormen gemeente. Kunt u dan uitleggen waarom u het zo ziet dat Haren nu al heeft ingestemd met de lichte samenvoeging, terwijl er nog niet eens een plan is afgeschoten door de Eerste Kamer waarin Haren zelfstandig blijft?

De heer KNEGT (CDA): Ja, ik volg uw vraag niet helemaal meer. Maar volgens mij is de kern van uw betoog: Luister, Haren heeft volgens u niet ingestemd met die stijfiguur van lichte samenvoeging en met name niet met die eerste bullet 'overeenstemming'. En dat vinden wij dus wel, want als ik pagina 40 nogmaals bekijk van het herindelingsadvies en de chronologische opbouw van die stukken en de toestemming van de bestuurders in Haren die op 6 september, na die ingelaste raadsvergadering, gewoon hebben aangegeven dat zij het eens zijn met dit verslag, dan volgen wij dat gewoon. En dan heb ik daar ook geen enkele twijfel over, dat zijn bestuurlijke afspraken. Ja, en ik ben ook heel benieuwd naar uw betoog, want u zegt dus dat dat niet zo is. Ja, en ik vind dat hoogst apart – laat ik het zo zeggen.

De VOORZITTER: Ik neem aan dat u uw betoog in uw eigen tijd houdt of niet?

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ja, uiteraard. Maar ik ben erg heel benieuwd naar de mening van de partijen die dit advies goedkeuren. Maar ik begrijp het dus goed dat als je zegt dat je onder voorbehoud afspraken gaat maken, je dan nadien kunt zeggen dat je gewoon gebonden bent aan die afspraken, ondanks dat voorbehoud?

De heer KNEGT (CDA): Ja, maar je stemt toch als bestuurder – en volgens mij is dat ook je bestuurlijke verantwoordelijkheid als College, zeker als wethouder of burgemeester – in volle bewustzijn keer op keer in met die conclusies die je trekt? Volgens mij trek je die dan ook heel bewust, want daar gaat het over. Vervolgens stem je ook de dag daarna in met een verslag. Ja, dan houdt het toch op? Ik bedoel: als u bij volle bewustzijn en met uw volle verstand een paar keer met iets instemt, dan mag ik er toch vanuit gaan dat u daarachter staat of niet?

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Nou, niet als dat onder voorbehoud is. Dat is het punt.

De heer KNEGT (CDA): Ja, daar verschillen wij dus wezenlijk van inzicht over, meneer Scheffers.

De heer BAKKER (VVD): Ja, een vraag over geloofwaardigheid. Landelijk vindt het CDA dat zo'n soort herindelingen van onderop moeten komen – ook hier. Dat is op een bepaalde manier in een Collegeprogramma terechtgekomen en daar bent u ook verantwoordelijk voor. Hebt u er geen spijt van dat het op deze manier in het Collegeprogramma is terechtgekomen?

De heer KNEGT (CDA): Dat is een kunstige vraag. Nee, daar heb ik geen moment spijt van gehad. Ik vind ook dat Haren voldoende tijd en ruimte heeft gekregen om het inderdaad van onderop te doen. Ik heb dat ook al eens eerder gezegd: op gegeven moment stopt in die zin dat 'van onderop' en start bestuurlijke verantwoordelijkheid.

De heer ZWIERS (PvdN): Nou hoor ik een opmerking en die begint me echt te kietelen. Dus als het van onderop niet lukt, dan gaan we het *top-down* doen? Dat zegt u nou net.

De heer KNEGT (CDA): Nee, ik zeg dat Haren in de optiek van de CDA-fractie voldoende tijd heeft gehad om 'van onderop' te komen.

De heer SCHIJF (D66): Voorzitter, staat u mij toe om te beginnen met te zeggen dat ik hier liever niet had gestaan. Hier had Tim Zwertbroek moeten staan, onze fractievoorzitter. U kunt zich voorstellen dat zijn situatie ons allen sterk heeft beziggehouden en nog steeds bezighoudt. Wij proberen daarover zo goed als mogelijk is met u te communiceren. Op dit moment is rust het adagium. Maar om hem eer aan te doen zal ik de woordvoering uitspreken in lijn met zijn woordvoering in de commissievergadering van vorige week. Want dat is een lijn die binnen onze fractie geheel gedragen wordt.

In de Staten nu een onderwerp dat de gemoederen – laat ik zeggen – de laatste jaren zeer sterk heeft beziggehouden, een proces dat inmiddels al tien jaar gaande is. In 2006 vonden de eerste discussies plaats aangaande de maatschappelijke opgaven, de veranderingen daarin en de druk die op gemeenten werd verwacht in relatie tot het onderwerp bestuurskracht.

De gemeentelijke herindeling is nu specifiek vandaag Groningen, Haren en Ten Boer. Over Groningen wordt nu weinig gezegd. Ik ben een inwoner van Ten Boer en ik beleef dat proces en ik ben daar zeer enthousiast over en evenzeer over het proces in Groningen, dus wij moeten ons in deze discussie concentreren op Haren. De Statenfractie van D66 heeft zeer veel gesproken over de herindeling omdat wij ons er zeer goed van bewust zijn dat deze zeer gevoelig ligt – primair in Haren, dus – en er veel emotie bij zou kunnen komen kijken. Ik moet u zeggen dat wij niet hebben kunnen vermoeden dat de toonzetting rondom dit onderwerp zo scherp zou worden als de laatste dagen met name het geval is geweest en neemt u mij niet kwalijk dat ik daar niet aan ga meedoen.

D66 is altijd helder en consequent geweest: wij zijn voor een herindeling in deze provincie, waar de laatste jaren in de hele provincie hard aan is gewerkt en volop ruimte is gegeven aan gemeenten om in wisselend tempo plannen uit te werken. En in het geval van de herindeling van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer steunen wij de lijn van het College van Gedeputeerde Staten. Er zijn verschillende redenen daartoe, zowel op het gebied van de financiën – maar dat is niet het enige, natuurlijk niet – als de maatschappelijke opgaven nu en zeker die in de toekomst. Het lonkend perspectief van een zo sterke gemeente als hier tot stand kan worden gebracht, de toekomstbestendige bestuurskracht, het regionale perspectief: dat zijn allemaal elementen die in die beslissing een rol hebben gespeeld.

De rapporten die wij hebben mogen ontvangen, bevestigen dat beeld. Gemeente Haren heeft naast het zoeken naar een alternatieve herindeling – Tynaarlo: u weet dat nog – hoofdzakelijk gekeken naar de mogelijkheid om zelfstandig te blijven. Werk en inzet van de gemeente waarvoor wij onze – laat ik zeggen – complimenten en waardering moeten uitspreken. Laat onverlet het feit dat met de uitkomsten wij tot de conclusie komen die ik net heb geschetst.

Erg jammer is het dat B&W nu na een motie in de gemeenteraad hebben besloten niet meer aan de tafel te willen zitten met Groningen en Ten Boer. Nogmaals: bijzonder jammer omdat hiermee de mogelijke wensen van de inwoners niet ingebracht konden worden. Met de inzet van mevrouw Kool als vertegenwoordiger van Haren kon dit geluid toch worden vertegenwoordigd. Wij spreken hierover onze waardering uit.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): U verwijst net naar het feit dat het college van Haren heeft besloten op enig moment om niet meer deel te nemen aan het open overleg. U vindt dat jammer, maar begrijpt u niet dat het college dat heeft gedaan, omdat het op dat moment doorkreeg dat er zou gaan gebeuren wat er nu gebeurt? Namelijk dat alles wat zij daar onder voorbehoud over afspraken, uiteindelijk wordt gebruikt om de minister te adviseren dat er is ingestemd met een lichte samenvoeging?

De heer SCHIJF (D66): Meneer Scheffers, ik begrijp heel erg veel. En ik begrijp wat er gebeurd is. Maar dat onverlet het feit dat ik het ermee oneens mag zijn. Ik vind dat jammer: het college had ook mee kunnen doen om de belangen van de inwoners zeer sterk te behartigen. Toen de discussie tot 31 augustus heeft plaatsgevonden – ik ga nu niet in op die hele 5-en-6-septemberdiscussie, de heer Knecht heeft dat al voortreffelijk gedaan –, heeft het college van Haren een kans voorbij laten gaan om duidelijk de positie van Haren in dit geheel te vertegenwoordigen en zich daar sterk voor te maken. Nou, dat vind ik jammer.

Uw vraag: begrijpt u dat? Ja, ik begrijp het wel. En vanaf dat moment is de weerstand in Haren ook duidelijk toegenomen en ik heb net gezegd dat ik er wel begrip voor heb, maar er nu gevraagd wordt een besluit te nemen in navolging op het voorstel van GS.

De heer KAATEE (PVV): Ik hoor de heer Schijf – ik meen zelfs tot twee keer toe – mevrouw Kool aanduiden als 'vertegenwoordiger'. Ziet D66 inderdaad mevrouw Kool als een vertegenwoordiger van de gemeente Haren in dit proces?

De heer SCHIJF (D66): Van de gemeente Haren? Dan gaan we weer een heel formele discussie voeren. Mevrouw Kool is verzocht door de provincie om de belangen van Haren te vertegenwoordigen in dat overleg. En dat heeft zij naar mijn gevoel uitstekend gedaan. De formele positie? Ja, dat is een heel lastige. Maar dat komt voort uit het niet meer aan de tafel willen zitten.

Ik heb mijn waardering uitgesproken over het werk in Haren van mevrouw Kool, want ik ga niet mee met de toonzetting in het debat die wij tot nu toe hebben. De strijd zou straks nog verder doorgevoerd worden, maar het is geen oorlog waar wij over praten. Het is een onderwerp van bestuurlijke betekenis. Wij zien een sterke toekomst voor de nieuw te vormen gemeente. Een mooie bestuursovereenkomst waar wij de makers voor danken. Het is goed te zien dat men van elkaar wil leren: zo geeft de Stad aan dat zij graag wil leren van de ervaringen en verworvenheden van de beide andere gemeenten. Dus de bestuursovereenkomst is prima.

Ook het personeelsconvenant spreekt ons aan en biedt de Harense ambtenaren – ook niet onbelangrijk – de nodige zekerheid, waarbij het wel jammer is dat zij nog niet kunnen deelnemen aan de open arbeidsmarkt, omdat Haren het convenant niet heeft getekend – en dat begrijpen we. Laat ik afsluiten met de hoop dat eenieder in de toekomst constructief wil samenwerken om te komen tot een sterke nieuwe gemeente die haar inwoners alle kansen biedt en daar waar nodig voor haar inwoners is en zorgt. D66, mijn fractie, is ervan overtuigd dat de nieuwe gemeente er alles aan zal doen de afstand tussen de burgers en het bestuur zo klein mogelijk te houden.

De heer BAKKER (VVD): Wij zijn als VVD-fractie al jaren voorstander van een gemeentelijke herindeling, waarbij in de provincie Groningen een aantal gelijkwaardige en bestuurskrachtige gemeenten ontstaat, dat zelfstandig een groot aantal taken uit kan voeren. Wij zien een grote samenhang tussen dit herindelingsproces en de overdracht van taken naar gemeenten. Volgens ons moeten zoveel mogelijk taken naar het bestuursorgaan gaan dat het dichtst bij de inwoners staat. Wij vonden tevens dat afspraken hierover tegelijk met het proces van herindeling gemaakt moesten worden. We zien daar een achterstand in ontstaan, wat niet bevorderlijk is voor dit hele proces, zowel voor het draagvlak als de acceptatie.

Het is alweer enige tijd geleden dat dit College op het paard gehesen werd en zo ongeveer alles moest anders. De titel van het huidige Collegeprogramma is 'Vol vertrouwen'. De eerste zin van het Collegeprogramma is: *'Wie geen vertrouwen in anderen stelt, zal ook nimmer het vertrouwen van anderen winnen.'* Over de herindeling staat vermeld: *'Wij zien voor ons een stimulerende rol, maar gemeenten bepalen zelf het proces van herindeling.'* Door alles wat nu voorligt over het

herindelingsproces van Groningen, Ten Boer en Haren, begrijpen wij beter de toenemende afkeer van de politiek. De standpunten van partijen, lokaal, regionaal en landelijk, en de beloftes die gedaan worden in verkiezingstijd en vervolgens het niet-uitvoeren van die verkiezingsbeloftes, is niet meer uit te leggen.

De heer KNEGT (CDA): Ja, meneer Bakker, als u citeert, moet u wel juist citeren. Dan moet u de hele zin noemen en ook de context die eromheen staat.

De heer BAKKER (VVD): Ja, dan moet ik het hele Collegeprogramma gaan voordragen en daar heb ik eigenlijk geen zin in.

De heer KNEGT (CDA): U weet precies wat daarachter staat. Er staat: '(...) mits er' enzovoort.

De heer BAKKER (VVD): Wat erachter had móeten staan, kan ik u wel vertellen. Er stond in het vorige Collegeprogramma dat als de gemeenten er samen niet uitkwamen, de provincie wat ging vinden. En dat stond er niet in.

De heer KNEGT (CDA): Er staat: '(...) mits er toekomstbestendige en bestuurskrachtige gemeenten ontstaan.', meneer Bakker.

De heer BAKKER (VVD): De heer Knecht heeft ongetwijfeld gelijk dat dat er staat. Maar mijn betoog ging erop in dat het beter was geweest om dat wat in het vorige Collegeprogramma stond, zo weer te benoemen. Want dat had een heel stuk onduidelijkheid bij Haren weggenomen en ook een hoop verwachtingen die dan niet gewekt waren.

In het verkiezingsprogramma van de SP voor Provinciale Staten staat – en ik citeer: *'De provincie heeft de afgelopen jaren vaak óver en niet mét mensen bestuurd. De grote herindelingsplannen, waarbij alle gemeenten moeten herindelen, zijn een pijnlijk voorbeeld van deze bestuursstijl. Terwijl veel inwoners en hun gemeenten niet of anders willen herindelen, drukt de provincie haar wil door.'* Einde citaat. Onderdeel van draagvlak is ook tijdsdruk. Waarom geen tijdsdruk bij Delfzijl, Appingedam en ook bij Loppersum en Stadskanaal, Veendam en Pekela en op andere plaatsen juist wel? Je creëert op deze manier je eigen weerstand als provincie. Het creëren van draagvlak is mislukt en dat is ons College aan te rekenen. Het met de mond geven van meer ruimte om die vervolgens terug te halen, is een kansloze missie.

Haren heeft in het proces voor het tot stand komen van het voorliggende herindelingsadvies voldoende gebruik gemaakt – van juni tot september – om aan te geven dat het een tweesporenbeleid voorstond. In een aantal gespreksverslagen is dat ook voldoende vastgelegd. Om een aantal redenen besluit Haren in september om niet meer te overleggen en volledig te gaan voor zelfstandigheid. De manier van communiceren die er toen ontstond, vanuit zowel B&W Haren als ons College, verdient niet de schoonheidsprijs. Daarbij meenden ook derden zich niet onbetuigd te moeten laten. Het geheel overziend is dit een proces er een van 'eens, maar nooit weer'.

Wij zijn en blijven voorstander van een gemeentelijke herindeling in onze provincie en daar valt ook dit voorliggende voorstel onder.

De heer KAATEE (PVV): Uit deze afronding van collega Bakker begrijp ik dat de VVD het herindelingsadvies toch gaat steunen. Hij begon met te zeggen dat de VVD voor herindeling is, omdat er gelijkwaardige gemeenten moeten ontstaan. Kan de heer Bakker ook uitleggen wat de logica dan is om de grootste gemeente van de provincie Groningen, de stad Groningen, nog wat groter te maken? Ontstaat er dan juist niet meer onbalans?

De heer BAKKER (VVD): Ja, dan zou je weer Helpman aan Haren toe moeten voegen als je die redenering volgt. Het gaat er ook om dat je bestuurlijke eenheden hebt en dat heeft niet alleen maar met inwoners te maken, maar ook met oppervlakte en je zeggenschap over die oppervlakte. En als je naar de oppervlakte kijkt, dan is dit een heel goed te verdedigen herindeling.

De heer KAATEE (PVV): Nou ik moet zeggen: ik heb inderdaad ook eens naar die oppervlakten gekeken. Ik vind dat het qua vorm een belachelijke gemeente wordt. Dus ja, over die oppervlakte: als je naar die vierkante meters kijkt, dan zullen die misschien niet excessief zijn, maar in ieder geval qua bevolkingsaantal wordt het een waterhoofd in de provincie Groningen. Je hoeft Haren natuurlijk niet Helpman te geven – alhoewel dat misschien best een interessante suggestie is – of bijvoorbeeld andere delen van de gemeente Groningen. Haren kan natuurlijk ook gaan samenwerken met andere

gemeenten uit vrije wil, waar het misschien uiteindelijk toe zou kunnen komen. Maar ik zou willen zeggen: geef ze eerst de kans te bewijzen dat ze wel degelijk toekomstbestendig zijn.

De VOORZITTER: Dit betoog maakt mij benieuwd naar uw eigen betoog. Zullen we dat dan eerst maar even afwachten?

De heer KAATEE (PVV): Ja, dat gaat collega Van Kesteren zometeen houden. Dank, voorzitter.

De VOORZITTER: Dank voor het voorproefje daarvan. De heer Bakker nog? Nee? Dan de ChristenUnie, de heer Steenbergen.

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Het zal u niet ontgaan zijn dat wij vandaag het advies behandelen richting de minister omtrent de samenvoeging van Ten Boer en Haren met de Stad. Wij doen dit conform de wettelijke verplichtingen zoals vastgelegd in de Wet Arhi en hierna is de minister aan zet.

Ik wil een beetje terug in de tijd, ik ga niet helemaal naar 2006 zoals D66. Maar in 2013 verscheen het rapport dat iedereen wel bekend is: 'Grenzeloos gunnen'. Een coproductie van de Vereniging van Groninger Gemeenten waarin in de provincie een brede herindeling wordt bepleit om diverse redenen. Bestuurskracht en spaghetti van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waren onderwerpen die meerdere malen in 'Grenzeloos gunnen' werden genoemd. Ook Groningen, Haren en Ten Boer worden hierin genoemd als een nieuw te vormen gemeente en sinds die tijd zijn er verschillende opties door de gemeente Haren onderzocht.

Onze fractie heeft zich in het verleden geschaard achter de inhoud en de conclusies van het rapport 'Grenzeloos gunnen'. Dit rapport is wat onze fractie betreft nog steeds actueel en leidend. En zoomen wij dan in op Haren in dit geval, dan zijn de zorgen van onze fractie – en dan is het rapport inmiddels al drie jaar oud – niet weggenomen, maar eerder groter geworden voor wat betreft de bestuurskracht, de financiële positie en de ambtelijke organisatie. Deze zorgen hebben wij in verschillende gesprekken gedeeld met zowel voor- als tegenstanders van de samenvoeging van Haren met Groningen en Ten Boer. Daarnaast hebben wij als Statenfractie niet alleen een verantwoording richting de gemeente Haren, maar ook naar Groningen en Ten Boer: dit hebben wij laten meewegen in onze beslissing.

De heer KAATEE (PVV): Ik hoor mijn collega Steenbergen over 'Grenzeloos gunnen' en dat dat nog steeds leidend is voor de ChristenUnie. Nu was in 'Grenzeloos gunnen' juist een van de punten dat er twijfel was over de capaciteit van de gemeenten om die decentralisaties van verschillende rijkstaken en of zij die wel aankonden. Inmiddels is gebleken dat de gemeente Haren dat uitstekend aankan. Dus ik zou zeggen: juist op basis van het verloop van de tijd, wat er allemaal gebeurd is en dat Haren dat dus inderdaad kan, zou de ChristenUnie dan juist ook niet moeten concluderen dat Haren nog verder die kans moet krijgen om te bewijzen dat het inderdaad toekomstbestendig is? En dat dus 'Grenzeloos gunnen' dus helemaal niet leidt tot het opheffen van de gemeente Haren?

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Een van de onderdelen van 'Grenzeloos gunnen' was de invoering van de Participatiewet. En die wordt goed uitgevoerd in Haren: u hebt dat ook kunnen lezen in het advies. Ten Boer wordt daarbij ook nog specifiek genoemd in diezelfde samenvoeging.

Maar het is niet alleen dat. Het is ook de financiële positie, een robuust bestuur. U kunt zich voorstellen dat een samenvoeging van Groningen, Haren en Ten Boer een robuuster bestuur is dan alleen Haren. Ik bedoel, dat hoef ik u denk ik niet uit te leggen. Er zijn op meerdere vlakken meerdere processen waar dit speelt. En nogmaals: wij hebben nog steeds zorgen en die zijn niet weggenomen.

De heer KAATEE (PVV): Ja, 'robuust': het is natuurlijk een beetje een vage term. In zijn algemeenheid zie je natuurlijk in alle instellingen dat hoe groter een instelling is, hoe slechter zij functioneert en hoe verder zij van de burger af staat. Ik durf het hier haast niet te noemen – nou ja, dat durf ik wel: Brussel. Natuurlijk is dat ook niet zo'n geweldig bestuur. Hoe verder weg het van de burger staat, des te meer kans op ontsporingen. Dus die geweldige gemeente Haren die op allerlei punten zo goed scoort – niet alleen op de participatie, maar ook op de inburgering – is alleen maar positief in het nieuws. Dus geef die mensen nou gewoon de kans om te bewijzen dat ze dat ook in de toekomst kunnen, gegeven het feit dat ze nu ook al vergaande bezuinigingsmaatregelen hebben ingevoerd. Natuurlijk doet dat een beetje pijn: dat geldt voor alle gemeenten. Maar geef ze gewoon die kans. Waarom krijgen ze die kans niet van de ChristenUnie?

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Laat ik het zo zeggen: Haren kan het niet alleen. U doet het nu een beetje voorkomen alsof Haren wordt opgeheven. Ja, de gemeente Haren wordt opgeheven. Misschien wel leuk: twee jaar geleden was ik op werkbezoek in de gemeente Bedum en daar werd me verteld dat in 1969 Noorderhogebrug van Bedum is afgepikt. Maar als ik met de inwoners van Noorderhogebrug spreek, dan zijn dat geen Groningers: dat zijn inwoners van Noorderhogebrug. Dat zijn ze gebleven na 1969 en dan zijn ze nog steeds. Je zou verwachten dat ze inmiddels hadden gezegd dat ze in Groningen wonen.

Datzelfde geldt denk ik voor Haren. En op het moment dat je dan mag kiezen voor een gemeente Groningen, noem ik even voor de beeldvorming dat de begroting van de gemeente Haren 3 procent van die van de gemeente Groningen is. Als je het dan hebt over 'robuust' en 'financieel sterk', dan denk ik dat je blij mag zijn dat je erbij mag komen. Dat is niet alleen de verantwoordelijkheid van enerzijds Haren, het is ook de verantwoordelijkheid van Ten Boer en Groningen. Daar kijken wij als Statenfractie naar.

De heer KAATEE (PVV): Ja, we gaan toch niet aan de inwoners van Haren vertellen wat ze moeten vinden en waar ze blij mee moeten zijn? Zo kan het toch niet zijn, dacht ik. Laat ze het zelf kiezen.

De VOORZITTER: De rest zal duidelijk worden in uw betoog, denk ik.

De heer KAATEE (PVV): Ik zou nog graag van de heer Steenbergen willen horen of wij moeten gaan vinden van bovenaf waar de inwoners van de gemeente Haren blij mee moeten zijn. Dat kan toch niet zo zijn?

De VOORZITTER: Oké, ik denk dat deze kwestie voldoende duidelijk is. De heer Steenbergen vindt dat ook, zie ik non-verbaal. De heer Scheffers.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): U begon net over de financiën van Haren. Wat ons als Groninger Belang opvalt is dat uw partij op andere gebieden pal voor de burgers staat: als het gaat om de ongelijkheid in de samenleving, dan loopt u voorop. Ook bij aardbevingsschade is dat het geval – alle waardering. Maar hier laat u eigenlijk doelbewust een heel groot gedeelte van de bevolking vallen. We hebben het vaker gehad over het referendum et cetera. En u verwijst nu naar de financiën. Maar we hebben toch helemaal niets tastbaars in handen dat het straks ook daadwerkelijk beter wordt? We hebben een begroting van Haren die sluitend is en we hebben een bestuursakkoord waar geen dekking bij zit. Wat is dan voor u tastbaar voor de burgers dat het beter wordt? En wat is de noodzaak om dat nu zo aan te pakken?

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Wellicht dat u het niet hebt meegekregen, maar de Statenfractie alhier maar ook de gemeenteraadsfractie zijn vanaf begin af aan voor herindeling geweest. Bij de verkiezingen – en dat praat ik ook over de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 – heeft onze fractie in Haren zich daar onomwonden voor uitgesproken.

Dus dan de andere feiten: financiën zijn inderdaad onderdeel van het verhaal. Maar goed, u hebt dat ook al andere fracties horen zeggen: als we kijken naar bijvoorbeeld de OZB et cetera, is dat wat je Haren aandoet. Aan de andere kant, ik sta hier als Statenlid. Ik ben geen inwoner van Haren of bestuurder van Haren. Maar dat is het advies dat Haren had kunnen indienen, ook richting de minister. Wij zitten hier voor ons advies als Staten en dat advies volgen wij.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): U begint over de OZB en dat wordt door meerdere partijen aangehaald. Maar kijk, ik heb daar twee vragen over. De eerste is: vindt u niet dat het gemeentebestuur zelf moet bepalen wat goed is voor zijn burgers? En als zijn burgers daarmee instemmen, wij daar niets over te zeggen hebben?

En ten tweede: moet dit niet in het juiste verband worden gezien? Want het is natuurlijk niet zo dat al die burgers een zo hoge OZB moeten betalen: het gaat ook over mensen met een hoger inkomen en over mensen die het niet kunnen betalen. Daar heeft Haren ook gewoon voorzieningen voor, zodat zij dat niet hoeven te doen.

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Ja, ik kom er even op terug: wij zitten hier in de Staten. En ik voer geen gemeentepolitiek. Financiën gaf ik als voorbeeld. Er moet veel meer bezuinigd worden en lastenverhoging is daar een onderdeel van. Maar voor de werking van de OZB en hoogte van de aanslagen et cetera zult u echt bij de gemeenteraad moeten zijn.

Want ons betreft is het een helikopterview over de hele provincie, inzoomend op Groningen, Ten Boer en Haren en dan vinden wij dat Haren een robuuste gemeente wordt op het moment dat zij wordt samengevoegd met Groningen en Ten Boer.

De VOORZITTER: Zullen we zeggen dat dit ook wel helemaal duidelijk is inmiddels?

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Ja. Uiteindelijk hebben wij – zoals ik al aangaf – dus gesprekken gevoerd, het een en ander geëvalueerd en dat heeft ons doen beslissen om het uiteindelijke advies zoals dat voorligt, te steunen en de minister te doen toekomen.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Tim Zwertbroek, allereerst vanaf deze kant heel veel sterkte en een voorspoedig herstel.

Ik ga een sfeertekening geven en die wil ik afsluiten met een aantal moties dat ertoe doet. Zowel Haren als Groningen bevindt zich in een voortdurende trein. Overstappen is niet aan de orde: de sneltrein uit Groningen rijdt op het herindelingspoot en de trein uit Haren op het protestspoot. Een overgrote meerderheid van de Harenaars, gemeenteraad en gemeentebestuur rijden mee in de overvolle protesttrein van Haren. In de herindelingsstrein van Groningen zitten slechts het College van GS en een handjevol Collegepartijen. Deze treinen denderen voort, passeren elkaar zonder duidelijke eindbestemming. Voor het Centraal Station in Groningen staat een bus uit Ten Boer met daarop het bordje 'Buiten dienst'.

In Nederland – en dus ook in onze provincie – hebben we een democratie. Een bestuursvorm waarbij het volk de baas is: de baas in eigen huis en de baas in eigen gebied. In een democratie kunnen geen maatregelen en wetten worden opgelegd aan de meerderheid, als de meerderheid van de burgers het daar niet mee eens is. Bestuurskracht betekent niet het met kracht forceren van oplossingen die ingaan tegen de meerderheid van het volk, van een parlement of van een gemeentebestuur. Zoals we dat decennialang gewend waren bij de machtspolitiek van de PvdA, waar nu met name de SP in dit College en in het Collegeprogramma wilde afrekenen.

Bij het aantreden van dit College van GS was de PVV optimistisch gestemd, omdat met het verdwijnen van de Partij van de Arbeid uit het provinciebestuur zou worden afgerekend met de door velen verfoeide machtspolitiek. Het Collegeprogramma 'Vol vertrouwen' waarin werd vermeld dat dit College van de Socialistische Partij, het CDA, D66, de ChristenUnie en GroenLinks – dat wordt vaak vergeten – zou gaan werken aan het herstel van vertrouwen en aan ruimte voor keuzes van onderop. En in december 2015 werd daartoe door het College Haren nog zelfs ervan verzekerd dat die maatregelen niet van bovenaf zouden worden opgelegd. Graag een antwoord van het College hierop.

Ik wil niet zover gaan dat ik meega in de kwalificatie 'bestuurlijk vandalisme', omdat dit College ook goede dingen doet. Maar in het geval van Haren acteert dit door de Socialistische Partij gedomineerde College van GS zich overduidelijk met de machtspolitiek, waar men de PvdA terecht om bekritiseerde. Kunt u zich voorstellen dat een overgrote meerderheid van de Harenaars de politiek als één pot nat ziet en het vertrouwen in de politiek en de democratie in Haren in elk geval een enorme knauw heeft gegeven? Want er is geen draagvlak voor deze herindeling. Burgers, gemeenteraad en gemeentebestuur van Haren willen serieus genomen worden. Haren wil de kans krijgen om te bewijzen dat het zelfstandig kan blijven en de tijd krijgt om het ombuigingsplan te implementeren – laten we dat ook niet vergeten. Want er wordt wel gezegd dat de begroting in het niet valt bij die van Groningen. Maar ja, dan kun je ook verdergaan. Dan zeg ik op mijn beurt als euroscepticus: de begroting van Nederland bij die van de EU? Dus ja, waarom heffen we dan Nederland niet op? Dat kun je ook zeggen. Maar dat doen we niet – wij in elk geval niet.

Haren wil die kans dus krijgen. Bestuurskracht is ook vertrouwen in elkaar hebben en vertrouwen tonen. Maar vertrouwen in elkaar moet van twee kanten komen. Vertrouwen is ook gebaseerd op redelijkheid en billijkheid, vandaar ook dat de Harenaars naar de rechter zijn gestapt. Want in de rechtspraak doen ze dat wel.

Veel gesproken heb ik met allerlei Harenaars. En één uitspraak moet ik hier toch even herhalen. Het is een kwinkslag en niemand moet zich persoonlijk aangevallen voelen. Maar er werd gezegd over dat hele herindelingstraject dat het er een is van 'een bronstig College, dat een onwillige schone maagd belaaft.' Ja, dat vond ik wel leuk gevonden, maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we dat ook enigszins moeten nuanceren. Want het hele College van GS – SP, CDA, D66, ChristenUnie en GroenLinks – verlangt daarnaar: naar die samenvoeging. En dat moet wel gezegd worden. Dus we moeten niet op één persoon betrekken of het persoonlijk maken – daar geef ik ook de PvdA gelijk in. We moeten het gewoon bij de feiten houden.

Dan rond ik af. We hebben een aantal moties dat door ons zal worden ingediend. En die moties gaan daar allemaal over. Ik hoop dat het College de redelijkheid en billijkheid van die moties

inziet en dan ook zou willen pleiten voor een meerderheid voor die moties. Want zij doen er recht aan dat dat wederzijdse vertrouwen weer terugkeert, want dat is helemaal weg. Maar ook om te streven naar win-winsituaties en bovenal om geen verliezers te maken. En dat wil ik de Staten meegeven, dat wil ik ook de bestuurders allemaal meegeven: streef naar een win-winsituatie met geen verliezers. Dan kan ik niet anders zeggen dan dat Haren de tijd en de ruimte moet krijgen om te laten zien dat men dat wel kan, die zelfstandigheid. Dat neemt niet weg dat dat over een aantal jaren anders kan zijn. Maar goed, dat is het democratische proces waar de PVV voor pleit. Doe daar recht aan en stap over uw schaduw heen – ook zo'n mooie uitdrukking – maar laten we dat in elk geval proberen, want dan keert het vertrouwen wél weer terug.

Daarom een tweetal moties en ik hoop echt dat die gesteund worden en we niet over een aantal jaren misschien zeggen dat we het beter wel hadden kunnen doen en ik hier over enkele jaren weer met dezelfde moties sta. Want dat blijkt vaak hè? Dat mijn partij achteraf toch wel het gelijk aan haar zijde krijgt. Maar dat terzijde, dank u wel.

De VOORZITTER: Blijft u gerust staan, want ik heb een hoop voor te lezen nu. Anders wordt het zo alleen als ik dit moet voorlezen zonder de indiener naast mij. De eerste motie draagt nummer 253 en luidt 'Adviescommissie', ingediend door de fractie van de PVV, mede namens de fracties van de Partij voor de Dieren, Groninger Belang en de Partij voor het Noorden:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Overwegende dat

- op PS de dure plicht rust om er zeker van te zijn dat bij het onomkeerbare besluit tot het vaststellen van het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer wordt besloten op basis van volstrekte helderheid over alle door GS aangeleverde informatie;

Constaterende dat

- de informatievoorziening over het onderhavige herindelingsadvies inmiddels meerdere duizenden pagina's beslaat;
- er onduidelijkheid bestaat over de vraag of de gemeente Haren nu wel of niet juridisch bindend heeft ingestemd met de zogenaamde lichte samenvoegingsvariant;
- er onduidelijkheid is over het financiële perspectief op de langere termijn van de gemeente Haren;
- er onduidelijkheid is over het financiële perspectief op de langere termijn van de gemeente Groningen;
- er onduidelijkheid is over de status van de unieke figuur van een 'verbindingspersoon' in de beoogde herindeling;
- het daarmee ook onduidelijk is wat de status is van de mede door deze 'verbindingspersoon' tot stand gebrachte en voor gezien getekende 'Bestuursovereenkomst Herindeling Groningen-Ten Boer-Haren';
- het daarmee ook onduidelijk is wat de status is van de mede door deze 'verbindingspersoon' tot stand gebrachte en voor gezien getekende 'Personeelsconvenant in het kader van de herindeling tussen de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer';

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. het vaststellen van het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer uit te stellen en PS de gelegenheid te geven tot het instellen van een commissie, die als opdracht krijgt de genoemde onduidelijkheden te verhelderen en PS daarvan op zo kort mogelijke termijn, maar uiterlijk vóór 1 april 2017, te berichten;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer VAN KESTEREN (PVV): Nog een toevoeging: het is dus een motie die ik hier namens de vier erin genoemde partijen indien.

De VOORZITTER: Dat vermoeden kreeg ik al.

Ik heb nog een motie namens meerdere partijen: Groninger Belang en de Partij van het Noorden. Die draagt nummer 254 en daar staat boven 'Vol vertrouwen' en de motie is ingediend door de fractie van de PVV:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Overwegende dat

- de gemeente Haren al jaren door velen wordt beschouwd als een van de – zo niet dé – beste gemeenten in Nederland om te wonen;

Constateer dat

- het in het algemeen als een goed bestuurlijk principe wordt gezien om verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de bestuurlijke keten te leggen;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. samen met PS uit te spreken dat de bewoners van Haren zelf het beste weten wat goed voor hen is;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Groninger Belang is niet gelukkig en datzelfde geldt ook voor de inwoners van Haren. Haren is erin geluisd: dat is de opvatting die bij een deel van de bevolking daar heerst. Maar ik zeg u: dat klopt niet, want Haren is nog nergens ingeluisd. Als dat al zo zou zijn, dan zou dat eigenlijk hier gebeuren, in de Provinciale Staten. Want alle onjuistheden in het proces, de onterechte uitingen van het College in de pers, de onjuiste weergave van gebeurtenissen, *cherry picking* uit de rapporten: dat alles ten spijt, zijn het uiteindelijk deze Provinciale Staten die het als taak hebben om zonder last en ruggespraak het handelen van dit College te toetsen, zo ook dit herindelingsadvies. De discussie wordt vaak vertroebeld, omdat we het gaan hebben over de vraag of Haren wel zelfstandig kan blijven et cetera en over wat goed is voor de burgers.

Maar eigenlijk gaat het daar niet om, vandaag gaat het om de vraag of Haren wel heeft ingestemd met die variant van de lichte samenvoeging. Want uiteindelijk, en dat staat allemaal in uw voordracht, is dat wat wij de minister adviseren en dat maakt nogal een verschil. Kijk, voor eenieder die hier met een onafhankelijke bril naar kijkt, moge duidelijk zijn dat Haren niet heeft ingestemd met deze variant van de lichte samenvoeging. De gedeputeerde maakte in de commissievergadering nog de opmerking dat Haren ervoor had kunnen kiezen om een ander voorbehoud qua tekst te maken in de verslagen en dat Haren dat niet had gedaan. Maar bij Groninger Belang wil het er niet in dat als je als gemeente vooraf in de pers naar je burgers en naar buiten duidelijk maakt dat zij niet kiest voor een herindeling, maar zij verplicht is om hieraan deel te nemen. Zij kiest ervoor om voor het geval – ik heb zostraks ook nog gezegd – dat de Eerste Kamer haar plan om zelfstandig te blijven, afschiet, nu afspraken te maken voor dat moment. En dan kun je daar allemaal prachtige verhalen over houden – de Collegeleden en de fracties hier – dat zij inzien dat Haren daar gewoon mee zou hebben ingestemd, omdat dat in de tekst staat en er een bestuursovereenkomst is. Maar in Nederland worden heel veel overeenkomsten gesloten op allerlei gebieden. En als je dan een voorbehoud maakt dat je niet kiest voor deze situatie, maar dat als dit gebeurt, dan pas deze afspraken gelden, dan heb je je gewoon te houden aan dat voorbehoud en daar is geen woord buitenlands bij.

Wat we kunnen vaststellen is dat er geen advies naar de Eerste Kamer gaat waarin staat dat Haren zelfstandig blijft. Er is dus ook geen besluit van de Eerste Kamer of Tweede Kamer dat Haren niet zelfstandig kan blijven en dus komen we niet toe aan de afspraken die Haren voor dat geval zou hebben gemaakt.

De heer KNEGT (CDA): U bent jurist volgens mij. Als je nou een contract sluit en je laat daarin iets opnemen onder voorbehoud, dan is dat toch niets waard? Als ik een auto koop en ik zeg dat ik hem kom betalen, maar onder voorbehoud en ik zet wel een handtekening, dan moet ik toch gewoon betalen?

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Meneer Knegt, ik weet niet of u weleens een huis hebt gekocht.

De heer KNEGT (CDA): Twee.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Nou, dan neem ik aan dat u die koopovereenkomst die u hebt getekend, goed hebt gelezen. En negen van de tien mensen maken daar een voorbehoud in van: 'Ik koop nu deze woning, onder voorbehoud....'

De heer KNEGT (CDA): Onder voorbehoud van financiering.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Inderdaad. Dus dan zegt u eigenlijk nu dat die overeenkomst niets waard. Nee, op dat moment niet. Pas als die voorwaarden vervalt, dan is hij wat waard. En hetzelfde geldt voor het gedwongen overleg.

De heer KNEGT (CDA): Je hebt hier te maken met een aantal bestuurders, dat bij volle intelligentie bij alles instemt – keer op keer op keer op keer. En u zegt dat dat niets waard is. Duidt u dat dan eens.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): U hebt helemaal gelijk, dat is niets waard. Want die bestuurders zitten daar eigenlijk naar hun mening onder dwang: zij zijn wettelijk verplicht om mee te werken aan dat open overleg. Ja, die maken een duidelijk voorbehoud, ze zijn trouw aan wat zij hun burgers hebben beloofd. Ja, dus feitelijk kun je dan zeggen dat dat niets waard is en daarom kan dit ook niet op deze manier in dat advies staan.

Ik was gebleven bij het handelen van het College. Wat Groninger Belang betreft geeft het geen pas dat het College dan nu over dat voorbehoud heen stapt en dit zo opneemt in het advies. Dat is wat ons betreft geen eerlijk en democratisch proces. Het College is blind voor de actualiteit en naar mening van Groninger Belang verzint men hier zijn eigen spelregels.

Wat ons betreft is het belangrijkste de burger van Haren. De burger wordt vertegenwoordigd door de gemeenteraad. Op het moment dat de raad in Haren doorkreeg dat daar iets gebeurde wat helemaal niet de bedoeling was en waar zij niet mee had ingestemd, heeft zij dat direct duidelijk gemaakt. Maar zelfs dan zegt het College, dat toch beoogt de belangen van alle Groningers te behartigen; “Nee nee nee nee nee, u hebt toen ja gezegd, dus daar binden wij u aan.” Is dat nou een juiste vorm van besturen? Wat ons betreft niet. toen het College aantrad, heeft men ons beloofd eerlijk om te gaan met de belangen van alle burgers. Men heeft een open bestuursstijl en houding beloofd naar andere bestuurders toe. Dat staat ook allemaal in het Collegeprogramma. Wat wij eigenlijk alleen maar kunnen vaststellen is dat degene die zijn zaak wél goed heeft uitgeoefend, de papierversnipperaars van het College was.

Zoals gezegd is er nog een reddend orgaan in het leven geroepen. Dat zijn wij Provinciale Staten: wij hebben de staatsrechtelijke taak om dit handelen te controleren. Ik heb bij meerdere partijen geprobeerd te vragen om eens uit te leggen hoe zij nu die instemming zagen. Nou ja, je krijgt eigenlijk nergens een duidelijk antwoord op, het blijft allemaal bij uitspraken als: “Ja, maar het staat in het verslag.” Ja, maar dat voorbehoud staat ook in het verslag. Ja, dan is het gewoon een kwestie van: wat kiezen we vandaag? Kiezen we voor de democratie of kiezen we voor de ambitie van het College? Maken we eigen beslissing als Statenleden of hobbelen we braaf achter het College aan? Dat is de vraag die voorlegt. Als je meent dat Haren hier oprecht in volle overtuiging heeft ingestemd met deze lichte samenvoeging, dan sla je wat ons betreft deze plank democratisch gezien volledig mis.

En dan tot slot nog even een woord over de bestuurders van Haren. Want dat wordt herhaaldelijk aangehaald in de pers – ook in deze zaal. De opstelling van de bestuurders van Haren wordt door velen beschouwd als een gebrek aan bestuurskracht. Wat Groninger Belang betreft is die opstelling van de bestuurders in Haren nu precies wat de burger tegenwoordig mist in de huidige politiek, namelijk doen wat je aangeeft en je houden aan je afspraken naar je kiezer toe.

Dan heb ik nog één motie die ik graag wil indienen.

De VOORZITTER: Die ga ik voorlezen. Die draagt nummer 255 en luidt ‘Bij de “Haren” uit de herindeling’, ingediend door de fractie van Groninger Belang, mede namens de fracties van de PVV en de Partij voor het Noorden:

‘Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- het bestuur van Haren stellig betwist dat is ingestemd met een lichte samenvoeging;
- de instemming van de gemeente Haren met een lichte samenvoeging een absolute voorwaarde is om te komen tot een lichte samenvoeging;
- de gemeente Haren telkens een voorbehoud heeft gemaakt tijdens het open overleg;
- dit voorbehoud erop neerkomt dat Haren enkel afspraken omtrent de nieuw te vormen gemeente wilde maken, voor het geval de Eerste Kamer een streep door de zelfstandigheid zou zetten;
- dit niet anders kan worden opgevat dan dat deze situatie pas aan de orde zou zijn, nadat een herindelingsadvies waarin Haren zelfstandig zou blijven, zou zijn afgekeurd door de Eerste Kamer;
- er thans geen herindelingsadvies wordt voorgelegd, waarin Haren zelfstandig blijft;
- aldus het door Haren (herhaaldelijk) gemaakte voorbehoud van kracht is;
- derhalve op geen enkele grond kan worden gesteld dat Haren heeft ingestemd met een lichte samenvoeging;
- de inhoud van het herindelingsadvies op voornoemd punt feitelijk onjuist is;

Van mening zijnde dat

- het van belang is dat een herindelingsadvies geen feitelijke onjuistheden bevat en recht doet aan de daadwerkelijke situatie;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. het voorgestelde besluit tot vaststelling van het herindelingsadvies in te trekken, de onjuistheden daarin te corrigeren, in die zin dat uit het advies wordt verwijderd alle passages die zien op instemming van Haren met een lichte samenvoeging en een aangepast herindelingsadvies voor te leggen voor besluitvorming;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer NOLLES (GroenLinks): In de commissie BFE sprak ik over de meest wenselijke bestuurlijke toekomst van de gemeenten Groningen, Ten Boer en Haren. Ik heb daarbij benadrukt dat hierbij niet de vraag centraal staat of herindeling noodzakelijk is, maar de vraag of deze wenselijk is. Net zomin als ik mij in het frame van noodzaak wil laten drukken, wil ik mij hier buigen over de begroting van Haren. Ja, er zitten wellicht veel lastenverhogingen in. Ja, er wordt wellicht veel bezuinigd op voorzieningen. Maar de lastenverzwaringen noch de bezuinigingen lossen het probleem op dat Haren weinig kan investeren in de kwaliteit van haar organisatie. En dat is een probleem van vele – bijna alle – gemeenten.

Wel wil ik het hier en nu hebben over onze lokale democratie, over onze overheid en over hoe onze burgers daarbij blijven. Het cliché wil dat op het Franse platteland elk dorp een eigen burgemeester heeft, die bruidsparen mag trouwen en de taart mag aansnijden. Maar trouwen doen we maar eens in ons leven en Nederlandse gemeenten zijn ook verantwoordelijk voor de realiteit van elke dag. Wat niet iedereen weet, maar wij in deze zaal wel, is dat de bevoegdheden van gemeenten nog maar in beperkte mate zelfstandig door die gemeenten worden uitgevoerd. De gemeenten werken samen in allerlei gemeenschappelijke regelingen en onderwerpen worden in regionale verbanden beslist. In die samenwerkingsverbanden zitten vaak te veel mensen aan tafel en kleine gemeenten hebben soms nauwelijks inbreng. Daardoor komen gemeenten te ver af te staan van de uitvoering van hun taken. Het is om die reden dat GroenLinks in deze provincie staat voor sterkere gemeenten. Dat betekent minder gemeenten, minder versnippering en meer zeggenschap, deskundigheid en faciliteiten bij de gemeenten zelf. De kracht om zelf te besturen met een lelijk woord, dat al vaker gevallen is – u wist het al: bestuurskracht.

Dat is de bredere context waarin ook de gemeenten Haren, Groningen en Ten Boer zich bevinden. Een fusie tussen Haren, Groningen en Ten Boer biedt kansen. Kansen voor de groene ruimte tussen Groningen en Haren, kansen voor het delen van ambtelijke en bestuurlijke deskundigheid en expertise, kansen voor nieuw beleid. Binnen de zeer beperkende kaders van zelfstandigheid heeft Haren wellicht de best denkbare begroting, maar de financiële bewegingsruimte van de kleine gemeente Haren is enorm beperkt. De begroting bestaat voor een belangrijk deel uit doeluitkeringen en geoormerkt geld. Een grote gemeente heeft meer beleidsvrije ruimte.

De gemeente Ten Boer – laten we niet vergeten dat deze ook in het proces betrokken is – heeft dezelfde beperkingen ervaren en ervoor gekozen om de problemen op te lossen door de samenwerking te blijven zoeken. Hopelijk sluit het college van Haren zich alsnog snel aan bij deze weg. Dit is een klemmend beroep aan de Harense bestuurders: luister naar je bewoners, vecht voor wat zij in hun dorpen willen waarborgen en zorg dat dat in de nieuwe gemeente de aandacht krijgt. Ik wil ook een beroep doen op die andere bestuurders en politici die betrokken zijn: die van Groningen. U komt voor nieuwe uitdagingen te staan, de Stad krijgt er platteland bij en dorpen en dat vraagt om ander beleid. Het is een valkuil te denken dat dorpen net wijken zijn en dat ze alleen net wat verder uit elkaar liggen. Dat los je niet op met een wijkwethouder in Groninger dorpen die de boel komt goedpraten. Het betekent dat je echt beleid voor dorpen moet gaan maken. Dat is een nieuwe taak. Betrek de Harenaren daar nauw bij en de inwoners van Ten Boer: dan en alleen dan komt het meer dan goed.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ik heb twee vragen. Ik hoor nu het laatste deel van uw betoog aan. Nou krijg ik eigenlijk een bepaald gevoel. Het is niet helemaal duidelijk wat u wilt zeggen. Roept u nu het bestuur van Haren op om alsnog in te stemmen met die herindeling?

De heer NOLLES (GroenLinks): We hebben de formele instemming. Waartoe ik oproep is datgene te doen wat mevrouw Kool heeft gedaan: meepraten met Ten Boer en Groningen om te borgen datgene wat ze in Haren belangrijk vonden en ook in de bestuursovereenkomst zijn plaats krijgt. De oproep die ik wil doen, is aan het bestuur van de gemeente Haren om zo snel mogelijk het contact met die

andere gemeenten te gaan zoeken om de belangen van de Harener inwoners zo goed mogelijk te borgen.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Dan mijn tweede vraag. Wij kennen uw partij als een partij die heel erg vasthoudt aan gemaakte afspraken. Om even een zijspoor te kiezen: als we het hebben over de windmolendiscussie, dan staat bij u voorop: we hebben een afspraak met de minister, dus... Nu zegt u dat wij een formele instemming hebben. Dan kom ik ook bij u terug op dat punt: legt u ons dan eens uit hoe dat in de ogen van GroenLinks werkt met het maken van afspraken onder voorbehoud.

De heer NOLLES (GroenLinks): Als je een afspraak maakt en die afspraak wordt vastgelegd in de notulen, dan heb je een afspraak. Zo simpel is het. En u kunt mij nog zeven keer dezelfde vraag stellen die u vorige week aan de heer Brouns stelde, maar dan krijgt u ook van mij zeven keer hetzelfde antwoord.

De VOORZITTER: De heer Scheffers gaat dat vast niet doen.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Nee. Nou ja, de vraag is het volgende. U blijft net als de gedeputeerde ernaar verwijzen dat die instemming in de notulen staat volgens u. Maar het punt is: wat ook in die notulen staat, is het algemene voorbehoud, dat al duidelijk was voorafgaande aan de procedure. Dus laat ik de vraag iets anders formuleren – om terug te komen bij de heer Knecht: als je een woning koopt onder voorbehoud van financiering, staat dat allemaal in hetzelfde contract. Bedoelt u dan daarmee te zeggen dat u in zo'n situatie gebonden bent aan de koop, ongeacht of die financiering wel of niet rondkomt?

De heer NOLLES (GroenLinks): Ja, uw vergelijking is in mijn ogen niet zuiver.

De heer KAATEE (PVV): Is de heer Nolles van GroenLinks met mij van mening dat de bewoners van Haren zelf het beste weten wat goed voor hen is?

De heer NOLLES (GroenLinks): Ik denk dat die vraag die u mij nu stelt, een vraag is die wij ons allemaal stellen: op welke manier wordt datgene wat van belang is voor Haren en datgene wat de inwoners van Haren – maar ook die van de andere gemeenten – het beste gediend en wordt daar het beste gestand aan gedaan? En dan denk ik dat het belangrijk is dat de mening van de Harenaren zo goed mogelijk in het proces geborgd worden. Mevrouw Kool heeft daar een poging toe gedaan, het college van Haren heeft helaas in verschillende stadia gedraaid en heeft de wensen die de Harener bevolking heeft voor de leefomgeving, voorzieningen en dergelijke, helaas niet in het bestuursakkoord vormgegeven. Ik denk dat dat niet goed is geweest, dus ik denk dat die inspraak van de Harenaren ook door het bestuur van Haren beter geborgd had moeten worden.

De heer KAATEE (PVV): Ja, over draaien gesproken: herinnert de heer Nolles zich nog dat ik deze zelfde vraag vorige week in de commissie aan hem gesteld heb? En weet hij het antwoord nog dat hij toen gaf?

De heer NOLLES (GroenLinks): U vraag was: wat is er mis mee om Harenaren te vragen wat zij zelf vinden? Toen heb ik gezegd: "Daar is niets mis mee."

De heer KAATEE (PVV): Voor zover ik het mij herinner was de vraag exact dezelfde als zojuist: bent u het met mij eens dat de Harenaren zelf het beste weten wat goed voor hen is. En toen had u niet dezelfde omhaal van woorden nodig. U zei meteen: "Ja, dat ben ik met u eens." We kunnen het nakijken.

De heer NOLLES (GroenLinks): Ja, als u dat antwoord al uitgebreid genoeg had, dan had u de vraag niet nog een keer hoeven stellen. Dus ik heb geprobeerd u iets meer te vertellen, maar u hebt inmiddels dus kennelijk aan 'ja' genoeg.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Eigenlijk heb ik geen idee waarom ik hier sta, want de kaarten waren natuurlijk allang geschud en alle ideeën zijn al gewisseld in de achterkamertjes van de coalitiepartijen. Dus eigenlijk staat Provinciale Staten – in ieder geval de oppositie – allang op een zijspoor, laat dat duidelijk zijn.

Wij staan helemaal achter de woordvoering van Groninger Belang. In de motie, aangenomen door de raad van Haren – voor de duidelijkheid: een in 2014 democratisch gekozen volksvertegenwoordiging – staat eigenlijk alles waar het hier om gaat. Er is geen draagkracht voor deze herindeling. Een buitengewoon groot deel van deze inwoners heeft zich tegen deze herindeling gekeerd. De omkering daarvan – zoals de gedeputeerde in de commissie deed – door de burgers van Groningen en Ten Boer mee te tellen in het verhaal van draagkracht, is natuurlijk als een kat in het nauw die rare sprongen maakt: de gedeputeerde wil daarmee zijn beleid goedpraten. Gedeputeerde Staten en, zoals ik vrees, een merendeel van deze Staten legt straks het besluit van de volksvertegenwoordigers van Haren zomaar naast zich neer. De gronden hiervoor worden gebaseerd op een verleden: niet op een huidig plan, niet op het huidige beleid van de gemeente Haren – een plan dat volgens de onderzoekers van COELO wel degelijk kans van slagen had. Inhoudelijk is er volgens de gemeenteraad van Haren niet gesproken over het rapport 'Beter Haren' en het ombuigingsprogramma.

Vertrouwen is niet iets waar je over praat. Of een woord waarmee je een Collegeakkoord opent. Vertrouwen moet je tonen, vertrouwen moet je verdienen. Straks zal dit herindelingsbesluit naar Den Haag gaan. De Partij voor de Dieren heeft haar fractie daar inmiddels op de hoogte gebracht. We hopen dat andere fracties dat ook zullen doen, zodat Haren nog een kans krijgt om zelfstandig te blijven.

Wij zullen de moties, die ons standpunt ondersteunen, steunen.

De heer ZWIERS (PvvhN): Zoals u weet is de Partij voor het Noorden geen voorstander van de herindeling Groningen-Haren-Ten Boer. Niet dat wij tegen herindeling zijn, want dat staat in ons verkiezingsprogramma. Maar wij vinden dat het proces gedragen moet worden van onderop en niet op de manier zoals het nu is gebeurd.

Ja, het onderwerp herindeling speelt al lange tijd, maar is weer actueel geworden in de vorige Collegeperiode. En dit College heeft het proces voortgezet. Er zijn in de loop van de afgelopen jaren heel veel varianten ontstaan en er zijn natuurlijk ook herindelingen ontstaan die eigenlijk niet in het rapport-Jansen staan, maar op een andere manier zijn gegaan. Dus wat dat betreft zijn er wel mogelijkheden in. Echter, richting Haren hoef ik niet allemaal meer te vertellen wat daar is voorgevallen en wat voor stappen daar genomen zijn: Tynaarlo, stad Groningen, zelfstandig. Dat weten wij allemaal wel. Ik heb even een aantal punten achter elkaar gezet, ingedeeld naar het verhaal dat gedeputeerde Brouns namens het College heeft gehouden. Daarin heeft hij het duidelijk aangegeven, dus ik neem aan dat het College daar helemaal mee eens is – ook de SP-gedeputeerde zal het daarmee eens zijn. Dus dat doet mij ook weer deugd dat er geen tweesporenbeleid in het College zit.

Haren heeft dat wel: Haren heeft gezegd mee te willen doen aan het open overleg, dat ook een wettelijke verplichting is. Wij hebben aangegeven een onderzoek te willen hebben naar het tweesporenbeleid. Het college van Haren – daar kom ik weer op terug – heeft in het begin al aangegeven dat men onder voorbehoud aan dit overleg mee zou doen. Het college van Haren werd in het weekend van 3 of 4 september geconfronteerd met het feit dat de fracties die een coalitie vormden in Haren, na het open overleg c.q. de bespreking van 31 augustus, niet verder wilden met deze herindeling en dat het college daarmee moest stoppen. De coalitie kiest hier dus voor een helder standpunt en heeft dus als argument naar de Eerste en Tweede Kamer toe dat Haren zichzelf prima zelfstandig qua wettelijke taken kan bedienen. Op de raadsvergadering van 5 september is in meerderheid dit besluit genomen: dus Haren zelfstandig. Het College van Gedeputeerde Staten was van deze motie op de hoogte en heeft zich in het open overleg op het standpunt gesteld, zich hier nergens meer mee te verbinden. Dit is meegedeeld aan de toenmalige voorzitter, de heer Staghout. De voorzitter zag toen een probleem voor de verdere procedure.

Na deze mededeling lopen op dat moment alle hazen de verkeerde kant op. De burgemeester maakte een opmerking over de herindeling die hij herroept op de raadsvergadering van Haren van 28 november. Hij heeft in die vergadering gezegd dat Haren wel graag de herindeling wil, maar dat bleek dus helemaal niet waar te zijn. In het kort kwam het erop neer dat Haren het niet eens was met het tekstvoorstel dat op 5 september besproken zou worden. Dit tekstvoorstel is in Haren besproken op 30 augustus en de burgemeester heeft hieruit een verkeerde conclusie getrokken. De Partij voor het Noorden heeft begrepen dat er in die tijd een boze app-wisseling is geweest tussen gedeputeerde Brouns en de burgemeester. Op 5 september lag er een tekst voor met als strekking dat Haren de voorkeur geeft aan zelfstandigheid en het oneens is met de opgelegde fusie met Groningen en Ten Boer. In het geval dat zelfstandigheid niet mogelijk is als gevolg van besluitvorming in de Eerste en Tweede Kamer, dan pas wil Haren dat er een goede basis komt voor een nieuwe gemeente. Daarom heeft Haren meegewerkt aan het voorliggende provinciale herindelingsplan. Op 6 september is het

herindelingsontwerp door GS vastgesteld. Haren was het hier niet mee eens en in het kort kwam het hierop neer dat Haren het niet eens was met de lichte samenvoeging op voorhand, maar dat die pas aan de orde kon komen als de Eerste en Tweede Kamer hier een uitspraak over had gedaan. Haren geeft hierbij nogmaals aan, zelfstandig te willen zijn.

Even wettelijk bekeken: een artikel van de Gemeentewet, nummer 160, lid 1, sub e geeft aan dat in het duale systeem het college bevoegd is tot het sluiten van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Het college moet vooraf wel inlichtingen verschaffen indien de raad daartoe verzoekt, vooral als het gaat om ingrijpende gevolgen. Het college is door de raad op 5 september te verstaan gegeven dat zij zwaarwegende bedenkingen had tegen dit voorgenomen besluit. Het college heeft dit advies overgenomen. De Partij voor het Noorden vindt dat de gedeputeerde, dit alles in acht genomen hebbende, een beleid gevoerd heeft. dat voor de Partij voor het Noorden niet kon. Hij wist dat dit allemaal gebeurd was en ook in deze volgorde. Wij vertrouwen er dan ook op dat het College van onze provincie op deze wijze gehandeld heeft. Ook vindt de Partij voor het Noorden de reactie van gedeputeerde in het gehele proces een gedeputeerde onwaardig. Ook dit betreuren wij als partij in de Staten.

Wethouder Verbeek moest zich afgelopen maandag verantwoorden in de gemeenteraad van Haren tegenover de oppositie. Daar heeft hij gezegd dat hij eigenlijk wethouder van alle Harenaren is. Dat had misschien iets anders gemoeten; ik verwacht ook dat de heer Brouns zal zeggen dat dit op een andere manier had gekund. Ik heb ook een keer gevraagd aan de Commissaris of hij een bemiddelende rol zou willen vervullen. Ik weet nog precies wat hij toen zei: "De heer Brouns heeft genoeg kennis van de inhoud om dit te doen." Ik heb dat gelezen in de krant en misschien kan de Commissaris nog even zeggen wat voor rol hij hierin precies gespeeld heeft? Want er stonden nogal wat rare opmerkingen in dat artikel. En als Partij voor het Noorden vinden wij toch hij wel een bepaalde rol hierin heeft gespeeld. Misschien wel een heel neutrale, dan kunnen wij ermee leven. Maar het is in ieder geval gebeurd.

De personeelsovereenkomst gesloten door mevrouw Kool heeft voor de Partij voor het Noorden geen waarde. Zij had geen mandaat van de gemeente en het stuk is zeer summier. Op een bijeenkomst die ik gezien heb op tv – hij staat zelfs ook op YouTube – geeft gedeputeerde Brouns aan dat bij een lichte samenvoeging de ambtenaren van de stad Groningen allemaal mooi op hun stekkie kunnen blijven. Wat een gevaarlijke ontwikkeling geeft dit op personeelsgebied. Hoe worden daar dan de ambtenaren van Haren ingeschoven? Ik weet niet meer hoe de gedeputeerde dat noemde, maar volgens de Partij voor het Noorden komt het erop neer dat ze allemaal kunnen solliciteren in een 'open arbeidsmarkt'. Nou, ik geef het u te doen. Nu al worden meer dan 150 Groninger ambtenaren bedreigd in hun huidige ICT-functie. Groningen kan dat zomaar doen, omdat het in een herindeling zit. Hoe moet het dan met de eventuele medewerkers vanuit Haren die op die posities zitten en nu al direct met deze maatregelen geconfronteerd worden? Dat geeft zeker veiligheid en rust? Laat me niet lachen. Dit soort maatregelen was er niet genomen als er een gewone herindelingsprocedure was geweest. Hoezo: 'de gemeente Groningen wordt opgeheven?' Weer zo'n trieste opmerking. Eenieder weet toch dat het toch maar één seconde duurt: ontslag en weer aangenomen worden op een werkplek waar eenieder zekerheid heeft. De Partij voor het Noorden weet zeker dat deze keuze nog jaren onrust geeft bij het personeel. U moet dit ook weten, zoniet dan vinden wij dit een ernstige tekortkoming. Wij betreuren deze weg richting het personeel.

Wij hebben tot slot ook nog een motie die wij willen indienen.

De VOORZITTER: Die draagt nummer 256 en luidt 'Uitstel herindeling gemeente Haren', ingediend door de fractie van de Partij voor het Noorden, mede namens de fracties van de PVV en Groninger Belang:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,

Constaterende dat

de ingediende Begroting 2017 van de gemeente Haren nog niet is beoordeeld door de provincie Groningen;

Overwegende dat

een begroting van de gemeente Haren de eventuele herindeling kan maken of breken;

de provincie Groningen in 2016 gewezen heeft op een sluitende begroting die publieke voorzieningen in de gemeente Haren handhaaft en tegelijk betaalbaar houdt voor de inwoners van de gemeente Haren;

Spreken als Staten van Groningen uit dat

na een positieve uitkomst van de Begroting 2017 van de gemeente Haren er perspectief is voor een zelfstandig Haren;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

de Begroting 2017 van de gemeente Haren te beoordelen uiterlijk vóór 1 april 2017 en tot die tijd het herindelingsadvies aan te houden;  
En gaan over tot de orde van de dag!

Ik zag dat u bezig was weg te lopen. Betekent dat dat u aan het eind van uw betoog was gekomen? Ja? Dan stel ik voor dat wij beginnen met de lunchpauze, want anders overstemmen de knorrende magen het gesprek hier in het debat. Zullen we aan drie kwartier genoeg hebben? Dan spreken wij elkaar uiterlijk kwart voor twee hier weer.

De vergadering is geschorst.

[Schorsing]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en geef aan het woord aan gedeputeerde Brouns namens het College.

De heer BROUNS (gedeputeerde): Wellicht goed om, voordat ik inga op het proces dat nu ter besluitvorming voorligt, ook even in te gaan op de vragen die zijn gesteld ten aanzien van de rol van de Commissaris van de Koning in het proces dat wij doorlopen hebben. Het moge duidelijk zijn dat de Commissaris van de Koning voorzitter en lid van het College van Gedeputeerde Staten is. Hij is ook bij een van de open overleggen aanwezig geweest als voorzitter en dat had te maken met de vakantieperiode waarin ik als eerste portefeuillehouder namens het College van GS en ook de tweede portefeuillehouder op vakantie waren. Vanzelfsprekend voeren wij allemaal gesprekken met diverse betrokkenen, waarbij – dat heb ik u al aangegeven – ondergetekende de eerste portefeuillehouder namens het College is.

Dan staat vandaag de besluitvorming op de agenda van uw Staten in een – ik mag wel zeggen – bewogen proces, maar ook een zorgvuldig proces. Een proces waarin emoties waren. Begrijpelijke emoties, maar ook weleens emoties die te hoog zijn opgelopen. Daarin heeft gedurende dat proces een voortdurende weging van vele argumenten plaatsgevonden en waarin ook door diverse betrokkenen zorgen, wensen, bedenkingen en kansen zijn geuit. Het was een proces van een jaar of tien. Een proces waarin we gesproken hebben over veranderende maatschappelijke opgaven en wat die voor de bestuurskracht betekenden en hoe wij daar in deze provincie mee omgaan. Een proces dat wij gezamenlijk met de Vereniging van Groninger Gemeenten hebben doorlopen en met uiteraard de individuele gemeenten. En ik mag wel zeggen dat er in uw Staten weleens besluiten zijn genomen die een kortere looptijd hebben gehad en waarbij er minder externe rapporten zijn geproduceerd dan in dit proces. Rapporten die overigens allemaal min of meer tot gelijklopende conclusies zijn gekomen.

Over de herindeling zelf is vele malen in deze Staten, maar ook buiten het provinciehuis en in de media, gesproken. Het is een open en transparant proces geweest waar voortdurende argumenten voor het voetlicht zijn gekomen. Het voorliggend herindelingsadvies is de uitkomst van dat proces, dat nu de besluitvorming nadert. In dat advies zijn al die argumenten nog een laatste keer gewogen. Naar onze mening doet het advies recht aan het Collegeprogramma en is er dan ook geen sprake van het organiseren van teleurstellingen – integendeel. Wij hebben in het proces van herindelingen van Groningen, Haren en Ten Boer ingegrepen op basis van de Arhi-wetgeving, op het moment dat Haren ervoor koos om het gesprek niet meer aan te gaan en enkel de koers van zelfstandigheid te varen. Daarin onderscheidt het proces zich ook van de processen die lopen in Oost- en Noord-Groningen, waar de gesprekken op dit moment tussen de gemeenten daar nog steeds gaande zijn. Wij hebben in het proces vele bewonersbijeenkomsten en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd en, zoals ik al zei, vele debatten in de commissie en in uw Staten gevoerd. Het is dan ook nu aan uw Staten om daar een oordeel over te geven en daarna is het aan de minister, de Raad van State, de Ministerraad en de Tweede en Eerste Kamer. In de tussentijd zou het naar onze mening wenselijk zijn dat de gemeenten gezamenlijk alledrie gaan werken aan de vormgeving van die nieuwe gemeente. Er kan altijd, mocht in het verdere verloop van het proces de herindeling niet tot stand komen, nog van die vormgeving worden afgezien, maar het is wel heel zinvol in het belang van de inwoners, organisaties en werknemers om samen die gemeente te gaan vormgeven en ook samen de identiteit van die nieuwe gemeente te gaan vormgeven. Daarbij heeft overigens ons College het volste vertrouwen dat die identiteit van de straat en de wijk niet zal veranderen. Want die straat en die wijk worden gemaakt door de inwoners die daar wonen. En die inwoners veranderen niet als gevolg van een herindeling. Die inwoners krijgen als gevolg van die herindeling wel het perspectief van een robuuste gemeente die ook toekomstbestendig is.

Dan zou ik nog even kort op de moties in willen gaan. Motie 253 met als onderwerp 'Herindelingsadvies samenvoeging gemeenten Groningen, Haren en Ten Boer' betreft een

adviescommissie. De constatering hierin deelt het College niet. Daarom is er ook geen noodzaak wat ons betreft tot het instellen van een adviescommissie. Daarbij wil ik uw Staten er ook op wijzen dat de termijn die genoemd wordt, in de praktijk niet kan. Want uw Staten is verplicht conform artikel 8, lid 5 van de Arhi om binnen vier maanden na de zienswijze van de raden het herindelingsadvies vast te stellen. En van die vier maanden zijn al bijna twee maanden verstreken.

Dan motie 254 betreffende 'Vol vertrouwen'. Draagvlak is zonder meer belangrijk. Daarbij wil ik uw Staten er ook op wijzen – dat heb ik in de commissie ook al gedaan namens het College – dat we het ook nog hebben over de inwoners van Groningen en Ten Boer. En dat er ook nog die inwoners in Haren zijn, die vertegenwoordigd worden door de zeven zetels in de oppositie en dat zijn ook heel veel inwoners. Maar draagvlak is niet het enige. In het Beleidskader Herindeling staan heel bewust ook andere criteria en die criteria hebben wij benoemd in het herindelingsadvies en hebben wij meegewogen in het opstellen van de conclusies in dat advies.

Dan de motie 255 met als titel 'Bij de "Haren" uit de herindeling'. Het herindelingsadvies bevat feitelijk geen onjuistheden. Dus deze motie ontraden wij.

Motie 256 ten slotte: 'Uitstel herindeling gemeente Haren'. Ook deze motie is feitelijk onjuist. Het is namelijk zo dat de begroting conform de Gemeentewet door ons beoordeeld is en in december afgelopen jaar is de raad van Haren ook door ons daarvan schriftelijk op de hoogte gesteld. Daarnaast hebben wij de begroting ook beoordeeld op het maatschappelijke en financiële effect van de ombuigingen en lastenverzwaringen, en dat vanzelfsprekend in relatie tot ons herindelingsadvies. En in ons herindelingsadvies vindt u daar ook passages over terug. Het is wel zo dat wij nog een derde beoordeling moeten doen en dat is namelijk de beoordeling in het kader van het Arhi-toezicht: die is nog niet gedaan maar die loopt. Dus ook deze motie is feitelijk onjuist.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ik heb nog wel een aantal punten waarop ik graag een verduidelijking zou willen. Ten aanzien van onze motie omtrent de onjuistheden in het advies zegt u eigenlijk heel kort dat die er niet zijn. Nou ja goed, het moge duidelijk: wij verschillen daarover van mening. Ik heb diverse punten aangehaald als het gaat om de instemming met de lichte samenvoeging, want dat blijft uiteindelijk wat mij betreft het zwakste punt van dit advies. U hebt mijn woordvoering gehoord, ik heb het gehad over de voorbehouden die door Haren zijn gemaakt. U was goed op de hoogte van hoe Haren hierin stond. U hebt in de commissie gezegd dat Haren uiteindelijk toch heeft ingestemd – zo ziet u dat. Kunt u mij dan meenemen in het proces hoe dat is gegaan? Hebt u dan bij de vertegenwoordigers van het college van Haren navraag gedaan: "Hoor ik het nu goed? Verandert u nu van standpunt? Hebt u dit besproken met de raad? Valt dit onder uw mandaat?" Kunt u dat nog eens toelichten?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Dit is uitvoerig aan de orde geweest in de voorgaande commissievergadering. Daar hebt u dezelfde vragen ook zeven keer gesteld. Ik zal ze vanzelfsprekend wel behandelen, want het is een belangrijk onderdeel van uw redenering. Ik heb daar aangegeven dat op 19 juli 2016 in het verslag van het open overleg de gemeente Haren begrip heeft getoond voor de vorm van de lichte samenvoeging en zij heeft daar letterlijk in laten opnemen dat zij zich, als de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel tot de herindeling, als college goed kan vinden in deze gedachte. En dat verslag is goedgekeurd. Wij hebben op 5 september een open overleg gehad, waarvan het verslag op 6 september is goedgekeurd, waarbij verwezen wordt naar een collegebesluit in de week voorafgaand en waarin staat dat het college van Haren instemt met de voorliggende tekst van het herindelingsontwerp. Daar maakt die lichte samenvoeging onderdeel van uit. Dat is overigens door de burgemeester in een debat in november in de raad gecorrigeerd in 'het college stemt in met de voorliggende tekst van het herindelingsontwerp in hoofdstuk 4'. Dus toen heeft men de instemming beperkt tot hoofdstuk 4, maar ook in dat hoofdstuk 4 wordt de lichte samenvoeging genoemd. Daarbij is het misschien ook nog wel relevant om te melden dat inmiddels het verslag en de *streaming* van die vergadering inmiddels van de website verwijderd zijn, dus u kunt dat op dit moment niet teruglezen helaas.

En dan is het misschien toch goed om nog even te melden. Want vanzelfsprekend was dit voor de colleges van Groningen en Ten Boer ook essentieel en de colleges van Groningen en Ten Boer hebben dan ook in het open overleg van 25 augustus, gezien het voorbehoud waar u steeds in uw woordvoeringen op wijst, over Haren gemeld: *'De colleges van Groningen en Ten Boer geven aan, begrip te hebben voor dit standpunt – dat betreft het voorbehoud – van het college van Haren, maar verwijzen ook naar de gebleken consensus in het vorige bestuurlijke overleg over de toen voorliggende teksten. Beide colleges vragen of het college van Haren kan bevestigen of het wel de gezamenlijke uitgangspunten en visie over de nieuwe gemeente, zoals opgenomen in hoofdstuk 4, onderschrijft. Het college van Haren geeft aan dat dit het geval is.'* Ik denk dat ik met deze

voorbeelden kan aangeven dat wij er genoegzaam van mochten uitgaan dat het college bevoegd sprak.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Die mening van u deel ik niet. Wat u nu doet, is wat mij betreft dat u bepaalde zaken uit de context haalt. Want het was u toch bekend dat Haren van meet af aan heeft gezegd – dat zie ik ook in elk verslag terugkomen – dat het voor twee sporen kiest. Het eerste spoor is zelfstandigheid. U verwijst nu zelf naar de Eerste Kamer die daar wat over moet zeggen, maar het was voor iedereen toch duidelijk dat dat ging over een advies waarbij Haren níét zelfstandig kon blijven en dat Haren met een gevoel van verantwoording bezig was voor het alternatief – voor het geval dat er niet door zou komen – wilde het nu alvast verder praten over de dan te vormen gemeente. maar u zegt nu dat dat kennelijk allemaal niet meer van toepassing is, u wilt ineens concreet voor nu afspraken maken. Wat u eigenlijk zegt, is: Haren is op dat moment volledig afgestapt van het tweesporenbeleid, heeft toen gekozen voor het spoor van herindeling: dat is eigenlijk wat u nu zegt. Maar dat is aan alle kanten gecorrigeerd. Vindt u het dan getuigen van zorgvuldigheid om dan door te pakken? Of had GS dan moeten zeggen: “Dit is zo’n gewichtig onderwerp. Neem dit terug naar de raad en ga in overleg met de raad en laat ons weten wat uw standpunt is.”

En dan ten tweede. Als dan blijkt – want dat is gebleken – dat de raad zegt: “Ja, ho eens even. Wij worden verkeerd geïnterpreteerd, dit is niet onze bedoeling.”, getuigt het dan van zorgvuldigheid om dan gewoon wel door te pakken?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Ik denk dat het aan het college en aan de raad van iedere gemeente is of het college conform de wensen van de raad handelt. Dat hoeft het College van Gedeputeerde Staten niet te doen. Ik heb letterlijk geciteerd uit drie verslagen. Die zijn evident over wat er besproken is en over wat het oordeel van het college van Haren daaromtrent was en voor het overige constateer ik, net als in de commissie, dat ik uw interpretatie niet deel en wij op dit punt vermoedelijk wel van mening zullen blijven verschillen.

De VOORZITTER: Meneer Scheffers, zullen wij zeggen: ‘ten slotte’?

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ik had nog een ander punt, ik wilde eigenlijk wel twee punten aan de orde stellen. Ik deel de mening van het College dat wij hier niet op één lijn zitten. Dat gaat waarschijnlijk ook niet veranderen.

Een ander punt dat ook aan de orde is geweest, is het volgende. Als ik uw woordvoering goed mag interpreteren, dan zegt u eigenlijk dat u heel trots bent over hoe dit is gegaan. Er is – dat weet u ook – heel veel onrust over dit onderwerp. Er is over en weer met modder gegooid in de pers. Ja, de vraag is dan: bent u over het hele traject trots? Vindt u dat dit is hoe de bestuurders – ik leg niet alleen de bal neer bij GS, ook aan de andere kant – hier met elkaar om moeten gaan?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Ik heb aangegeven dat de emoties soms te hoog opgelopen zijn. Daaruit mag u concluderen dat ik niet vind dat dit proces op alle momenten goed verlopen is. Daarentegen hebben wij als College op geen enkel moment een kwalificatie gegeven richting personen, noch hebben wij ons laten verleiden tot het gooien met modder. Ik kan me wel voorstellen dat als je de hoeveelheid van argumenten bij elkaar op een rij ziet en ze staan daar kort door de bocht en zwart-op-wit op papier, het wel heel hard binnenkomt. Maar het blijven nog steeds wel feiten geconstateerd in vijf onderzoeksrapporten.

De heer KAATEE (PVV): Wat denkt de gedeputeerde wat dit doet met het vertrouwen van de burger in de overheid? In onze provincie hebben we daar toch al een probleempje mee. De burgers horen hun bestuur niet anders zeggen dan wat zij willen horen, namelijk: “Wij willen niet samen met Groningen.” De gemeenteraad verklaart dat keer op keer, dus de wethouder en daarmee het college van B&W verklaart dat keer op keer. Het is gewoon niet mis te verstaan, het is zo duidelijk als wat en toch gaat u gewoon onverdroten met deze gedwongen annexatie van Haren door de gemeente Groningen. Wat denkt u dat dit doet met het vertrouwen in de overheid?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Ik begrijp dat de PVV er alleen maar vanuit gaat dat er sprake is van vertrouwen in de overheid, als de inwoners hun zin krijgen. Dat wordt wel heel moeilijk besturen. Wij hebben ook inwoners in de stad Groningen, wij hebben inwoners in de gemeente Ten Boer, wij hebben een grote hoeveelheid inwoners in de gemeente Haren die vertegenwoordigd zijn in de raad met zeven zetels en die daar anders over denken. Alles overwegende, op basis van de argumenten die er zijn, mag u van ons College verwachten dat men, ondanks het feit dat men niet iedereen niet

tevreden kan stellen, wel verantwoorde besluiten neemt. En dat hebben wij gedaan en dat ligt nu bij u ter besluitvorming voor.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ik wil aan de gedeputeerde iets vragen. Hij zei: "De PVV is alleen maar tevreden als zij de burgers hun zin kan geven." Nou, dan voel ik me toch wel aangesproken, want verre van dat. Vindt de gedeputeerde ook niet dat politiek bedrijven, besturen en vooral bestuurskracht tonen is dat je met burgers in contact treedt? Dat je in overleg treedt? En dat je tot oplossingen komt die gedragen worden door zowel het bestuur dat de burgers vertegenwoordigt als de burgers zelf? Dat is iets anders dan alle burgers hun zin geven.

De VOORZITTER: Ik hoorde een vraag zonet. Zullen we de gedeputeerde de gelegenheid geven die meteen even te beantwoorden?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ik kan u ook vertellen dat mijn partij in de gesprekken met de burgers het ook vertelt, als het hun minder uitkomt.

De VOORZITTER: Meneer Van Kesteren. Meneer Van Kesteren, hallo. De gedeputeerde beantwoordt uw vraag nu.

De heer BROUNS (gedeputeerde): Wij zijn uitvoerig met inwoners en organisaties het gesprek aangegaan. Wij hebben ook met het college van Haren het gesprek gevoerd, wij zijn zelfs in de raad van Haren geweest. Dat hebben wij allemaal gedaan en uiteindelijk is het ook een taak van bestuurders om dat te wegen en tot besluitvorming te komen en ook dat hebben wij gedaan.

De VOORZITTER: De heer Van Kesteren, voor een korte aanvullende vraag.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Dat is ook weer wat dít College het vorige College, met de Partij van de Arbeid erin, altijd verweet. Die overleggen met burgers zijn geen overlegavonden, dat zijn informatieavonden. Ik ben daar zelf geweest. Dit zijn geen avonden waar burgers iets in te brengen hadden, dit zijn avonden geweest waarin meegedeeld wordt wat de consequentie was. Bent u het daarmee eens of vindt u dat dat genuanceerd moet worden?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Het zou u passen als u dat nuanceert. Want als u dat herindelingsadvies gelezen hebt, dan kunt u zien dat een heleboel zaken die die avond aan ons aangereikt zijn, dan wel later via een zienswijze een plek in dat herindelingsadvies gevonden hebben. Dus het zou u passen als u dat nuanceert.

De heer ZWIERS (PvH): Ik had nog even een vraag over mevrouw Kool en over haar advies richting Haren. Bij de commissie bleek dat zij bij heel veel instanties, zoals de Jeugdraad enzo, niet langsgeweest was. Vindt u desondanks dat advies nog heel deugdelijk of niet?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Mevrouw Kool heeft zelf een verantwoordingsverslag geschreven. Dat is u allen ook beschikbaar gesteld. Daar kunt u uw eigen oordeel over vormen. Het College constateert dat mevrouw Kool haar verantwoording afgelegd heeft, dat zij zelf tot het oordeel gekomen is uit dat wat zij gehoord heeft, voldoende besproken is met de colleges van Ten Boer en Groningen en dat dat ook een goede plek in respectievelijk de personeelsconvenant en de bestuursovereenkomst gekregen heeft. Dus dat is ons oordeel daarover.

De heer ZWIERS (PvH): Ja, mijn vraag is: u staat dus achter haar bevindingen?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Wij hebben niet zelf die gesprekken gevoerd. Dat hebben wij bewust niet gedaan, want wij moeten een herindelingsadvies opstellen. Mevrouw Kool heeft een verantwoordingsverslag opgesteld, daar hebben wij kennis van genomen en dat is betrokken in het proces van datgene wat nu hier ter besluitvorming komt. Het is niet aan ons om er ook maar enig moment aan te twijfelen dat zij dat niet integer gedaan zou hebben.

De heer ZWIERS (PvH): Ja, oké, u hebt dat rapport gelezen. Maar dan hebt u toch wel een conclusie daaruit getrokken, gezien het herindelingsvoorstel? Dat heb ik gelezen. Maar dat zal misschien niet met elkaar kloppen, u kijkt daar misschien weer anders tegenaan.

De heer BROUNS (gedeputeerde): Ik heb gezegd dat wij geen reden hebben om te twijfelen aan de verantwoording die zij heeft afgelegd. En als u die reden wél hebt, dan verzoek ik u die ook hard te maken en anders niet het werk van een persoon die integer en hard gewerkt heeft de afgelopen maanden, op deze manier hier ter discussie te stellen.

De heer ZWIERS (PvH): Ja, nu raakt u mij, want ik heb het helemaal niet over de integriteit van een persoon gehad. Helemaal niet. Ik geef gewoon aan dat de constatering was dat een aantal mensen hier ingesproken heeft en dat men niet met haar gesproken heeft – vooral niet met de jeugd van Haren. En dat triggerde mij. Dus integriteit: daar heb ik het niet over, ik ga ervan uit dat zij heel integer is.

De heer BROUNS (gedeputeerde): Ik heb op dat punt andere signalen gekregen.

De heer KAATEE (PVV): Nog één vraagje over dat personeelsconvenant. Dat is een noodzakelijk onderdeel van deze lichte-samenvoegingsprocedure. Dat is dus niet ondertekend door de gemeente Haren, noch door het college van B&W. Hoe kan dit dan toch als een lichte samenvoegingsvariant tot stand gebracht gaan worden allemaal?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Nu gaan we de discussie overdoen die ik eerder met Groninger Belang deze middag had. We hebben aangegeven waar staat dat er is ingestemd met de lichte samenvoeging. Dat het college van B&W het personeelsconvenant niet ondertekent is de verantwoordelijkheid van het college en we weten allemaal hoe de Ondernemersraad van de gemeente Haren daarover denkt.

De heer BAKKER (VVD): Het gaat om het scheppen van verwachtingen. De raad van Haren, althans een meerderheid van die raad, het college en een deel van de inwoners hebben gedacht dat het Collegeprogramma dat hier op gegeven moment kwam te liggen, ruimte gaf om zelfstandig te blijven. En bent u het met mij eens dat dat niet ongelukkig is geweest en dat dat onvoldoende gecommuniceerd was dat dat geen mogelijkheid was?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Nee, dat ben ik niet. Dat heb ik net in mijn betoog namens het College ook al aangegeven. U bent daarstraks al geïnterrupteerd op uw citaat uit het Collegeprogramma, want daar staat inderdaad achter die komma nog wel iets heel belangrijks, namelijk *'(...) met als doel het tot stand komen van gemeenten met voldoende toekomstbestendige bestuurskracht.'* Wij hebben de gemeente Haren de mogelijkheid gegeven om de zelfstandigheid nader te verkennen en te onderbouwen. Dat is door externe bureaus beoordeeld, de conclusie daarvan zijn u ter beschikking gesteld en zijn duidelijk. En wij hebben vervolgens een advies opgesteld dat hier voorligt.

De VOORZITTER: Akkoord. Ik zie dat er verder geen behoefte is aan interrupties. Dan zijn wij toe aan de tweede termijn, voor zover daar behoefte aan is. Ik check of dat nu het geval is. Ik zie de heer Van Kesteren van de PVV.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ja, ik wil ook in tweede termijn het woord voeren, maar tegen beter weten in. Het College van GS heeft het over rapporten met gelijklopende conclusies. Over een open en transparant proces. Ja, het is een welles-nietesspel dat niet te winnen is door Haren en dat niet te winnen is door Provinciale Staten. Vaak wordt hier een hele voorstelling opgevoerd, je weet de uitkomst al. Dat is democratie en daar moet je je ook bij neerleggen als grote jongen – dat vind ik ook. Maar ik vind toch dat er naar wederzijdse argumenten niet of nauwelijks wordt geluisterd. Het is eenrichtingsverkeer, ik denk misschien van beide kanten. Er is selectief geshopt in de rapporten en dat geldt op z'n minst voor GS en misschien ook wel wat voor Haren – daar moet je ook eerlijk in zijn. Maar er verandert niets. We hebben het over 'robuuste en toekomstbestendige gemeente': ik vind het loze kwalificaties die geen recht doen aan een proces, waarin Haren echt op deskundige wijze met goede argumenten is gekomen, waarin goed over is nagedacht en waarin oprecht ongelooflijk veel studies zijn verricht. Maar dat wordt afgedaan met 'robuuste en toekomstbestendige gemeente' – nou, ik zou niet weten wat dat inhoudt. Maar goed, de OZB in Haren is verhoogd: dat wordt ook gezegd. De getallen vliegen je om de oren, maar als je daar een studie naar verricht, dan zie je dat dat niveau nog steeds lager is dan in Groningen. En zo kun je doorgaan. Ik heb over die begroting al iets gezegd met een vergelijking naar de EU.

Heel jammer, heel jammer dat dat op deze wijze verloopt. Het verkeer is eenrichtingsverkeer. Het ontraden van die moties getuigt van minachting van burgers en vertegenwoordigers van deze burgers. De voorstanders van de herindeling hebben het geluk dat ze GS aan hun kant hebben.

De heer KNEGT (CDA): Als u de begroting op pagina 13 even pakt, dan ziet u daar een heel rijtje bezuinigingen staan. Als u daar vervolgens de bestuursovereenkomst naast legt en de afspraken die daarin zijn gemaakt, bent u dan van mening dat er geen robuuste gemeente ontstaat die heel veel meer gaat bieden aan de inwoners van de geherindeelde versie?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Nou, dat is het probleem. Ik merk gewoon dat de voorstanders van de herindeling niet de moeite nemen om helemaal open te staan voor alle rapporten die bij voorbaat al worden afgedaan, zonder dat daarnaar gekeken is. Dan heb ik het over de begroting van Haren: een langjarige begroting, waarbij bij voorbaat al wordt gezegd dat die niet eens meegenomen wordt in het uiteindelijke besluit – wat ook een groot bezwaar is van de gemeente Haren. Nou, dat vind ik getuigen van minachting.

Ja, en u kunt nu wel zeggen: “Sla die pagina 13 er maar eens op na.” Ja, dat kan ik wel doen. Maar daartegenover kan ik ook zeggen: “Slaat u pagina 56 van dat en dat rapport er maar eens op na.” Dat is heen en weer welles-nietes en welles-nietes en ik pleit voor het zoeken naar win-winsituaties. Dat doe je in het zakenleven, dat moet ook in de politiek. En iedereen blijft halsstarrig bij zijn eigen standpunten, maar doet geen enkele poging om tot elkaar te komen. Dat geldt ook voor de moties die net ingediend zijn namens de oppositie.

Ja, dan kunt u wel een wegwerpgebaar maken. Dat vind ik niet prettig dat u dat doet, zo van: ‘de PVV staat hier weer te praten’. Maar dat is namelijk waar het om gaat in deze hele discussie: ‘Ach nee, het zijn jullie maar’. Stelt u zich nou eens open voor argumenten van de gemeente Haren. Probeer tot win-winsituaties te komen, zoals je dat in het bedrijfsleven doet. Daar hebben we het ook over: het bedrijfsleven is er ook voor. Probeer nou eens gewoon Haren de kans te geven om te laten zien dat het zelfstandig kán blijven.

De heer KNEGT (CDA): Ja, u gaat maar door. Daarom doe ik dat gebaar. Ik krijg het betoog gewoon nog een keer terug.

Vindt u dan dat in de toekomst in de geherindeelde variant, zoals die nu voorligt, er geen win-winsituatie ontstaat voor de burger van Haren?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Het is ‘wij weten wel wat goed is voor de burger van Haren’. Ja, het is net al vaker gezegd: de burgers van Haren weten zelf wat goed voor hen is. De meerderheid van de burgerij en niet alleen de burgerij, maar ook het gemeentebestuur en de gemeenteraad van Haren zijn ervan overtuigd dat zij in staat zijn om die zelfstandigheid te garanderen. Daar hebben ze heel veel moeite voor gedaan: dat is bestuurskracht. En niet op het laatste moment, de afgelopen decennia hebben ze dat ook bewezen dat ze dat heel goed kunnen. Waarom krijgt die gemeente Haren niet het voordeel van de twijfel?

En of haar dat lukt? Daar ben ik ook misschien wel heel erg twijfelachtig over, maar gún die gemeente die kans en laten we dan achteraf tot de conclusie komen dat het toch niet zo heeft gewerkt en het toch beter is dat ze de samenwerking zoekt. Er zijn genoeg gemeenten die die samenwerking wel aan willen gaan, dat is een kwestie van tijd. Maar laten we de gemeente Haren die kans geven.

Die moties, die namens de hele oppositie zijn ingediend: we hebben het over dualisme. Het is jammer. Daarom stel ik ook een hoofdelijke stemming voor. Probeert u nu eens gewoon als individueel Statenlid u zelf af te vragen hoe u er nu zelf over denkt. In mijn partij doen we dat regelmatig, afwijkend stemmen. Ik denk dat dat ook bij andere partijen kan.

De heer BAKKER (VVD): Doen wij ook nog mee?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Zeker, zeker. Maar ik ben heel benieuwd naar het stemgedrag van de VVD. Er komt een hoofdelijke stemming en misschien zijn er wel Statenleden in uw partij die voor die zelfstandigheid van Haren zijn. Wie weet, dus laten we hopen dat dat gebeurt.

Het ontraden van moties getuigt van minachting voor de burgers, vinden wij. Het College is in tegenstelling tot het vorige College, op wie men heel veel kritiek had, ongeloofwaardiger geworden. Het vertrouwen is nóg verder gedaald, terwijl men bij aantreden zei: “Nee, wij zorgen dat het vertrouwen weer terugkeert.” Nou, vergeet het maar.

Het is voor ons onverteerbaar dat GS zich op deze wijze profileert. Dat doet het op dit onderwerp wel. Ik moet eerlijk bekennen dat er ook wel onderwerpen zijn waarbij men dat niet doet. Ik

heb ook individuele overleggen meegemaakt waar wél het overleg en naar win-winsituaties wordt gezocht. Dus we moeten niet het hele College daarmee afserveren.

Het vertrouwen van de burger kan hersteld worden. Geen eenrichtingsverkeer: steun die moties, dames en heren. Dat zou voor Haren een zegen zijn.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): We moeten eerlijk zijn: we hebben de woordvoering van het College gehoord, maar die heeft ons niet kunnen overtuigen. Wij blijven bij de punten die we eerder al hebben aangedragen. Waar het om gaat als je kijkt naar een zorgvuldig proces, is de houding die het College inneemt in het open overleg. Er wordt nu gezegd: Wij mochten er gewoon vanuit gaan dat Haren had ingestemd. Maar je kunt ook zeggen dat dit zo'n belangrijk onderwerp is dat wij ons ervan willen verzekeren dat Haren hierachter staat.

En wat was het verschil geweest dat Haren nu gewoon de insteek had gekozen om het open overleg aan te gaan en op alles 'nee' te zeggen? Dan waren we net zover geweest als het College op het moment dat men dacht dat Haren had ingestemd. Dan had het College gezegd: "Neem dit terug naar de gemeente, bespreek dit en laat ons het antwoord van de raad horen." Dat had ons niet veel extra tijd gekost, dus dat had ook gekund. Dat is wat ons betreft een zorgvuldig proces.

Frappant is in dezen het volgende. Kijk, er zijn gewoon wettelijke regels voor de situatie zoals die er nu ligt. Die lichte samenvoeging is in feite gewoon bedoeld voor gemeenten die het volledig met elkaar eens zijn op alle gebieden. Die gemeenten lopen ook niet tegen hobbels aan, zoals het niet-ondertekenen van een personeelsconvenant. Maar feit is wel is dat dat niet door de gemeente Haren is getekend. Feit is wel dat dat een wettelijke vereiste is. En nu zegt GS eigenlijk dat dat niet uitmaakt, men gaat gewoon verder. Maar de vraag die ik wil stellen aan GS, is: beseft u zich wel wat dit kan betekenen? Want als uiteindelijk de Tweede en Eerste Kamer en de Raad van State wel hun werk goed doen en gaan kijken wat hier de wettelijke spelregels zijn, voldoet u nu daaraan of niet? Als die gremia zeggen dat er geen instemming is van de gemeente en dit niet op deze manier kan, wat betekent dit dan voor de geloofwaardigheid van dit College?

Wij zijn nog altijd niet te spreken over de wijze waarop dit proces is verlopen. Wij zijn blij dat de gedeputeerde zelf ook aangeeft – in andere bewoordingen weliswaar – dat er toch wel een aantal kanttekeningen is te plaatsen. Wij vinden dat dit ook een goede les moet zijn voor de toekomst. Zoals andere collega's al hebben aangegeven: de kaarten zijn gewoon geschud – dat blijkt vandaag ook weer.

Wij willen een motie indienen, samen met de Partij voor de Vrijheid en de Partij voor het Noorden.

De VOORZITTER: Dat is een motie die is ingediend door Groninger Belang, de PVV en de Partij voor het Noorden. Dat is een motie van afkeuring, die nummer 257 draagt en luidt 'Motie van afkeuring':

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- door het College van GS (te) weinig respect is getoond voor de democratisch gekozen bestuurders uit Haren;
- dit onder meer blijkt uit diverse negatieve uitlatingen van leden van het College in de pers over het bestuur van Haren en Haren zelf;
- het College thans een stuk voorlegt dat evidente onjuistheden bevat;

Van mening zijnde dat

- voornoemd handelen niet de wijze is waarop het provinciebestuur met andere bestuurders om dient te gaan;
- het volstrekt ongewenst is dat de Staten een verkeerde voorstelling van zaken wordt voorgespiegeld, wat onverenigbaar is met de controlerende taak van Provinciale Staten;

Spreekt uit dat

1. de handelswijze van het College van Gedeputeerde Staten zoals voornoemd, af te keuren;

En gaan over tot de orde van de dag!

De VOORZITTER: Verder geen behoefte aan woordvoeringen vanuit de Staten, zie ik. Dan is het College weer aan zet.

De heer BROUNS (gedeputeerde): Dat kan kort, want zoveel vragen zijn er niet gesteld.

Wellicht moet ik even corrigeren wat de PVV zegt. Zij beweert dat de begroting en andere rapporten niet zijn meegenomen. Dat is niet het geval en dat heb ik in mijn eerste termijn ook nadrukkelijk aangegeven bij ons oordeel over de moties.

Ik constateer dat Groninger Belang niet zozeer tot een weging van de argumenten komt vanuit de diverse onderzoeksrapporten, maar zich focust op de lichte samenvoeging en de correctheid van datgene wat verwoord is in de verslagen van de open overleggen en datgene waar de gemeente Haren mee heeft ingestemd. Ja, het College beseft zich heel goed hoe het erin staat. En ik moet u zeggen: wij hebben dit zo zorgvuldig gedaan dat ik ervan uitga dat de Kamers hun werk net zo goed zullen doen als wij. Dat zullen we afwachten, maar wij vinden dat hier een evenwichtig herindelingsadvies voorligt.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Nog even over dat punt van het niet-tekenen door Haren van dat personeelsconvenant. Kijk, ik hoop dat u mij kunt overtuigen. Maar dat is een wettelijke vereiste. Hoe denkt u dan nu dat u dat terzijde kunt schuiven?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Dat is geen wettelijke vereiste. Het is zo dat het hier een lichte samenvoeging betreft en een discretionaire bevoegdheid van de minister. Het is een verzoek tot een lichte samenvoeging, de minister kan oordelen welke documenten wij overleggen en wat de onderbouwing is om tot die lichte samenvoeging te komen. En de minister zal er ongetwijfeld een oordeel over vellen. En voor het overige heb ik ook geconstateerd dat ik u niet kan overtuigen, dus die conclusie deel ik.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Maar dan blijft het volgende punt staan. Kijk, het is wel een vereiste dat er én instemming is én zo'n convenant wordt getekend. Het is toch een feit nu dat het convenant niet is getekend. Denkt u niet dat we een andere route moeten kiezen om te zorgen dat we aan alle vereisten voldoen? Of is die voorwaarde een loze letter die geschreven is?

De heer BROUNS (gedeputeerde): Dat is geen wettelijke vereiste. Ik heb uw vraag zojuist al beantwoord. Dus ja, ik kan het antwoord nog een keer herhalen, maar het antwoord wordt er niet anders van.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Ja nee, ik zei in mijn tweede bijdrage dat het 'een' vereiste is.

De heer BROUNS (gedeputeerde): Het is een verzoek tot een lichte samenvoeging, waarbij wij ook onderbouwd hebben waarom wij dat verzoek doen en wij hebben de documenten die daaraan ten grondslag liggen, bij het herindelingsadvies gevoegd. Dus nu is het aan de minister om daar een oordeel over te vormen.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Dan sluit ik de beraadslagingen. Wil iedereen zijn of haar plaats weer innemen?

Ik schors de vergadering voor enkele ogenblikken, om even te wachten tot de zojuist ingediende motie van afkeuring is gekopieerd en verspreid.

[Schorsing]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Is iedereen inmiddels voorzien van een kopie? Ik geloof het wel, hè?

Dan zou ik de volgende volgorde in de behandeling van de moties willen volgen. Dat we eerst beginnen met de motie van afkeuring, dat lijkt me verreweg de meest verstrekkende. En daarna de moties afhandelen in de volgorde waarin ze zijn ingediend. Dat kan uw goedkeurig wegdragen? Dan doen we het zo.

Eerst dus de motie van afkeuring, motie nummer 257. Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen over alle moties in één keer bij elkaar? Dat is de heer Mastenbroek.

De heer MASTENBROEK (SP): Dat gaat over motie 254. Dat is namelijk op zichzelf een vrij neutrale en goed geformuleerde motie waar je nauwelijks tegen kunt zijn. Een 'mooiweermotie', zou ik bijna zeggen. Maar omdat deze duidelijk is ingediend in de context van het debat van vandaag en daarmee toch een soort van afkeuring van de voordracht is, zullen wij tegen die motie stemmen. Zoals we overigens ook tegen alle andere moties zullen stemmen.

De heer ENGELKENS (PvdA): Daar sluit de Partij van de Arbeid zich bij aan.

De heer KNEGT (CDA): Ja, het spreekt voor zich dat wij motie 257 niet zullen steunen. Wij vinden dat dit instrument geen pas geeft. Want als je het feitelijk oneens met elkaar bent, dien je niet zo'n motie van afkeuring in te dienen. Dus wij stemmen tegen.

De heer SCHIJF (D66): Wij zullen tegen allevier de moties stemmen.

De heer BAKKER (VVD): Naar D66 toe: het zijn er vijf, trouwens.

Wij zullen moties 253 tot en met 256 niet steunen.

Over de motie van afkeuring nog kort iets: het hele proces verdient niet te schoonheidsprijs. Wij hadden na willen denken over een motie van treurnis. Dat is nu niet het geval, dus wij vinden dit veel te ver gaan en zullen die motie niet steunen.

De heer NOLLES (GroenLinks): Ik sluit mij aan bij de stemverklaring van de SP.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Wij zullen tegen motie 257 stemmen, omdat wij die ook te ver vinden gaan. Wij denken dat er inderdaad heel veel verkeerd is gegaan. Voor ons ligt het voornamelijk vast op de draagkracht en verder is het een welles-nietesding geworden. Dus vandaar een tegenstem van ons tegen motie 257.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Dan zijn de stemmen afdoende verklaard en dat wordt het tijd om ze te gaan uitbrengen, denk ik.

Motie 257, de motie van afkeuring. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de PVV en Groninger Belang. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de VVD, de Partij voor de Dieren en het CDA. De motie is verworpen.

Dan motie 253: die betreft de adviescommissie. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de PVV, Groninger Belang en de Partij voor de Dieren. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks en het CDA, zodat de motie is verworpen.

Motie nummer 254, getiteld 'Vol vertrouwen'. Wie is hiervoor? Niet het vertrouwen, maar de motie, uiteraard. Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de PVV, Groninger Belang en de Partij voor de Dieren. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks en het CDA, zodat de motie is verworpen.

Dan motie nummer 255, 'Bij de "Haren" uit de herindeling'. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de PVV, Groninger Belang en de Partij voor de Dieren. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks en het CDA. De motie is verworpen.

Dan ten slotte motie 256, getiteld 'Uitstel herindeling gemeente Haren'. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de PVV, Groninger Belang en de Partij voor de Dieren. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks en het CDA, zodat de motie is verworpen.

Dan ben ik nu toe aan de voordracht zelf. Zijn er nog fracties die een stemverklaring hierbij willen uitspreken? Dat is niet het geval, de stemmen zijn eerder al adequaat toegelicht. Voordat we gaan stemmen, de heer Scheffers.

De heer SCHEFFERS (Groninger Belang): Wij zouden graag een hoofdelijke stemming willen.

De VOORZITTER: Dat kan, daar zijn de faciliteiten op ingericht. Er komt een bode met een bus en een lijst. Ik trek een nummer en ik zie dat ik bij nummer 21 begin: dat is de heer Mastenbroek. Daarna ga ik in alfabetische volgorde de namen van alle Statenleden bij langs voor hun stem.

De uitslag van de hoofdelijke stemming is als volgt: de heer Mastenbroek stemt voor, de heer Meendering stemt voor, de heer Miedema stemt voor, de heer Nolles stemt voor, de heer Oosterhuis stemt voor, mevrouw Oudman stemt voor, mevrouw Poort stemt voor, de heer Ram stemt tegen, de heer Scheffers stemt tegen, de heer Schmaal stemt tegen, de heer Schijf stemt voor, de heer Șerbănescu-Kele stemt voor, de heer Star stemt voor, de heer Steenbergen stemt voor, mevrouw Voerman stemt tegen, de heer De Wit stemt voor, de heer Wolters stemt voor, mevrouw De Wrede stemt tegen, mevrouw Wulfse stemt voor, de heer Zwiers stemt tegen, de heer Bakker stemt voor, de heer Batterman stemt voor, mevrouw Beckerman stemt voor, mevrouw Beenen stemt voor, mevrouw Blink stemt tegen, mevrouw Bootsma stemt voor, de heer Van den Born stemt voor, mevrouw Dijkstra stemt voor, de heer Engelkens stemt voor, mevrouw Van der Graaf stemt voor, mevrouw De Haas

stemt voor, mevrouw Heidekamp stemt voor, de heer Jousma stemt voor, de heer Kaatee stemt tegen, de heer Kamminga stemt voor, de heer Van Kesteren stemt tegen, mevrouw Van Kleef stemt voor, de heer Knegt stemt voor en mevrouw Kruize stemt voor. Het kost even tijd, al die stemmen tellen. Maar dan heb je ook wat. Voor de voordracht hebben 30 personen een stem uitgebracht en 9 leden daartegen. Dus de voordracht is aangenomen.

**C.      Rapport Noordelijke Rekenkamer ‘Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid: gevolgen voor maatschappelijke instellingen provincie Groningen’**

De heer ENGELKENS (PvdA): Ik loop eigenlijk een beetje vooruit op het amendement van D66: dat heeft ons een voorstel daartoe gedaan. Ik dacht ik: nou, dat is aardig politiek. Maar we zijn ook een partij van de praktische oplossingen en volgens mij is dit wel een praktische oplossing. Er zit wel één ‘maar’ bij: we hadden in de commissie min of meer een toezegging van de gedeputeerde vanuit het College en die ging over aanbeveling 4: individuele cliëntondersteuning en collectieve belangenbehartiging. Daarvan zei het College: “Nee, we gaan geen werkconferentie houden, maar we gaan het wel allemaal monitoren, zodat niet mensen in de Wmo tussen wal en schip komen te vallen” – en in dit geval ook tussen provincie en gemeente. Toen hadden wij de toezegging van het College dat er wél gemonitord zou worden en wij hopen eigenlijk dat deze toezegging gewoon staan blijft, ondanks dat wij ogenschijnlijk gaan meestemmen met het amendement van D66.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, begrijp ik uit uw woordvoering goed dat u het eigenlijk eens bent met D66? Wel, zie ik. Ja, wat ik dan niet helemaal begrijp is dat u welgeteld met drie gedeputeerden in 2010 en 2013 het beleid zo hebt vastgesteld dat we het sociale beleid van de provincie zouden afbouwen. Dus het zou eigenlijk nu het geval moeten zijn dat we daar als provincie niet meer in zouden investeren. Ik snap daarom niet helemaal dat u op dit moment toch zegt dat u die aanbeveling dan maar aan de kant schuift en er toch mee doorgaat. Want uw eigen partij heeft tot twee keer toe, in 2010 en 2013, daarmee ingestemd om dat wel te gaan doen.

De heer ENGELKENS (PvdA): Deze fractie – laat ik het zo zeggen – staat achter de aanbeveling dat je je als provincie vooral moet richten op het fysieke domein. Maar los daarvan vinden wij ook dat wij een verantwoordelijkheid hebben richting onze provincie en richting de samenleving. En we weten allemaal – volgens mij de VVD ook – dat we leven in een krimpprovincie, waar ook sprake is van armoede. Wij vinden het dus wat dat betreft prima – en dan kijk ik ook even naar het College – dat wij subsidies geven aan de Voedselbank en aan de Kledingbank en dat er een lening bestaat voor 10 miljoen voor het bouwen van de nieuwe OZG. Dat zijn allemaal zaken die te maken hebben met zorg en inkomen van de mensen en deze fractie vindt die ook belangrijk.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, daar kan ik nog wel inkomen dat u dat belangrijk vindt. Maar bijvoorbeeld de taken die wij nu gedecentraliseerd hebben naar de gemeenten zoals de onafhankelijke cliëntondersteuning: vindt u dan niet dat de gemeenten die zelf het beste kunnen oppakken? En waarom wil je als provincie, terwijl u een paar jaar geleden hebt besloten om niet meer te doen, daar toch nog geld aan besteden? Daar stemt u immers eigenlijk mee in.

De heer ENGELKENS (PvdA): Daar stemmen wij niet mee in. Wij stemmen in met een monitoring. En dat doen wij, omdat wij zorgen hebben richting de gemeenten die wel in hun verordening zetten dat er op individuele cliëntondersteuning danwel collectieve belangenbehartiging wordt ingezet. Maar we hebben niet het volledige vertrouwen dat dat ook gebeurt. En dat vinden wij een zaak voor de provincie om daar toch naar te kijken, wat haar rol of ook misschien een stimulerende kracht kan zijn richting de gemeenten om dit alsnog op te pakken.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, jammer dat u, ondanks dat u het ermee eens bent, niet in het College zit en toch die taak van bovenaf, dat controleren, niet kunt loslaten en dat u dat, zelfs nu u in de oppositie zit, wilt blijven doen.

De heer ENGELKENS (PvdA): Het loslaten doen wij in het belang van de inwoners.

De heer SCHIJF (D66): Ik zou graag een amendement willen indienen betreffende de aanbevelingen vanuit de Noordelijke Rekenkamer in rapport 'Op eigen benen: beëindigen sociaal beleid'. Ons amendement is heel erg simpel, namelijk dat Provinciale Staten deze vijf aanbevelingen ter kennisgeving aanneemt. Ik heb daar een uitvoerige motivering bij gegeven, u hebt die allemaal ontvangen.

En ik heb in de commissie al gezegd dat mijn fractie nauwelijks enthousiasme kan opbrengen voor die aanbevelingen. Zeker niet met het oog op de komende discussies die plaats zullen vinden als gevolg van – ik durf het woord bijna niet meer uit te spreken – de herindeling, waarbij de rol van de provincie op velerlei terreinen zal veranderen ten opzichte van minder gemeenten met grotere – ook dat woord durf ik nauwelijks uit te spreken – bestuurskracht. Meer richting regisserend en faciliterend, dus. Wel, als PS de aanbevelingen overneemt, dan compliceren wij dat komende proces. En ook inhoudelijk is er wel een en ander over op te merken, maar ik denk dat het amendement als zodanig heel helder is.

De VOORZITTER: Het amendement krijgt volgnummer 38 en is ondertekend door de fracties van D66, samen met de SP en het CDA.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Uitkomst commissie-Lodders 2008: *'Het zwaartepunt van de provinciale verantwoordelijkheid ligt op het terrein van de ruimtelijke, economische en culturele infrastructuur. Het sociale domein hoort niet primair tot de provinciale verantwoordelijkheid.'* Dat is de uitkomst van het adviesrapport waaraan wij ons in de jaren erna hebben gecommitteerd.

Om de uitwerking van het rapport in relatie tot ons provinciale beleid te kunnen evalueren, heeft de Rekenkamer speciaal voor ons een onderzoek gedaan. En wij als controlerende Statenleden zouden vandaag kunnen spreken over de inhoud van die uitkomsten. Maar wat blijkt? A. Dat wij een instituut, dat ons ondersteunt bij onze controlerende taak, zien concluderen dat wij actief zijn op een beleidsterrein dat valt onder verantwoordelijkheid van gemeenten, eigenlijk niet serieus nemen in zijn aanbevelingen. Sterker nog, er ligt een amendement voor om die aanbevelingen naast ons neer te leggen en we gaan over tot de orde van de dag. B. Wij nemen ook onszelf niet serieus, omdat we anno 2016 nog steeds bezig zijn met het maken van sociaal beleid waar we al zes jaar geleden hebben gezegd dat we het niet meer zouden uitvoeren. De VVD betreurt het dan ook dat we de Rekenkamer met het voorliggende amendement van D66 onverrichterzake naar huis dreigen te sturen.

Maar goed, laten we dan toch maar even de inhoud ingaan, want hoe zit het nu met het sociale beleid van het College? Dat heeft toch een beetje wat weg van een overbezorgde ouder die zijn kind niet uit het huis wil laten gaan. Er zijn gevoelens van onzekerheid en angst: komt het wel goed? Maar als ouder weet je ook dat als je dat niet doet, het kind ook nooit volwassen wordt. En de Rekenkamer constateert terecht dat onze provincie nog te veel de hand van onze gemeenten vasthoudt. Daardoor verliezen zij de prikkel om de boel zelf goed te organiseren. Wij vinden dan ook dat het gezonder is om de verantwoordelijkheid te laten daar waar zij is, zodat de gemeenten ook kunnen groeien in die rol. En misschien zullen zij andere keuzes maken dan wij, maar gun hun dan ook het vertrouwen dat zij dat goed zullen oppakken. Ik vraag me dan ook af hoe de gemeenten zelf het gevoerde sociale beleid van de provincie ervaren. Dat is een kleine lacune in het onderzoek: zij zijn niet meegenomen, niet ondervraagd in het Rekenkamerrapport. Daarom zouden wij de gedeputeerde om een toezegging willen vragen om de Staten per brief te informeren over hoe de gemeenten zelf de aanbevelingen van het Rekenkamerrapport zien.

Dan kom ik bij de afronding. Want, in alle eerlijkheid, ik begrijp ook wel dat we niet alle aanbevelingen kunnen overnemen. We hebben dat sportbeleid nu eenmaal vastgesteld en dat is volgens mij ook al voor een deel in uitvoering. Daarom dienen wij een amendement in om in ieder geval aanbeveling 5 aangaande het sportbeleid niet aan te nemen.

De VOORZITTER: Ja, dat is een amendement met nummer 39, dat een beperktere impact heeft dan het eerder ingediende amendement en het is ondertekend door mevrouw Dijkstra van de VVD.

Mevrouw OUDMAN (ChristenUnie): Ik wil niet alles herhalen wat ik in de commissievergadering heb gezegd. Maar sommige zaken vind ik te belangrijk om dat wél nog eens te herhalen. Want in het landelijk bestuursakkoord hebben provincies met het Rijk afspraken gemaakt voor het sociaal beleid: dat klopt en daarbij is ook afgesproken om te korten op het Provinciefonds.

De Rekenkamer heeft dit onderzoek gedaan naar de gevolgen van de provinciale bezuiniging op maatschappelijke instellingen en het sociaal domein. In dat rapport is dus vermeld hoe subsidies zijn afgebouwd en op welke instellingen het meest is bezuinigd. Vervolgens zijn er dan de aanbevelingen en conclusies van de Rekenkamer. Maar qua mogelijkheden om uit te voeren, vinden we het als

ChristenUnie veel te beperkend – zoniet onmogelijk. Want in die conclusies en aanbevelingen wordt verwezen naar wettelijke kaders dat de provincie zich moet bezighouden met haar kerntaak. Diverse activiteiten van de provincie op het domein van sociaal beleid vallen hier niet onder. Maar daar zijn we het niet mee eens, conform onze visie op sociaal beleid, die we ook in ons eigen verkiezingsprogramma hadden verwoord.

En ook al heeft de provincie per 1 januari 2015 geen wettelijke taken meer in het sociaal domein, gelukkig staat het ons vrij om een autonoom sociaal beleid te voeren.

En waarom is er dan geen rekening gehouden met de unieke doelstelling die dit College heeft? Want we zijn nu een provincie met een Sociale Agenda, het was een welbewuste keuze om in het coalitieakkoord te insteek voor de zorg op te nemen. Bijna twee jaar hebben we ook als provincie vele mogelijkheden gecreëerd en benut. Het subsidie- en leefbaarheidsbeleid biedt vele kansen en de vrijwilligersorganisaties verdienen steun voor hun grote waarde en de koepelorganisaties voor hun gemeenteverstijgende rol. We zouden ons in de vingers snijden door die aanbevelingen over te nemen. Ook de gemeenten en allerlei instanties en organisaties zouden we tekortdoen door ons te beperken tot alleen een fysiek en ruimtelijk beleid. Ons provinciaal sociaal beleid is te waardevol en daarom ondersteunen we als ChristenUnie het voorstel om de aanbevelingen ter kennisgeving aan te nemen.

De heer VAN KESTEREN (PVV): De Noordelijke Rekenkamer is een volledig onafhankelijke onderzoeksinstituut en dat heeft in meerdere rapporten geadviseerd en het beleid van de provincie geëvalueerd, waaronder het krimp- en leefbaarheidsbeleid. Dit conform de door de PVV bepleite en voorgestelde Leefbaarheidsmonitor. Maar ja, die is tot op heden helaas nog niet goed uit de verf gekomen.

We weten allemaal dat dit College van goede wil is, al krijg ik dat nauwelijks meer uit mijn mond na het vorige onderwerp. Maar daarom deze motie, waarin we het College ondersteunen en samen met het College de puntjes op de i zouden willen zetten.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 258 en draagt als titel 'Leefbaarheidsmonitor koppelen aan leefbaarheidsbeleid', ingediend door de fractie van de PVV:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- de provincie een Monitor Leefbaarheid heeft laten ontwikkelen door CMO STAMM;
- voornamelijk niet duidelijk is op welke wijze het College invulling gaat geven aan het leefbaarheidsbeleid in krimpgebieden;

Overwegende dat

- de controlerende functie van PS vergt dat alle instrumenten optimaal worden benut;
- het logisch is om de Leefbaarheidsmonitor te koppelen aan het leefbaarheids- en krimpbeleid;
- de beleidsdoelen hierdoor beter te concretiseren en te evalueren zijn;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. de Leefbaarheidsmonitor de basis laten vormen voor het evalueren van het provinciale leefbaarheids- en krimpbeleid;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Wij sluiten ons aan bij de woordvoering van Laura Dijkstra van de VVD.

De heer MEENDERING (GroenLinks): Een rapport van de Rekenkamer dat terecht aangeeft welke taken bij gemeenten horen als we kijken naar zorg en welzijn, en welke taken bij de provincie. Het is ook terecht dat de Rekenkamer wijst op een spanningsveld. De vraag is echter: moet er een harde of zachte grens komen tussen gemeenten en provincie als het gaat om de zorgtaken?

Een harde grens als het gaat om de uitvoering lijkt duidelijk en die is er ook. Maar rondom ondersteuning, belangenbehartiging en huisvesting zijn er raakvlakken waar de provincie en gemeenten elkaar ondersteunen om samen te werken aan bijvoorbeeld het behoud van voorzieningen in krimpgebieden. En wat te denken van de koppelkansen tijdens de versterkingsoperatie rondom de aardbevingsproblematiek? Hier móét de provincie de ruimte hebben om gemeenten te ondersteunen.

Daarom begrijpen wij ook goed het amendement dat zojuist is ingediend om te voorkomen dat de ruimte zoals bedoeld in het coalitieakkoord voor het College van GS te klein wordt om, daar waar nodig, samen met gemeenten te werken aan het behoud van de zorgvoorzieningen.

De heer ZWIERS (PvN): Ik zal een korte bijdrage verzorgen – met dien verstande dat ik direct al een soort stemverklaring kan afgeven, denk ik. Wij hebben er al eerder voor gewaarschuwd dat dit geen taak is voor de provincie. Dus dat zij in de Voorjaarsnota goed duidelijk moet maken waar het geld heengaat en niet in de bevoegdheden van gemeenten gaat treden – of indien wel, in heel goed overleg.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Dan ben ik toe aan de woordvoering namens het College. Gedeputeerde Eikenaar richt het woord tot u.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Wij hebben het in de commissie uitgebreid hierover gehad en over hoe verstrekkend de aanbevelingen zouden zijn op het moment dat wij die overnemen. En wat wij niet meer zouden kunnen doen als we die integraal zouden overnemen. Daar komt ook het amendement van D66 uit voort en dat is zo helder als glas. Laten we duidelijk zijn: de provincie gaat geen gemeentelijke taken uitvoeren. Het enige wat de provincie doet, is ondersteunen waar het gaat om leefbaarheid. Dat is vaak in het fysieke domein, maar dat overstijgt ook weleens dat fysieke domein. De heer Engelkens noemde net zelf al het voorbeeld van het ziekenhuis. Maar ook de anderhalvelijnszorg in Delfzijl is daar een voorbeeld van. De zorgstructuur in onze provincie is vaak ijl en het is een politieke keuze om je daar wel of niet in te mengen. Zonder op de stoel van een ander te gaan zitten kun je ondersteuning bieden. Je kunt er ook voor kiezen, zoals de VVD bepleit, om dat niet te doen, maar dat is een politieke keuze en het is de politieke keuze door u gemaakt – ook door ons, maar ook door u – om dat wel te doen.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, het is inderdaad een politieke keuze om dat wél te doen, om autonoom beleid te voeren. Maar uw eerste zin was: 'We nemen geen wettelijke taak over.' Maar dat is gewoon wél het geval. Want onafhankelijke cliëntondersteuning is gewoon een bijwet in de Wmo en de Wet langdurige zorg per 2015 en per 1 januari 2017 een taak van de gemeenten. Dus wij nemen wel dégelijk een taak daarin over.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Allereerst gaan sommige van die te ondersteunen patiëntenkoepels over onderdelen van de zorg die niet in de Wmo zitten. Dus dat is het eerste.

Ten tweede is het ook daar – daar hebt u wel gelijk in – een duidelijke politieke keuze om de ondersteuning wél te bieden. Zo hebben we dat ook in de coalitie afgesproken en dat is ook een politieke wens die vanuit deze Staten is gekomen. In heel veel andere provincies – dat geef ik grif toe – wordt dat niet gedaan. Dat klopt: op heel veel plekken is die ondersteuning afgebouwd. Daar hebben wij een andere keuze in gemaakt en dat hebben wij weloverwogen en daar staan we ook volledig achter.

Maar er moet me één ding van het hart. Kijk, ik meen mij te herinneren dat ik met u een discussie had over onderwijs, over leren programmeren. Toen heb ik tegen u gezegd: "Wat u van mij vraagt, wil ik niet op die manier doen. Want dan meng ik mij te veel in de inhoud van het onderwijs. Ik wil wel ondersteuning bieden, maar u vraagt iets van mij wat te veel in de inhoud van het onderwijs gaat." Dat is precies de discussie: het is een voortdurend snijvlak. En de wereld is niet digitaal. Wij bieden die ondersteuning. Nee, we gaan daarmee niet op de stoel van de gemeenten zitten. Nee, we gaan niet op de stoel zitten van zorgorganisaties. Maar we bieden wél die ondersteuning die nodig is in deze provincie, waar op veel plekken sprake is van krimp en waarbij, als we niets doen, structuren achteruit dreigen te rollen.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, wel goed dat u het voorbeeld aanhaalt van dat programmeren, want dat is met het oogpunt om uiteindelijk de economie van deze provincie te versterken door de mensen die vaardigheden mee te geven, zodat zij een baan kunnen vinden en de werkgevers hier gewoon hun werknemers uit deze regio kunnen halen. En dat zit in het provinciaal domein.

Maar nu kiest dit College er toch voor om geld te geven aan een beleidsterrein waarvan de Noordelijke Rekenkamer terecht stelt dat dit een onderdeel is van de gemeenten. Zij krijgen daar ook geld voor, zij hebben daar ook voldoende geld voor. Het is bijna ook een beetje een brevet van onvermogen naar de wethouders toe, ook van uw eigen partij, in die gemeenten. En wij houden daardoor minder geld over voor onze éígen wettelijke taken. Vindt u dat niet een beetje jammer?

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Mevrouw Dijkstra, het is zéker geen brevet van onvermogen voor wethouders. De grenzen voor wethouders liggen vaak op het financiële vlak wat ze nog kunnen doen, dat heeft niets met hun functioneren te maken of met hun vermogen of onvermogen. Dat heeft

gewoon te maken met het onvermogen bij wat hun financiële armslag. Daar proberen wij de ondersteuning in te bieden.

En wat u net zei over dat onderwijs: dat leren programmeren begon al op de lagere school. Onze taak ligt op de arbeidsmarkt en op het gebied van economie.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ik heb het even nagevraagd en er is in de provincie Groningen geen één gemeente bekend waar geld te kort is voor deze zorgtaken.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Ja, laten we daar niet een boom over opzetten, zou ik zeggen.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ik wil ook geen boom opzetten. Maar ik wil van u wel wat duidelijkheid. Want bij die discussie die we de vorige keer hebben gehad over MBO'ers – u hebt het over werkgelegenheid, economie en dat soort zaken – is het enige wat de PVV gevraagd heeft aan het College is om zich niet met onderwijsinhoudelijke taken te gaan bemoeien. Maar wel om oog te hebben voor mbo-leerlingen: wij zijn daarvoor met een commissie bijna het hele land en Noord-Nederland doorgeweest. En dat is iets anders, meneer de gedeputeerde, dan je bemoeien met onderwijsinhoudelijke zaken. Kunt u dat verhaal overnemen? Of blijft u bij uw standpunt dat het College zich niet met onderwijsinhoudelijke zaken bezig moet houden, zoals de PVV steeds voorstelt? Wat dat hebben we namelijk niet gedaan.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Het ging om het voorbeeld. Ik zeg niet dat wij ons totaal niet mogen bemoeien met het onderwijs. Dat wij niet onderwijsinstellingen in krimpgebieden mogen ondersteunen op welk vlak dan ook. Maar ik bemoei me niet met de inhoud van het onderwijs: dat was ik niet van plan. Daar gaat deze discussie ook niet over. Het ging om het voorbeeld, om aan te geven dat de wereld niet digitaal is. Mij heeft een verzoek vanuit de VVD-fractie bereikt om dingen in het onderwijs te doen waarvan ik toen heb gezegd dat ik die net iets te ver vond gaan. Het ging mij om dat voorbeeld, om aan te geven dat de wereld waar het daarbij om gaat – onderwijs, wonen, zorg – niet digitaal in elkaar zit. En nee, we gaan niet op de stoel van de gemeenten zitten. Nee, we gaan niet op de stoel van een leraar. Nee, we gaan niet op de stoel van een zorgverlener zitten. Dat gaan we allemaal niet doen, maar we bieden wel de ondersteuning die zij nodig hebben en daar ging dit voorbeeld – niet meer, niet minder. Ik ga nu niet die hele discussie over het onderwijs hier met u overdoen, het ging mij om het voorbeeld richting de VVD.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Maar daar gaat het mij ook niet om. In heel veel dingen ben ik het met u eens, maar het gaat mij erom dat u steeds blijft hameren op het feit dat wij ons als provincie niet met onderwijsinhoudelijke zaken moeten bemoeien. Ik probeer u steeds iets duidelijk te maken en op één lijn met u te komen: probeer oog te hebben voor al die ICT'ers die van het mbo komen en ingezet kunnen worden in dat proces, zonder dat u zich bemoeit met onderwijsinhoudelijke zaken.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Uiteraard, want daar gaat het arbeidsmarktbeleid over, meneer Van Kesteren. Alleen, dit voorstel ging over het lager onderwijs en dat is het laatste wat ik erover zeg. Het ging over lager onderwijs en ik gebruikte het als voorbeeld om aan te geven dat de wereld niet digitaal in elkaar zit. En dat wij vanuit de hoek van de VVD destijds een verzoek bereikte, waarvan ik zei dat het ik te onderwijsinhoudelijk vond. Vanuit dat licht vind ik het een vreemde opmerking om te zeggen dat wij ons alleen met die kerntaken moeten bezighouden, omdat mij juist vanuit de VVD het verzoek bereikte om me níét met die kerntaken bezig te houden. Dus ik vond dat enigszins selectief, sorry dat ik die discussie heb uitgelokt daarmee.

Ja, ik ga niet de toezegging doen om de gemeenten te vragen wat zij van deze aanbevelingen vinden. Als zij de behoefte voelen om daar hun mening over te geven, dan geven zij die ongetwijfeld. Maar ik ga niet langs die gemeenten om dat te vragen.

Dan de vraag van de PvdA over aanbeveling 4. Wat ik heb gezegd is dat wij met de koepelorganisaties in de zorg om tafel gaan door een conferentie te organiseren, om te kijken hoe we hun toekomst kunnen vormgeven. Niet vanuit het idee dat ze in de toekomst niet meer gefinancierd worden, maar juist vanuit het idee dat ze hun werk beter kunnen doen. Dus we gaan met hen om tafel, om hen hun werk beter te laten doen. En uiteraard komt daar monitoring aan te pas. Ik weet niet of u dat exact bedoelt, maar wij gaan daarmee aan de slag – dat is wat ik kan zeggen.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ik vind dit wel jammer, want ik voel me wel enigszins genoodzaakt nu om een motie in elkaar te gaan draaien. Dit had ik eigenlijk niet verwacht. Kijk, de provincie houdt zich bezig met gemeentelijk beleid: dat heeft de Rekenkamer terecht geconstateerd. En het zou voor het

inhoudelijke debat juist wel goed zijn als wij ook van u even zouden horen hoe die gemeenten dat ervaren. Dus zou u dat niet gewoon even kunnen terugkoppelen aan ons?

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Wat ik u wel kan zeggen – daar refereerde D66 net zelf aan – is dat wij een hele discussie gaan voeren over die taken. Dat heeft te maken met die herindeling en met bestuurskracht – twee woorden die ik van de woordvoerder van D66 niet meer mag noemen, geloof ik. Maar die hebben daarmee te maken en dat gaat vanzelf gewoon gebeuren. Dan gaan wij ook ongetwijfeld die mening van de gemeenten ook horen. Maar dit is een Rekenkamerrapport dat gericht is aan u en misschien indirect ook aan ons. Maar ik ga niet die gemeenten apart vragen al die aanbevelingen na te gaan, terwijl we in dat proces daar automatisch al op komen. Waar liggen die grenzen? Wat kunnen de gemeenten meer? Als de gemeenten meer doen, doet de provincie automatisch minder. Zo functioneert dat als een organisch geheel. Dat lijkt mij helder, dus ik ga dat niet apart doen, daar ga ik echt niet aan beginnen – excuus daarvoor.

De PVV heeft een motie ingediend, 'Monitoring leefbaarheidsbeleid'. U weet dat wij op uw verzoek de Monitor Leefbaarheid hebben. Daarnaast gaan wij het Leefbaarheidsprogramma apart nog monitoren, dus daar krijgt u nog een voorstel over – dat heb ik u onlangs ook toegezegd. En ik snap ook een van de constatering in de motie niet, namelijk dat het u vooralsnog niet duidelijk is op welke wijze het College invulling gaat geven aan het leefbaarheidsbeleid in de krimpregio. Dat leefbaarheidsbeleid staat gewoon: we hebben het Woon- en Leefbaarheidsplannen, daar zit financiering in. We hebben een Leefbaarheidsprogramma met een uitvoeringsprogramma erbij. Dus het is wat het is. En meer wordt het niet en minder ook niet voorlopig, mag ik hopen. We gaan dat gewoon monitoren en u krijgt van ons te horen wat de resultaten zijn en dan kunt u uw mening daarover geven en daarover discussiëren.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Zullen we het dan zo afspreken dat deze motie bedoeld is als vinger aan de pols, een beetje een stok achter de deur – goed bedoeld? Zullen we dat zo afspreken, gedeputeerde?

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Dan doet u net alsof wij dat niet monitoren. Dat gaan we wel doen en dat was ik al van plan. Dus daar heb ik die motie echt niet voor nodig en dat is de reden dat ik haar ook gewoon ontraad.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Het is misschien als een goed signaal te zien, dat u ermee bezig blijft.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Wij doen dit gewoon al, de motie wekt de indruk alsof dat niet zo is. Ik ga het gewoon doen, het gaat gewoon gebeuren, dus de motie is echt overbodig.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Een toezegging, dank u wel.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Nee, nee. Staand beleid' noemen we dat., meneer Van Kesteren, 'staand beleid'.

De VOORZITTER: Ik geloof dat de gedeputeerde nu met de schrik vrijkomt, maar hij kijkt er helemaal niet feestelijk bij.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Voorzitter, bij dezen trekken wij dan onze motie in. We willen deze gedeputeerde ook een beetje een fijne avond bezorgen.

De heer EIKENAAR (gedeputeerde): Een pak van mijn hart, een pak van mijn hart. Zij hing als een zwaard van Damocles boven mijn hoofd, die motie.

Dan nog de twee amendementen. Het amendement van D66, SP en CDA kan mijn ondersteuning krijgen. Het oordeel is verder aan de Staten.

Het amendement van de VVD voorziet alleen in het onderdeel sport en heeft daarbij niet mijn voorkeur. Dat ontraad ik.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Ik kijk eens even rond of er nog behoefte is aan een tweede termijn.  
De SP, zie ik. Mevrouw Bootsma.

Mevrouw BOOTSMA (SP): Door de bezuinigingen heeft de provincie een aantal taken naar de gemeenten overgedaan. Dit College heeft ervoor gekozen om de gemeenten hier en daar te ondersteunen en faciliteert daarmee een aantal zaken dat de SP erg belangrijk vindt, zoals al genoemd de anderhalvelijnszorg in Delfzijl, een aantal zorgkoepels, de sport – waar we het al over hebben gehad. Maar er ontstaat ook zeker een aantal mooie initiatieven zoals de coöperatie in Kloosterburen.

Het rapport 'Op eigen benen' beschrijft het onderzoek naar de gevolgen van de bezuinigingen en er zijn conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. En juist om de voor ons zo belangrijke zaken te kunnen blijven faciliteren hebben wij mede het amendement van D66 ingediend.

De heer ENGELKENS (PvdA): Wij zijn tevreden met de beantwoording door de gedeputeerde en dank hem voor diens toezegging.

De VOORZITTER: Oké. Verder geen woordvoerders meer in tweede termijn? Niet, zie ik? Het College ook niet? Nee, alles was wel duidelijk, hè?

Dan heb ik, als ik goed geïnformeerd ben, na een ingetrokken motie alleen nog twee amendementen, waarbij er iets technisch is bij het door de VVD ingediende amendement. Want daar is volgens mij de bedoeling van dat alleen besluitpunt 5 voor kennisgeving wordt aangenomen. Zoals het nu is geformuleerd, lijkt het erop alsof alles moet worden vervangen door alleen besluitpunt 5 voor kennisgeving aan te nemen: dat zal niet de bedoeling zijn van de indiener. Het schijnt dat de griffie al een tekstsuggestie klaarheeft en die is inmiddels rondgestuurd. Mooi, dan hebt u inmiddels begrepen wat ik bedoelde. Ik denk dat zoals u het amendement van de VVD hebt begrepen, is zoals het wordt rondgedeeld, namelijk de ingreep van de Staten zich beperkt tot alleen besluitpunt 5: dat we dat alleen voor kennisgeving aannemen. Zo was het bedoeld en wij hebben het een heel klein beetje herschreven, zodat het er nu ook echt staat.

Dat betekent dat er ook een duidelijke volgorde is in de verstrekkendheid. Het meest verstrekkende amendement is 'alles voor kennisgeving aan te nemen' en minder verstrekkend ten opzichte van het stuk dat voorligt, is het amendement van mevrouw Dijkstra, want dat past maar één besluitpunt aan, namelijk punt 5.

Dat ligt dus daarmee ook voor de hand wat de volgorde is van de stemming. Dan breng ik eerst in stemming het eerste amendement, nummer 38, van D66, de SP en het CDA, waarin staat alle besluitenpunten worden veranderd in 'voor kennisgeving aannemen'. Zijn er nog fracties die een stemverklaring over dat amendement zouden willen indienen? Dat kan namelijk ook nog. Dat is niet het geval.

Zullen erover gaan stemmen? Wie is voor dat amendement? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de PVV, Groninger Belang en de VVD. Dus amendement is aangenomen.

Dat betekent dus dat het amendement met nummer 39 nu niet meer in stemming komt.

Er zijn geen moties: de enige motie van de PVV is ingetrokken. Dus we zijn nu bij het voorstel zelf.

Zijn er nog fracties die een stemverklaring bij de voordracht willen afleggen? Dat is niet het geval.

Dan het besluit over de nu geamendeerde voordracht. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de PVV, Groninger Belang en de VVD. Daarmee is de geamendeerde voordracht aangenomen.

## **D. Motiedebat steun RTV Noord**

De VOORZITTER: Dan is nu aan de orde agendapunt 3.D. Of zijn we toe aan een plaspauze? We gaan door? Prima, gaan we door.

De heer BATTERMAN (PvdA): Ja, hier is al veel over gezegd. Ik zal het dan ook kort houden, omdat het een motiedebat is. De Partij voor het Noorden zal ook namens ons straks een motie indienen. RTV Noord is een zender met een groot bereik, dat weten we allemaal. Door de bezuinigingen zijn er met name veel ouderen die zonder internet zitten en die daar de dupe van zijn geworden. De Partij van de Arbeid heeft daar grote moeite mee. Ook het verlies van twaalf arbeidsplaatsen vinden wij daar erg jammerlijk in. Wij hopen dat deze motie een brede steun krijgt in de Staten.

De heer KAMMINGA (D66): Twee weken geleden was ik niet bij de commissievergadering, dus ik heb de commissie even teruggekeken. Het online terugkijken van de commissie geeft altijd wat meer tijd voor reflectie. Wat opviel in het debat was de lof die RTV Noord ten deel viel. Eigenlijk alle partijen stellen dat RTV Noord – ik citeer – ‘van groot belang is, het belang van RTV Noord buiten kijf staat en dat we trots op RTV Noord mogen zijn’. En terecht, vindt D66. Een onafhankelijke regionale omroep met een groot bereik is van groot belang voor de provincie. Belangrijk voor de controle van regionaal en lokaal bestuur en politiek, voor nieuwsgaring en voor de uiting van de Groningse taal en cultuur. D66 vindt het daarom ook van groot belang dat de provincie zich inzet om de kwaliteit van RTV Noord te beschermen. Daarbij moeten wij echter wel de rol spelen die ons past. Die rol is sinds 1 januari 2014 namelijk veranderd. De rijksoverheid is sindsdien de bestuurlijke en financieel verantwoordelijke voor de regionale omroepen. Dat bekent simpel gezegd: RTV Noord ontvangt subsidie van het Rijk. Met de bezuinigingen en de nieuwe wet- en regelgeving van het huidige kabinet is de positie van de omroepen niet altijd even zeker. Ondanks de 17 miljoen die nu is toegezegd, zal ook het komende jaar nog veel overlegd en gelobbyd moeten worden. Wij willen het College oproepen om daarin het komende jaar gezamenlijk op te trekken met RTV Noord, de belangen van RTV Noord te ondersteunen en te zoeken naar een structurele oplossing voor de omroep. Die oproep zetten wij kracht bij door het indienen van de volgende motie – dat doen wij samen met de SP en het CDA.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 259 luidt ‘Belangenbehartiging van RTV Noord richting het Rijk’, ingediend door de fractie van D66, mede namens de fracties van het CDA en de SP:

‘Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- regionale omroepen, waaronder RTV Noord, sinds 2014 onder de rijksverantwoordelijkheid vallen;
- door de nieuwe Mediawet van 2016 de regionale publieke omroepen, met ingang van 2017, jaarlijks 17 miljoen euro moeten bezuinigen;
- er serieuze zorgen zijn over de kwaliteit en de kwantiteit van het regionale media-aanbod ten gevolge van de bezuinigingen van staatssecretaris Dekker;
- de Kamer in lijn met de intenties van de nieuwe Mediawet de bezuiniging voor het komende jaar heeft teruggedraaid;

Overwegende dat

- RTV Noord als regionale omroep een belangrijke rol vertegenwoordigt in het verspreiden van onafhankelijk regionaal nieuws, het vervullen van informatie- en cultuurvoorzieningen en het uitdragen van de Groningse identiteit;
- RTV Noord heeft aangegeven graag met andere omroepen te willen samenwerken, zodat de bezuinigingen beter opgevangen kunnen worden;
- RTV Noord met gezamenlijke partners een goede aanvraag indient om aanspraak te maken op een deel van de frictiekostenregeling van 17 miljoen;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. om samen met RTV Noord de belangenbehartiging richting Den Haag goed te vertolken; bij de Tweede Kamer te verzoeken om zorg te dragen voor een structurele oplossing;

En gaan over tot de orde van de dag!’

De heer KAATEE (PVV): Deze Staten willen RTV Noord graag terwille zijn bij het verzachten van de door het Rijk opgelegde bezuinigingen. Onze fractie heeft aangegeven, kritisch te zijn over de al te eenzijdige journalistieke berichtgeving, maar waardering te hebben voor de aandacht voor de Groninger cultuur. Dat juist een programma als ‘Twij deuntjes veur ain cent’, nota bene voor een onkostenvergoeding, zou moeten sneuvelen onder het bezuinigingsmes, vinden wij een zeer onverstandige keuze. Wij zouden liever het mes zien gaan in het programma ‘Drij ton veur twij luu’. Met de juiste bezuinigingen valt er heel wat overeind te houden. Misschien valt er met een ander beleid zelfs wel iets te verbeteren aan het culturele programma van RTV Noord, bijvoorbeeld door het meer inschakelen en ondersteunen van lokale producenten. Daarom dienen wij de volgende motie in.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Zal ik die net zo snel voorlezen als u?

De heer KAATEE (PVV): Dat mag.

De VOORZITTER: Goed, de motie draagt nummer 260 en luidt 'Lokale productie voor kostenreductie', ingediend door de fractie van de PVV:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Overwegende dat

- RTV Noord niet alleen een functie heeft in de informatievoorziening in Noord-Nederland, maar ook een rol in de culturele sector speelt;

Constaterende dat

- RTV Noord wordt geconfronteerd met een door het Rijk opgelegde bezuinigingsdoelstelling;
- PS van Groningen op 28 september een motie heeft aangenomen met een verzoek aan GS om samen met RTV Noord en staatssecretaris Dekker te zoeken naar financiële oplossingen voor RTV Noord;
- RTV Noord heeft aangegeven om middels regionale samenwerking tot efficiëntiewinst te willen komen;
- RTV Noord ook tot efficiëntiewinst kan komen door het meer inschakelen van lokale producenten;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. bij RTV Noord aan te dringen op het inschakelen van meer lokale producenten op de gebieden van informatievoorziening en in de culturele sector; aan RTV Noord te vragen om eind 2017 te rapporteren aan GS en PS over de voortgang in dezen en ten slotte duidelijk te maken aan RTV Noord dat mogelijke steun door de provincie in de toekomst afhankelijk is van de hierbij behaalde resultaten;

En gaan over tot de orde van de dag!

Mevrouw BLINK (Groninger Belang): Voor de provincie en onze inwoners is RTV Noord zeker van belang, zowel voor de nieuwsvoorziening als ook voor het om aandacht vragen voor onze provincie. Als voorbeeld het gaswinningsdossier en de daaruit voortkomende ellende zijn door RTV Noord goed in Nederland naar voren gebracht en ik denk dat ons dat heeft geholpen om in ieder geval zover te komen als waar we nu staan. Ook voor het op de kaart zetten van de provincie is de zender van belang. U wilt toch allen meer toeristen halen naar Groningen? En Groningen op de kaart zetten? Als deze regionale zender met een goed financieel plan komt waarin ook de directie een bijdrage levert, zal toch de provincie ook met een bijdrage over de brug moeten komen. Wij weten zeker dat zich dan elke geld zal terugbetalen. Hierover dienen wij deze motie in.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 261 en luidt 'Meer geld voor programma's RTV Noord', ingediend door de fractie van de Groninger Belang, mede namens de fractie van de Partij voor de Dieren:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Van mening zijnde dat

- een goed functionerende regionale omroep belangrijk is voor Groningen; een regionale omroep '*lean and mean*' georganiseerd hoort te zijn, met een beloningsbeleid dat hierbij past;
- bepaalde producten door RTV Noord geboden zoals Teletekst, met name voor een bepaalde groep inwoners die niet over internetfaciliteiten beschikt, van onmisbare waarde zijn;

Constaterende dat

- de provincie in het verleden een bezuiniging heeft doorgevoerd op RTV Noord en tot heden niet geneigd is om middelen vrij te maken, nu RTV Noord met landelijke bezuinigingen te maken heeft;
- RTV Noord als reactie op de landelijke bezuiniging een aantal populaire programma's en diensten heeft geschrapt;

Spreekt uit dat

- extra geldelijke steun aan RTV Noord bespreekbaar is, op voorwaarde dat van de zijde van RTV Noord een financieel toekomstperspectief wordt opgesteld, waarbij ook van de zijde van de directie een aanvaardbare bijdrage wordt geleverd;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. RTV Noord te bewegen spoedig met een acceptabel plan van aanpak te komen, dat het PS mogelijk maakt de in het verleden opgelegde bezuiniging (ten dele) terug te trekken;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer ZWIERS (PvhN): Ja, de Partij van de Arbeid en de Partij voor het Noorden zijn zich er terdege van bewust dat het hier over rijksbeleid gaat. Maar wij vinden de eigen identiteit en de eigen cultuur van je eigen provincie heel belangrijk. Denk aan het gasdossier, denk aan het dossier-Woltersum toen daar in de omgeving de dijken het bijna begaven: de informatievoorziening daarover is toch heel belangrijk voor de burger.

Wat wij ook heel belangrijk vinden, is Teletekst. Dat is nu weg, ik weet niet of het terugkomt. Er zijn meer zenders die dit weghalen, maar dat werd toch heel veel bekeken door de oudere inwoners hier. Teletekst is weg, misschien kan het eventueel terugkomen.

We hadden begrepen van de gedeputeerde dat de discussie op rijksniveau nog niet helemaal afgelopen is ten aanzien van de ondersteuning van de regionale zenders. Wij hebben daar ook iets over in een motie verwoord en wij gaan er in ieder geval vanuit dat als het op rijksniveau niet lukt, dat in ieder geval vanuit de provincie gekeken wordt naar een financiële om die zender toch op dat kwaliteitsniveau te houden, waar ze eigenlijk vorig jaar was. Want daar heeft hij wat op ingeboet.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 262 en luidt 'RTV Noord', ingediend door – u raadde het al – de fractie van de Partij voor het Noorden, mede namens de fractie van de Partij van de Arbeid:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- RTV Noord flink is gekort, eerst door de provincie Groningen en nu door het Rijk;
- het Rijk eenmalig 17 miljoen euro beschikbaar stelt voor alle regionale omroepen in Nederland, waarvan nog niet duidelijk is hoe de verdeling precies gaat plaatsvinden;

Overwegende dat

- gesprekken tussen de gedeputeerde en RTV Noord nog niets concreets hebben opgeleverd voor RTV Noord;
- RTV Noord een heel belangrijke communicatierol speelt in de provincie Groningen op een breed maatschappelijk gebied;
- RTV Noord niet moet worden gestraft voor het feit dat ze harde maatregelen heeft genomen, in afwachting van het frictiegeld van het Rijk – frictiegeld dat bovendien eenmalig is;
- de provincie zich niet afzijdig kan houden in de discussie over de kwaliteit van RTV Noord;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. zich tot het uiterste in te spannen om een evenredig deel van de frictiegelden binnen te halen voor RTV Noord; de lobby voor een structurele hogere rijksbijdrage zal bovendien blijvend gevoerd moeten worden door de provincie bij de staatssecretaris; als dat niet lukt, zal de provincie Groningen een structurele financiële bijdrage moeten leveren in navolging van de provincies Fryslân, Drenthe en Gelderland;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer KAMMINGA (D66): Het gaat om de laatste zinsnede '*Wij roepen het College op om...*'. Daarin zegt u dat op het moment dat het niet lukt om uit die 17 miljoen voldoende financiering te halen en dat de provincie die financiering op zich moet nemen. Bent u niet bang dat die zinsnede de onderhandelingspositie van de provincie nogal onderuithaalt?

De heer ZWIERS (PvhN): Nee, waarom zou dat zo zijn dan? Dat moet u mij even uitleggen. Ik denk dat het die juist versterkt, dan krijg je een steun in de rug. Ik geloof dat ik daarin met de heer Zwertbroek ook die discussie had in de commissie, daar zijn we niet helemaal uitgekomen. Wij geven ook aan dat dit een ongelukkig moment is geweest – ik heb daar geen verwijt over gemaakt – dat de provincie, een halfjaar voordat dit overging naar de rijksoverheid, deze maatregelen had genomen. De andere provincies niet en daardoor is Groningen onevenredig hard getroffen. Dat vinden wij cruciaal in deze discussies.

De heer KAMMINGA (D66): Volgens mij haalt u een aantal discussies door elkaar dan. Volgens mij hebben we het nu over de bezuiniging, die door de staatssecretaris eenmalig is opgelegd. Dat geldt ligt nu op de plank beschikbaar voor RTV Noord en andere regionale zenders om aanspraak op te maken. Bent u het met mij eens dat wij daar volop op moeten inzetten en pas later moeten gaan kijken of er alternatieve financieringsbronnen nodig zijn?

De heer ZWIERS (PvvhN): Ja, volgens mij staat dat ook eigenlijk in deze motie, dat je dat eerst gaat bekijken. Maar dat is eenmalig geld en wij hebben ook gezegd dat je structureel daarna zou moeten kijken hoe je uitkomt.

De heer KAMMINGA (D66): Zoals in de motie is beschreven, die ik zonet heb ingediend, gaan wij ook op zoek naar een structurele oplossing. Zou u zich daar niet achter kunnen scharen? Volgens mij zitten wij daar hetzelfde in.

De heer ZWIERS (PvvhN): Ja, het ligt dicht bij elkaar. Maar u noemt de provincie niet. Dat is wel tactisch natuurlijk, u legt dat volledig bij het Rijk neer. En wij zeggen op gegeven moment: als dat helemaal strandt, dan vinden wij dat de provincie haar verantwoordelijkheid moet nemen en dat ontbreekt in uw motie.

De heer DE WIT (CDA): Meneer Zwiers, bent u het met mij eens dat vanaf 2014 het Rijk bevoegd gezag is rondom de regionale omroepen?

De heer ZWIERS (PvvhN): Dat heb ik ook gezegd in mijn inleiding.

De heer DE WIT (CDA): Oké, ik denk: ik vraag het nog maar een keer. Want volgens mij, op het moment dat wij iets willen, zullen wij ons moeten begeven richting het Rijk, omdat dat het bevoegd gezag is. En in deze motie staat dat wij als provincie iets moeten. Er is voor het komende jaar aangegeven dat er een frictiekostenregeling is van 17 miljoen euro. Volgens mij moet je dan gewoon komen met een heel goed plan als RTV Noord en heeft de gedeputeerde in de commissie al toegezegd dat ze daar best in mee wil denken. Volgens mij moet je dat plan dan inleveren bij het Rijk en ondertussen de lobby voeren vanuit RTV Noord, het ROOS-verband, het College en het IPO om te zorgen dat je een structurele oplossing krijgt. Maar u legt nu de bal neer bij de provincie, volgens mij moet die bal toch écht liggen bij het Rijk en bij de staatssecretaris.

De heer ZWIERS (PvvhN): Maar u moet de motie eens goed lezen. Ik leg daarin op het laatst de verantwoordelijkheid bij de provincie neer. Alles wat u zelf nu betoogt, zeggen wij ook: probeer alles eruit te halen. Lukt dat uiteindelijk niet, dan vinden wij dat de provincie daar dan nog een verantwoordelijkheid in heeft. Dus wat dat betreft ben ik het 100 procent met u eens en komt dat laatste er gewoon bij. En ja, dat kost geld. Maar voor je eigen cultuur moet je ook wat overhebben. Streektaal valt ook al weg, alles valt weg. Straks hebben we niets meer in Groningen. 'Fryslân boppe', Saksische talen in Gelderland en het Drents, dat voor 90 procent uit Gronings bestaat, hebben we dan niet meer.

De heer DE WIT (CDA): Ja, ik kan in ieder geval constateren dat de heer Zwiers en ik het volledig eens zijn over het in beeld brengen van de cultuur en de regionale identiteit van Groningen. Daar zijn wij het volledig over eens. Waar we het niet mee eens zijn, is dat er wat ons betreft: eerst gewoon gekeken moet worden naar wat het Rijk kan doen en eerst geen uitspraken over wat de rol is van de provincie. Want wij zijn gewoon geen subsidiënt.

De heer ZWIERS (PvvhN): Ik denk dat we het bijna eens zijn.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ik moet zeggen dat de interruptie van de heren Kamminga en De Wit toch wat vragen oproept bij mij. Want de heer Zwiers stelt terecht dat wij in de positie zijn in dit huis om eventueel geld te reserveren, mocht het Rijk daar niet voldoende geld voor hebben. Maar in de motie van D66, SP en CDA staat: *'de Tweede Kamer verzoeken zorg te dragen voor een structurele oplossing'*. Ik wou eigenlijk aan beide heren wat zij dan verstaan onder een structurele oplossing. Want wij kunnen natuurlijk niet op dit moment beslissen over de portemonnee van het Rijk. Dus hoe zou die structurele oplossing er dan uit moeten zien?

De VOORZITTER: Vindt u het goed als die beide heren dat in hun eigen woordvoering eventueel meenemen? Oké.

Dan is nu eerst het woord aan de gedeputeerde, mevrouw Gräper.

Mevrouw GRÄPER (gedeputeerde): Dank. We hebben in de commissie en ook hier in de Staten meerdere malen gesproken over RTV Noord. En daarbij hebben we het onder andere met elkaar een aantal malen gehad over rollen, taken, verantwoordelijkheden, posities en alles wat daarbij komt. U

hebt mij in de vorige Statenvergadering dat wij het over dit onderwerp hadden, opgeroepen alles te doen wat in mijn mogelijkheden ligt om in ieder geval de bezuiniging voor dit jaar van tafel af te vegen, zodat vanuit het gegeven dat deel 2 van de nieuwe Mediawet niet is ingediend, het ook niet passend is om dan de derde stap in het proces, namelijk de bezuiniging van 17 miljoen, ook door te voeren. Dat in de wetenschap ook dat RTV Noord – dat heeft die omroep ook meerdere malen altijd aangegeven – stelt dat op het moment dat de nieuwe Mediawet is doorgevoerd, ook die samenwerking door die regionale omroepen aan de achterkant ook goed georganiseerd kan worden en dat zij in staat zijn om die 17 miljoen met elkaar op een goede manier op te vangen. Dus het feit dat deel 2 niet naar de Kamer was gestuurd was reden voor ons, als IPO én als provincie, erop aan te dringen bij het Rijk om die bezuiniging van 17 miljoen uit te stellen.

Zoals ik ook in de commissie heb aangegeven en ik in de brief heb toegelicht die ik u gestuurd heb, heb ik daar verschillende activiteiten voor ondernomen. Inmiddels heeft de Kamer ook besloten dat het om die reden goed is om de bezuiniging van die 17 miljoen feitelijk een jaar uit te stellen. Dat hebben zij gedaan ook in de geest van wat de tweede fase van de Mediawet zou behelzen, namelijk verdergaande samenwerking. Dat is ook een politieke keus die gemaakt is in het orgaan dat ook gaat over de regionale omroepen, namelijk de Tweede Kamer.

Vanuit die context hebben we ook naar de verschillende moties gekeken. De eerste motie van D66 roept feitelijk dat ook op, namelijk: kijk of wij gezamenlijk met RTV Noord die inzet die wij ook voor dit jaar hebben gepleegd, ook voor de komende jaren kunnen plegen om ervoor te zorgen dat dit niet een eenmalige oprisping is voor dit jaar, maar juist ook in de toekomstige jaren daar verder vorm aan kan worden gegeven. Ik lees de motie zo dat die structurele oplossing er eentje is in de vorm van het snel indienen van deel 2 van de Mediawet. Immers, op het moment dat dat gebeurt – dat heeft ook de steun van een vijftal omroepen sowieso, waaronder RTV Noord – dan is het ook mogelijk om die bezuiniging op te vangen en daarmee kan daar ook aan voldaan worden. Mocht dat om allerlei redenen niet gebeuren, dan vindt RTV Noord in ieder geval mij nog steeds aan zijn zijde om er dan ook bij de staatssecretaris op aan te dringen dat als die stap niet gedaan is, die derde stap ook niet gedaan wordt. En dat hoort volgens mij ook heel nadrukkelijk bij elkaar. Maar – dat heb ik ook in de commissie gezegd – ik zie de keus die de Kamer gemaakt heeft ook als een tijdskeuze om ook op die manier de tijd te creëren om daar met elkaar verder aan te werken. In die context lees ik de motie van D66, SP en CDA en kan ik die ook in die zin ondersteunen en zou ik die ook namens u graag willen uitvoeren.

Dan ten aanzien van de motie van de PVV iets, wat – als ik het snel gelezen heb – voor een deel ook geldt voor de motie van Groninger Belang. In beide moties wordt een oproep gedaan aan ons om iets op te leggen aan RTV Noord en dat is wel een wat ingewikkelde, zeg ik erbij. Immers, we hebben noch een subsidierelatie, noch een verantwoordelijkheid richting RTV Noord. En op het moment dat je niet een dergelijk 'haakje' hebt, zou het buitengewoon – op z'n minst – arrogant zijn, op het moment dat wij een opdracht geven aan een organisatie om met zaken te komen en daaraan invulling te geven en daar ook over te rapporteren. Het zou dus ook in die zin raar zijn. Wat ik wel kan doen is natuurlijk die motie onder de aandacht brengen, in de zin dat waarbij het bijvoorbeeld gaat over het gebruik maken van lokale producenten. Dan zijn dat zaken die ook in aanmerking komen voor de frictiekostenregeling en in die zin ook voor de plannen. En om die reden ontraad ik dan ook beide moties.

Dan de motie van de Partij voor het Noorden en de PvdA: ook die motie ontraad ik. En wel om de belangrijkste reden dat het volgens mij niet de gesprekken zijn tussen mij, of ons als College, en RTV Noord, die iets concreets moeten opleveren, maar tussen RTV Noord – ik vermoed via ROOS – en de minister of de staatssecretaris. Want daar ligt de eerste verantwoordelijkheid. Het zou ook bijzonder zijn dat ik medeverantwoordelijk word voor het creëren van een evenredig deel van de frictiekosten. Dat is immers grotendeels afhankelijk van de plannen die ingediend worden en de beoordeling van die plannen ligt bij het Rijk: daar kan ik niets over zeggen en daar heb ik, en hebben wij als College, geen enkele verantwoordelijkheid over of invloed op. Dus dat is grotendeels afhankelijk van de kwaliteit van de plannen die ingediend worden en om die reden kan ik daar ook geen lobby voor voeren. Maar ik zou vooral RTV Noord willen oproepen om goed met zijn partners in het regionale bestel samen te gaan werken en daar vorm aan te geven.

De tweede belangrijke reden waarom ik deze motie ontraad – ook daar hebben wij in de commissievergadering uitgebreid van gedachten over gewisseld – is dat er een koppeling gemaakt wordt naar de bijdragen die er gedaan zijn in Friesland, Drenthe en Gelderland. Zoals ik ook in de commissie heb uitgelegd, hebben die bijdragen niets te maken met wel of niet de bezuiniging van 17 miljoen, maar met heel andere maatregelen. Daarvoor hebben wij andere instrumenten in onze provincie om daar vorm aan te geven, dus het lijkt me ook raar om daarvan af te wijken.

De heer KAMMINGA (D66): Er stond nog een vraag van de VVD open over wat een structurele oplossing zou zijn. Volgens mij heeft de gedeputeerde daar een aardig antwoord op gegeven met een van de opties. Ja, we gaan het zien het komende jaar. Maar ik kan me voorstellen dat de invoering van de Mediawet een van zo'n structurele oplossingen is.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, dan moet u mij even helpen, hoor. Als deel 2 van de Mediawet zou worden doorgevoerd, houdt dat toch in dat uiteindelijk wel die 17 miljoen bezuinigd zal worden?

De heer KAMMINGA (D66): Met als voorwaarde dat er meer wordt samengewerkt tussen de regionale omroepen waar die besparing kan worden opgehaald. Ja, misschien stelt u zich dat wat anders voor, ik ben benieuwd?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nee, maar als uiteindelijk dan toch die bezuiniging wordt doorgevoerd, dan kan dat ook gezien worden als een niet-structurele oplossing. Ziet u dan dat het samenwerken van al die regionale omroepen en uiteindelijk de doorvoering van die bezuinigingen – want die gaan er wel of niet waarschijnlijk komen – ook als een structurele oplossing? Want dan kunnen we de motie ook gewoon steunen. Als u zegt: Nee, we moeten die hele bezuiniging deel 2 niet laten doorvoeren, dan moeten we ook richting Den Haag ervoor zorgen dat dat niet gaat gebeuren en dan kunnen we die motie ook niet steunen. Snapt u?

De heer KAMMINGA (D66): Ja, dat ik hier nu moet uitleggen hoe de structurele oplossing eruit moet zien, daarvan vraag ik me af of dat mijn rol is. Maar volgens mij moeten we naar een situatie toe waarin we niet elk jaar deze discussie voeren over een tekort bij de regionale omroepen en draagt de tweede fase van de Mediawet daaraan bij.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, maar kijk, u verzoekt zelf in die motie om zorg te dragen voor een structurele oplossing. Dus ik ga er dan ook wel vanuit dat u een idee hebt over wat die dan zou moeten zijn. U kunt dan moeilijk zeggen dat u het meegeeft en het hen verder laat uitzoeken daar. Dan schuift u de verantwoordelijkheid toch een beetje van u af.

De heer KAMMINGA (D66): Nou, de verantwoordelijkheid ligt daar ook. Maar dat wij hier een structurele oplossing willen, zodat we niet elk jaar moeten nadenken over hoe we ervoor zorgen dat RTV Noord geen tekort heeft, lijkt me toch een wens die wij kunnen uitspreken?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ten slotte: een heel structurele oplossing die heel gemakkelijk zou kunnen zijn natuurlijk en waartoe wij hier wel zouden kunnen besluiten, is dat we gewoon er zelf geld aan zouden geven. Dan hoeft RTV Noord ook niet te bezuinigen, dan is er niets aan de hand en hebben we een structurele oplossing.

De heer KAMMINGA (D66): Dat is uw voorstel? Dat is het voorstel van de VVD?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nee, maar als u roept om een structurele oplossing, dan zou ik dat toch eigenlijk voorstellen, in plaats van zeggen: Den Haag mag het oplossen.

De heer KAMMINGA (D66): Nou, dan ben ik misschien nog niet duidelijk genoeg geweest. Maar het Rijk is de subsidiënt in dit geval en ook de verantwoordelijke hierover. Dus ik begrijp niet waar uw verhaal dan vandaan komt dat de provincie die subsidie zou moeten geven.

De heer ZWIERS (PvV): Ja, wij blijven bij onze motie. Ik vind het wel een slimme motie van D66, ik had die wel verwacht: zo houdt je de gedeputeerde wel een beetje uit de wind ten aanzien van de provincie. Het is voor ons duidelijk: wij vinden het alsnog een verantwoordelijk uiteindelijk om daar goed naar te kijken.

Wij zullen in ieder geval beide moties ondersteunen – dat zal u niet verbazen. Er zal toch iets moeten gebeuren daarin, dus die moties die over stap 2 en stap 3 zijn ingediend, zullen wij niet steunen. Want die hebben met de bedrijfsvoering van RTV Noord te maken.

De heer DE WIT (CDA): Er is al veel gezegd. Het staat voor het CDA buiten kijf dat RTV Noord een belangrijke functie vervult in onze provincie. Dat hebben we in de commissievergadering van 28 januari al uitgebreid aangegeven en wat mij betreft kan dat compliment niet vaak genoeg herhaald

worden. Goeie kijkcijfers, goeie luistercijfers, online gemiddeld 6 miljoen bezoekers per maand: ga er maar aan staan.

De afgelopen jaren is er veel veranderd rondom de verantwoordelijkheid van de regionale omroepen. Vanaf 2014 zijn de verantwoordelijkheden ondergebracht bij het Rijk – ik refereerde zonet er al even aan. In het regeerakkoord van Rutte II stond de grote reorganisatie van de regionale omroepen op het programma. Inmiddels weten we dat een deel daarvan, namelijk intensivering van de onderlinge samenwerking, niet goed van de grond is gekomen. Desondanks wil staatssecretaris Dekker van de VVD jaarlijks 17 miljoen bezuinigen op de regionale omroepen – iets wat onze omroep en daarmee ook onze inwoners hard treft. Wat het CDA betreft is het van belang om als provincie een krachtig signaal af te geven richting Den Haag dat wij het hier pertinent oneens zijn. Het is belangrijk om eerst het bevoegd gezag – in dit geval is dat het Rijk – aan te spreken. Niet voor niets hebben we enige tijd geleden in deze Staten een motie aangenomen om de lobby richting Den Haag voort te zetten. Wat ons betreft heeft het College uit hoofde van mevrouw Gräper hier goed gehoor aan gegeven en heeft ze de handschoen goed opgepakt. Ook hebben we RTV Noord zelf opgeroepen om de lobby vol in te zetten richting Den Haag. Dit is tot nu toe voornamelijk gebeurd in ROOS-verband.

De staatssecretaris heeft na lang aandringen aangegeven om voor 2017 een eenmalige frictiekostenregeling op te zetten. De eisen van deze regeling zijn voor zover mij bekend nog niet helemaal duidelijk. Wat het CDA betreft is het belangrijk om de komende periode de belangen van onze regionale omroep samen met RTV Noord te vertolken in Den Haag. Het doel moet zijn om een structurele oplossing te vinden voor RTV Noord en daarmee de kwalitatieve eisen van het media-aanbod in onze provincie in stand te houden. D66 heeft daartoe mede namens ons en de SP een motie ingediend.

De heer ZWIERS (PvvhN): U geeft nu toch een kleine opening: u zegt dat er een structurele oplossing moet komen. We hebben net het rapport 'Op eigen benen' gehad: daar zijn wat mogelijkheden. U bent ook sportliefhebber, u luister ook naar amateursport en dergelijke. Dus het is wel hartstikke belangrijk wie u belangrijk vindt. Maar bent u dan alsnog bereid om uw Collegepartijen even over te porren om te kijken of daar ook mogelijkheden voor zijn?

De heer DE WIT (CDA): Ja, ik doe niet aan als-danpolitiek. De verantwoordelijkheid ligt in Den Haag. Dus op het moment dat wij iets willen, moeten wij aankloppen bij het bevoegd gezag en daar op zoek gaan naar een oplossing. Dus het is op dit moment veel te vroeg om daar überhaupt een uitspraak over te doen.

De heer ZWIERS (PvvhN): Nee, dat klopt. Maar ik verwijs niet voor niets naar 'Op eigen benen'. De verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten of ligt bij het Rijk en daar doen we ook iets mee. Vandaar dat ik deze opening zag.

De heer DE WIT (CDA): Ja, u bent van mijn partij gewend dat wij zorgvuldige afwegingen maken. En op het moment dat deze verantwoordelijkheid is overgeheveld naar Den Haag, gaan we als eerste naar Den Haag toe om daaraan te kloppen voor een oplossing. Dat lijkt me niet meer dan logisch.

De heer ZWIERS (PvvhN): Dat is de conclusie. Dat is de eerste en dan komt u ten tweede erop terug, dat zou mooi zijn.

De heer DE WIT (CDA): Nou, ik hoop eigenlijk dat de staatssecretaris met een structurele oplossing komt. Dan hoeven we hier helemaal niet terug te komen. Dan kan RTV Noord ook op dezelfde goede voet doorgaan.

Mevrouw BLINK (Groninger Belang): Ja, meneer De Wit, u houdt een prachtig betoog over het lobbyen richting de Tweede Kamer. Maar als dit nu helemaal niets gaat opleveren, bent u dan wel bereid om vanuit dit huis met een structurele bijdrage te komen?

De heer DE WIT (CDA): Ja, ik vind het een beetje een herhaling van de vraag van de heer Zwiers. Ik doe niet aan als-danpolitiek. We moeten eerst kijken wat voor oplossingen we kunnen zoeken bij het bevoegd gezag in Den Haag en verder ga ik niet op de zaken vooruitlopen.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou ja, het klinkt toch een beetje alsof het CDA weer eens op verantwoordelijkheidsvakantie is. Ik wil niet veel zeggen, maar we geven 20 miljoen uit. Nog meer zelfs: 5 miljoen aan zorg, 20 miljoen aan leefbaarheid, allerlei dingen waar we totaal niet over gaan.

En dan komt een paar week geleden komt Gijs Lensink van RTV Noord hier naar ons toe en vraagt om maar 5 ton – waar hebben we het over – en dan is het: “Nee nee, we moeten lobbyen naar Den Haag, want daar moet het allemaal gebeuren.” Ik zou zeggen: u zit in het College, u kunt ook even de gedeputeerde lief aankijken en vragen om een beetje boter bij de vis te leveren bij die mooie woorden.

De heer DE WIT (CDA): Ja, meneer Brouns is er niet, maar ik heb nog geen stukken ontvangen van de Voorjaarsnota, dus ik ga er niet op vooruitlopen waar wij nog meer geld aan gaan uitgeven. Wij spreken hier vandaag over RTV Noord. Uw zegt dat wij op verantwoordelijkheidsvacantie zouden zijn. Nee, wij leggen de verantwoordelijkheid neer daar waar zij ligt en dat is bij uw staatssecretaris, de heer Dekker van de VVD. Dus het zou u sieren als u naar uw eigen staatssecretaris toe gaat om de lobby van RTV Noord én van het IPO nog even wat meer kracht bij te zetten. En ik ben gewend van de VVD dat zij goed past op de portemonnee. Dus dat u nu zegt dat wij zomaar geld gaan uitgeven aan iets waar onze bevoegdheid niet ligt, dan verbaast mij dat wel een beetje.

De VOORZITTER: Zullen we maar zeggen dat het gelijkspel is in dezen? Dan is het woord aan de heer Kaatee.

De heer KAATEE (PVV): Dank. Op het gevaar af dat ik iets vraag wat ik allang had moeten horen: excuses dan bij voorbaat. Maar ik lees dus in de motie dat verzocht wordt om bij de Tweede Kamer te verzoeken om zorg te dragen voor een structurele oplossing. Zou collega De Wit nog even kunnen toelichten of daarmee ook impliciet een verzoek in gelezen kan worden om meer geld? Of moeten we dat zo niet lezen?

De heer DE WIT (CDA): Nou ja, dat lijkt me heel gemakkelijk. Ja, natuurlijk moet daar meer geld voor komen. We moeten kijken zowel naar stap 2 als naar stap 3. In eerste instantie dus naar die samenwerking en stap 3 is het geld. En volgens mij hebben de omroepen ook aangegeven dat als de samenwerking goed verloopt, er ook een bepaald deel van het budget afkan. Dus wat mij betreft lopen we niet op de zaken vooruit en zitten we volgens mij wel op de lijn van de PVV.

De heer KAATEE (PVV): Nou nee, die conclusie zou ik niet trekken als ik u was. Ik moet u tegenspreken als u meer geld vanuit Den Haag vraagt voor RTV Noord, dus dan is het duidelijk hoe wij zometeen moeten stemmen. Maar dank voor de toelichting.

De heer DE WIT (CDA): Ja, jammer dat we niet op één lijn zitten. Daar wou ik het graag bij laten.

De heer MEENDERING (GroenLinks): Zoals ook in de commissie benoemd, zijn wij zeer doordrongen van het belang van de positie van RTV Noord in onze provincie – geen enkele discussie daarover. Alleen, de vraag is of we op dit moment moeten kiezen voor financiële steun aan de omroep. Het is immers een rijksverantwoordelijkheid en wij zijn ook van mening dat dit nu nog niet aan de orde is. Het ‘transitiefonds’, zoals dat genoemd is, lijkt mogelijkheden te bieden om samenwerkingsverbanden met andere regionale omroepen aan te gaan en dit lijkt niet ten koste te gaan van journalistieke waarden. Dat verdient wat ons betreft ook wel een kans om nader uit te werken, waarbij we als provincie zeker een vinger aan de pols moeten houden. Maar ook in IPO-verband moeten we blijven bewaken op welke manier dit transitiefonds tot een oplossing leidt.

Dan is er een aantal moties ingediend. De motie van de PVV: heel sympathiek met betrekking tot de regionale betrokkenheid. Maar als we op dit moment de omroep de vrijheid willen geven om zelf te kijken wat de mogelijkheden zijn, moeten we dat niet te veel gaan sturen. We moeten er vertrouwen in hebben dat RTV Noord zelf ook heel goed weet waar voordelen te behalen zijn. Die motie zullen we dan ook niet steunen.

Dat geldt wat ons betreft ook voor de motie van Groninger Belang en de Partij voor de Dieren: RTV Noord is nu aan zet en we hebben alle vertrouwen dat men dit in overleg met onder andere de provincie goed aanpakken. De motie voegt daar wat ons betreft niets aan toe. En we moeten ook nu niet vooruitlopen op de mogelijke uitkomsten.

Dat geldt wat ons betreft ook voor de motie van de Partij van de Arbeid en de Partij voor het Noorden. De motie van D66, CDA en SP ten slotte: die lijkt ons in lijn met onze eigen visie op RTV Noord op dit moment en ook op zoals het College zonet heeft gereageerd. Dus deze motie kunnen wij steunen.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): De Partij voor de Dieren vindt een goede publieke regionale omroep van zeer groot belang. Deze draagt bij aan de identiteit van de Groningers, hun cultuur en hun taal. Het draagt bij aan de bekendheid van onze provincie binnen Nederland. De omroep levert, zoals men

dat zelf ook noemt in het jaarverslag, *'een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de discussies die de Groninger samenleving en haar burgers aangaat.'* RTV Noord wordt zeer gewaardeerd door onze inwoners: de kijk- en luistercijfers liggen rond de 187.000 kijkers en 173.000 luisteraars per week en zoals onze collega De Wit al zei: 6 miljoen bezoekers per maand online.

De Partij voor de Dieren kan zich vinden in extra provinciale steun voor de omroep, mits ook de top van de onderneming bereid is om water bij de wijn te doen. Daarom steunen wij c.q. hebben wij samen met Groninger Belang een motie ingediend. Uiteraard vinden wij het ook zeer belangrijk dat de lobby naar Den Haag met kracht wordt voortgezet.

Dan de overige moties. Motie 260: daar zullen wij tegen stemmen, omdat wij niet vinden dat wij ons moeten bezighouden met het inhoudelijke beleid van RTV Noord.

En motie 262 vinden wij wel een heel sympathieke motie, alleen vinden wij ook belangrijk – zoals in de woordvoering gezegd – dat er naar de top wordt gekeken bij RTV Noord en wij zullen daar dan ook tegen stemmen.

De VOORZITTER: Ik zie dat de gedeputeerde afziet van het woord. Dan zouden wij de beraadslagingen kunnen sluiten, ware het niet dat mevrouw Dijkstra nog het woord wenst.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, we willen graag even een schorsing aanvragen, als het kan.

De VOORZITTER: Zullen wij die schorsing eens combineren met een theepauze? Ja? Van tien minuten? Een kwartier, hoor ik? Goed, dan houden we een schorsing van twaalfenhalve minuut.

[Schorsing]

De VOORZITTER: Let op, want wat ik zeg is paradoxaal: ik heropen de vergadering en besluit meteen de beraadslagingen. Is dat wat? Ja? Mooi, hè?

Want dan kunnen we overgaan tot stemming over de ingediende moties. Is er iemand die over de moties nog een stemverklaring zou willen afgeven? Dat geldt in ieder geval voor mevrouw Dijkstra.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, we hebben net een leuk debat gehad. Nou, alles overwegende gaan we ervan uit dat bij de behandeling van de OC&W-nota de partijen CDA, D66 en SP van motie 259 een amendement indienen voor deze structurele oplossing die zij graag willen in Den Haag. Dat ze dat meegeven aan hun partijgenoten daar om even een amendement in te dienen op de OC&W-nota.

En verder kunnen we ons vinden aan de uitleg – en daarmee de uitvoering – die gedeputeerde Gräper heeft gegeven aan de motie en zullen we deze dan ook steunen.

De heer KAMMINGA (D66): Ik zal daar maar niet verder op ingaan.

Wij steunen de motie van de PVV niet, want die betreft invloed op het beleid van RTV Noord en wij vinden dat we daarvoor op moeten passen.

De motie van Groninger Belang steunen wij ook niet.

En de motie van de Partij voor het Noorden ook niet en dat hadden wij in het debat al duidelijk gemaakt.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Nog andere stemverklaringen? Niemand?

Akkoord, dan kunnen we gaan stemmen. Ik stel voor gewoon te stemmen in de volgorde waarin de moties zijn ingediend. Dat is waarschijnlijk ook de volgorde waarin u ze op een stapel hebt liggen.

Dat begint met motie 259 'Belangenbehartiging van RTV Noord richting het Rijk'. Wie is voor die motie? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden, Groninger Belang, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, de Partij voor de Dieren, GroenLinks en het CDA. Wie is daartegen? Dat is de fractie van de PVV. Dan is deze motie aangenomen.

Dan zijn we toe aan motie nummer 260 met als titel 'Lokale productie door kostenreductie'. Wie is daarvoor? Dat is de fractie van de PVV. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden, Groninger Belang, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA. De motie is daarmee verworpen.

Dan ben ik toe aan motie 261 'Meer geld voor programma's RTV Noord'. Wie is daarvoor? Dat zijn de fracties van Groninger Belang en de Partij voor de Dieren. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden, de PVV, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks en het CDA. De motie is verworpen.

Dan ben ik toe aan motie nummer 262, waarop staat 'RTV Noord'. Wie is er voor die motie? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de Partij voor het Noorden en Groninger Belang. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de PVV, de SP, D66, de ChristenUnie, de VVD, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA, zodat deze motie is verworpen.

#### **E. Motiedebat Milieuplan 2017-2020 en Evaluatie IMB (op verzoek van de Partij voor de Dieren)**

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Tijdens de commissievergadering hebben we onze moeite al uitgesproken met dit menscentrale Milieuplan en hebben wij gesproken over onze alternatieve ideeën als het gaat om het milieu en het welzijn van mens en dier. De planeet zou centraal zou moeten staan, een keuze minder gericht op onze welvaart en onze menselijke pleziertjes en meer gericht op ons welzijn. Daarbij zien wij dat in de breedste zin van het woord.

We hebben gevraagd om dit debat, omdat een aantal zaken wellicht anders geregeld zou kunnen worden. Wat meer rekening houden met het dierenwelzijn, maar ook met eigenaren van landbouw- en huisdieren en met de vogels tijdens het broedseizoen. Het is in het verleden al meerdere keren voorgekomen dat dieren als paarden, honden en koeien zichzelf hebben verwond, zijn omgekomen of door uitbraak op hol zijn geslagen en daarmee ook een gevaar geworden zijn voor hun omgeving, doordat zij schrokken van vuurwerk. Dieren die bij voorkennis binnen of naar elders gebracht hadden kunnen worden. Omwonenden met kleine huisdieren willen misschien een avondje elders vertoeven als zij van tevoren weten dat er een vuurwerkshow wordt georganiseerd. Zowel voor het dier als de eigenaar zou het goed zijn om de buurt niet alleen via de lokale krantjes op de hoogte te brengen. Heel veel mensen lezen deze krantjes immers niet. We zouden graag zien dat bij de aanvraag voor een vergunning verplicht gesteld wordt dat daar waar de provincie bevoegdheid heeft, omwonenden tot op 500 meter rondom de show per brief op de hoogte worden gebracht. En daarom deze motie.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 263 en luidt 'Verplicht waarschuwen bij vuurwerk', ingediend door de fractie van de Partij voor de Dieren:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- zonder een ontbrandingstoestemming (maar met melding) shows door een professionele toepassingsvergunninghouder mogelijk zijn tot 20 kilo theatervuurwerk en 200 kilo consumentenvuurwerk en daarboven een ontbrandingstoestemming van de provinciale Gedeputeerde Staten nodig is 1);
- de ontbrandingstoestemming kan worden geweigerd in het belang van de bescherming van de menselijke gezondheid of van het milieu;
- hiertoe ook voorwaarden kunnen worden gesteld;
- de hoogste bestuursrechter 2) heeft geoordeeld dat onder milieu ook bescherming van dieren valt;

Overwegende dat

- (landbouw)huisdieren in paniek door vuurwerk ernstige ongelukken kunnen veroorzaken;
- het wenselijk is om omwonenden, zeker in landelijk gebied, in een straal van 500 meter van tevoren te informeren over een vuurwerkshow; zij dan maatregelen kunnen nemen om dierenleed, schade en aansprakelijkheid voor schade toegebracht door hun dieren 3) tegen te gaan;
- 'standaardbekendmakingen' van vergunningen hiertoe onvoldoende zijn en het wenselijk is dat de omwonenden speciaal worden geïnformeerd over het evenement en de mogelijke gevolgen;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. te komen met een voorstel om, daar waar de provincie het bevoegd gezag is, de communicatie naar omwonenden van vuurwerkevenementen te verbeteren;

plan en onderzoek terug te koppelen naar de PS in het tweede kwartaal van 2017;  
En gaan over tot de orde van de dag!

*Artikel 3B.3a en 3B.3 Vuurwerkbesluit*

*ECLI:NL:RVS:2015:2561: "Er is (...) geen grond voor het oordeel dat onder de bescherming van het milieu als bedoeld in artikel 38.3 van het Vuurwerkbesluit niet mede de bescherming van dieren moet worden begrepen. (...) Gelet op het voorgaande heeft het College (...) ten onrechte niet het belang van de bescherming van dieren (...) betrokken in zijn beoordeling of ontbrandingstoestemming kan worden verleend en/of aanleiding bestaat om aan die toestemming voorschriften te betekenen."*  
*Artikel 6:179 BW*

Mevrouw VOERMAN (PvdD): De ruimte voor dieren wordt ook in onze provincie steeds kleiner, met als gevolg dat steeds meer dieren en ook vogels zich aanpassen aan de veranderende verhoudingen en in het stedelijk gebied hun heil zoeken. Vooral ook op plekken die populair zijn als het gaat om vuurwerkshows: parken, dus. Het opzettelijk storen van vogels, mits hun verstoring niet van wezenlijke invloed is op de instandhouding van de vogelsoort, en het niet-opzettelijk storen vallen niet onder het verbod in artikel 3.1 van de nieuwe Wet natuurbescherming. De vogels verdienen daarom onze extra aandacht. Op grond van het Vuurwerkbesluit mag GS beslissen om in het belang van het milieu een ontbrandingstoestemming te weigeren. Volgens een uitspraak van de Raad van State vallen onder milieu ook dieren.

Wij vragen u, daar waar u bevoegd gezag bent en een ontbrandingstoestemming moet verlenen, dit helemaal niet te geven in het broedseizoen, tenzij door de aanvrager absoluut bewezen kan worden dat verstoring van broedende vogels uitgesloten is. En daarom deze motie.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 264 en luidt 'Geen ontbrandingstoestemming voor zwaar vuurwerk in broedseizoen', ingediend door de fractie van de Partij voor de Dieren:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constateernde dat

- zonder een ontbrandingstoestemming, maar met melding, shows door een professionele toepassingsvergunninghouder mogelijk zijn tot 20 kilo theatervuurwerk en 200 kilo consumentenvuurwerk en daarboven een ontbrandingstoestemming van de provinciale Gedeputeerde Staten nodig is 1);
- de ontbrandingstoestemming kan worden geweigerd in het belang van de bescherming van de menselijke gezondheid of van het milieu;  
hiertoe ook voorwaarden kunnen worden gesteld;
- de hoogste bestuursrechter 2) heeft geoordeeld dat onder milieu ook bescherming van dieren valt;

Overwegende dat

- veel watervogels tegenwoordig broeden in de bebouwde kom in parken en dergelijke en dat deze locaties ook geliefd zijn voor vuurwerkshows;
- broedende vogels in paniek hun nesten kunnen verlaten als zij door krachtig, professioneel vuurwerk worden opgeschrikt, waarna het broeden soms mislukt;
- opzettelijk storen, mits de storing niet van wezenlijk invloed is op de instandhouding van de vogelsoort (anders dan voorheen) en niet-opzettelijk storen, niet onder het verbod in artikel 3.1 van de nieuwe Wet natuurbescherming vallen;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. als uitgangspunt te nemen dat geen ontbrandingstoestemmingen worden gegeven voor vuurwerkshows in het broedseizoen of slechts indien verstoring van broedende (water)vogels (nagenoeg) uitgesloten is, zulks aan te tonen door de aanvrager;  
hiertoe zonodig beleid vast te stellen en openbaar te maken;

En gaan over tot de orde van de dag!

*Artikel 3B.3a en 3B.3 Vuurwerkbesluit*

*ECLI:NL:RVS:2015:2561: "Er is (...) geen grond voor het oordeel dat onder de bescherming van het milieu als bedoeld in artikel 38.3 van het Vuurwerkbesluit niet mede de bescherming van dieren moet worden begrepen. (...) Gelet op het voorgaande heeft het College (...) ten onrechte niet het belang van de bescherming van dieren (...) betrokken in zijn beoordeling of ontbrandingstoestemming kan worden verleend en/of aanleiding bestaat om aan die toestemming voorschriften te betekenen."*

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ik zat even na te denken, want vuurwerk wordt voornamelijk afgestoken met oud en nieuw. En ik dacht dat er in de winter toch geen kip broedt, of wel?

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Nou, ik zou juist zeggen dat kippen juist wel broeden dan. Kippen gaan gewoon door met broeden, maar het gaat hier natuurlijk om de vuurwerkshows die voornamelijk in het voorjaar en in de zomer plaatsvinden.

De VOORZITTER: Ik zie dat dit mevrouw Dijkstra geheel overtuigd heeft. Anderen nog? Nee? Dank u zeer. Oké, daarmee is de indiener aan het woord geweest. Dan denk ik dat het handig is om het College het woord te geven. Namens het College spreekt tot u mevrouw Homan.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik kom zometeen met een geruststelling voor mevrouw Voerman, dus laat ik daar zometeen op terugkomen en even beginnen met uit te leggen hoe het werk met betrekking tot vuurwerk. Want het College van Gedeputeerde Staten is bevoegd gezag waar het gaat om de vergunningsverplichting bij vuurwerk. We hebben namelijk meldingsplichtige – u begon daar al over – en vergunning plichtige situaties en wij gaan dan over de ontbrandingstoestemmingen. En, daar komt het gedeelte waar het gaat over het waarschuwen, wij publiceren dat dan onder andere op onze website, maar ook in het Dagblad van het Noorden én op verzoek van gemeenten ook in de lokale krantjes, als dat aan de orde is.

Wij hebben een aantal heel strakke regels daaromtrent als het bijvoorbeeld gaat om afstand. Bij een vuurwerkevenement c.q. het afsteken van vuurwerk werkt men met veiligheidsafstanden. En de afstand die geldt voor bijvoorbeeld het informeren van bedrijven die bedrijfsmatig dieren houden, wordt berekend van de maximale afstand van de veiligheidsafstand en de helft daarbij. Dat varieert in Groningen ongeveer van 23 meter tot bijna 400 meter. En die mensen moeten dan ook actief ingelicht worden als ze bedrijfsmatig dieren houden. Die afspraken moeten ook schriftelijk worden vastgelegd. Voor zover wij weten – en wij weten veel, want er is echt ook vergunningverlening, toezicht én handhaving, dus er wordt streng op toegezien – zijn er geen klachten over de communicatie. Dat is volgens mij wel de eerste geruststelling.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): We hoeven maar even te googlen en dan zie je allerlei ongelukken die er plaatsvinden, zoals nog niet zolang geleden in Limburg bij een paard door zo'n vuurwerkshow. Het dier schrikt enorm en zoals ik al zei: lang niet iedereen kijkt elke keer weer op de website en heel veel mensen leggen die krantjes zo naast zich neer en gooien het in de prullenbak – of papierbak, als ze een beetje duurzaam leven. Heel veel mensen hebben dat gewoon niet in de gaten dan. Dus waarom zouden we dan niet kunnen pleiten voor het echt heel duidelijk waarschuwen van mensen, als voorwaarde voor zo'n vergunning en dan 500 meter rondom zo'n vuurwerkshow? Even een briefje door de deur doen bij de mensen: dat is het toch het minimale wat we zouden kunnen doen?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Als er redenen waren om aan te nemen dat dat direct tot problemen zou leiden, dan zou ik zeggen dat dat ook gewoon ligt bij de eigenaren die bedrijfsmatig dieren houden. Want daar gaat dit punt over. Op dit moment ligt die grens dus tot ongeveer 400 meter. Ik zou niet weten en heb geen enkele aanwijzing om te denken waarom die tot 500 meter zou moeten gaan. Dus de communicatie is in die zin gewoon heel goed geregeld, we hebben daar ook geen klachten over. Sterker nog, als het nodig is of als daar behoefte aan is, dan zouden er zelfs inspraakavonden georganiseerd kunnen worden. Maar ook die wens hebben wij nog helemaal niet gehoord. Dus als u een voorbeeld aanhaalt uit Limburg, dan zou ik zeggen: dan moeten ze daar kijken wat daar is gebeurd. Wij hebben hier in de provincie geen enkel signaal dat dit hier speelt en de regels hiervoor zijn behoorlijk strak en toch ook behoorlijk uitgebreid. Op het moment dat we het via een ander medium doen, dan zal ook daar wellicht niet iedereen kijken. Dus volgens mij is de manier waarop we publiceren, gekoppeld aan de evenementen, vrij helder.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): De gedeputeerde heeft het nu over bedrijven en u had het net over tussen de 23 en 400 meter als ik het goed heb. Daar vind ik nogal een groot verschil tussen zitten. Maar we hebben het ook over gewone 'huis-tuin-en-keuken-mensen' die gewone huisdieren, een koetje, een paar geiten of een paar kippen houden – of een paard waar ik het over had. Maar als u even op Google kijkt – ik heb dat gisteren even gedaan – dan zie ik talloze incidenten met dieren die losbreken: paarden die uit weilanden lopen, koeien die op de straat lopen. Het is niet alleen maar belangrijk voor de dieren, het is ook belangrijk voor hun eigenaren en voor het aansprakelijkheidsplaatje. Ik vraag u gewoon om die 500 meter. Ik zie het bezwaar eigenlijk niet zo en het zal écht een stuk helpen.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Even om een uitleg te geven, nogmaals de getallen. Wij werken inderdaad met getallen daar waar het gaat om de veiligheidsafstand en die is gebaseerd op de aard

en grootte van het vuurwerk. Dus vandaar dat er een *range* in zit. Is het kleiner, zachter of minder, dan is de afstand minder groot, is de afstand harder en groter, dan is de afstand waarop die informatieplicht zit, groter. Dus vandaar dat er al een behoorlijk wijde *range* in zit en ook veel helderheid wordt geboden aan de mensen in de omgeving die bedrijfsmatig dieren houden.

U vraagt eigenlijk hoe dat dan zit met de rest. Volgens mij kunnen wij niet overal maximaal op inzetten en moeten we ook kijken naar wat nu de meest effectieve communicatie is. Want u vindt dit en de buurman vindt straks dat. We publiceren het – en dat is onze normale, heldere lijn – in een lokaal dagblad en op onze website waar het gaat om grote evenementen.

Ik denk dat het nog wel even goed is om iets anders aan te geven. Ik had het net over melding plichtige evenementen en vergunning plichtige evenementen: dan moet u denken bij de laatste categorie aan ongeveer twintig per jaar. Dus we hebben het ook niet over heel grote hoeveelheden. Dus wat mij en ons betreft is die communicatie gewoon strak en helder en voldoet deze aan alle eisen.

De VOORZITTER: Ik zie dat mevrouw Voerman hier nog even een puntje over wil maken en ik stel voor dat dat ook het laatste puntje is.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, ik vind dat toch wel een beetje jammer. Want u weet net zo goed als ik, als u een beetje logisch nadenkt – dat kunt u heel goed, dat weet ik – dat heel veel mensen dat gewoon niet in de gaten zullen hebben. Ik bedoel: een oudere persoon die daar in de buurt woont en een hondje heeft dat in paniek raakt door vuurwerk, kan zo even een briefje in de deur krijgen. Het is maar een kleine moeite om verplicht te stellen in de buurt even op 500 meter afstand een briefje door de deur te gooien. En alle mensen zullen daarmee geholpen zijn; lang niet iedereen leest op internet of in de krant uw verhaal. Bij mij verdwijnen ze zo in de papierbak.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik denk dat het heel helder is. Het gaat om grote vuurwerkevenementen, het gaat om grote publicaties en die lezen echt heel erg veel mensen. Ze kunnen extra of dezelfde aanvullende informatie, afhankelijk van het evenement, terugvinden op de website. Het is ook niet zo dat als er een grote knal buiten is te horen, omdat een vrachtwagen een laadklep opengaat, de honden daarvan schrikken en wij daar iets mee moeten. Volgens mij is de communicatie zoals die gaat over grote evenementen c.q. ontbrandingen, helder en duidelijk en voorziet die in de behoeften.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Er schiet mij iets te binnen. Kijk, particulieren kunnen ook enorm veel last van vuurwerk hebben. In hoeverre heeft het College de mogelijkheid bij klachten? We hebben bij ons spreekuur weleens een aantal van die mensen gehad en die hadden ook de provincie benaderd. En toen kon de provincie niets doen, terwijl zij uitgezocht hadden dat dat wel degelijk kon. Hoe zit dat? Kunt u daar iets meer over vertellen? Want dat schijnt wel een probleem te zijn in de provincie bij particulieren. Zij hebben bijvoorbeeld paarden achter het huis die dan structureel last hebben van het afsteken van vuurwerk door bepaalde groepen jongeren enzo. Nu weet ik wel dat we ook de politie hebben. Maar kan het College daar ook nog iets in betekenen? Want het schijnt toch wel een groot probleem te zijn.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Dit concrete voorbeeld ken ik niet. Ik kan alleen maar in de algemene lijn reageren. Op het moment dat er klachten zijn of dat in de omgeving het idee leeft dat er niet voldaan wordt aan de eisen danwel aan de verplichting het van tevoren bekendmaken, dan kan ik me voorstellen dat de mensen schrikken, omdat zij niet weten wat er gebeurt. Ja, dan is er een vuurwerkshow mogelijk in onze provincie, net zoals in de rest van Nederland. En ja, die mogelijkheid willen wij ook bieden.

Dat brengt mij ook even bij de andere motie, die gaat over de invloed op de omgeving – in dit geval op de broedvogels. Ik denk dat het belangrijk is om te weten dat hier twee regelingen gelden: aan de ene kant het Vuurwerkbesluit – waar u het ook over hebt – en dan komt de geruststelling anderzijds in de vorm van de Wet natuurbescherming. En in die laatste wet moet een afzonderlijke, eigenstandige afweging worden gemaakt of een actie, activiteit, of significant effect op in dit geval de broedvogels zal hebben. Dat staat los van het Vuurwerkbesluit, dus dat zijn twee afzonderlijke regelingen. Maar of er een effect is op die broedvogels, dat is dus al die afweging die moet worden gemaakt. Dus in die zin bestaat het al en is aanvullende regelgeving of extra beleid gewoon niet nodig.

De heer RAM (PVV): Ja, ik zit toch even te twijfelen of ik moet interrumperen. Maar de paardenhouder Henk Berends uit Grijpskerk heeft wel degelijk last van carbidschieten en hij heeft een paardenfokkerij. De vraag is: hoe kan de provincie daarop handhaven? GroenLinks van de gemeente Zuidhorn heeft voor het dorp Grijpskerk een verordening proberen op te stellen. Hoe kunt u dat voorkomen?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): U geeft zelf denk ik ook al het antwoord. De kans is groot dat als het gaat om een evenement of een groot aantal – ik ken het specifieke voorbeeld niet – dan zijn er eigenlijk drie soorten: het grotere vuurwerk dat mensen zelf kunnen afsteken, het theatervuurwerk en de grote aantallen die passen bij een evenement. En afhankelijk waar dat dan ligt, moet dat dan gemeld worden. Volgens mij hoort dit niet bij ons, als ik dit zo hoor. Dus dan zou het passend zijn inderdaad dat GroenLinks dat in de gemeente Zuidhorn aankaart.

De heer RAM (PVV): Wat ik me nog afvraag: carbidschieten valt niet onder het Vuurwerkbesluit van de rijksoverheid, dus mag men dat het hele jaar doen. Dus ook in de rest van de provincie. Hoe gaat u daarmee om?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Nou, zoals ik net aangaf, zijn er eigenlijk drie verschillende soorten vuurwerk. Dus als het over de grotere getallen, dus het echt grote vuurwerk, gaat, dan is dat een bevoegdheid van de provincie. En dan is er een vergunningplichtigheid bij de provincie en wordt die afweging gemaakt. Dan hebben we het bijvoorbeeld over die afstand en hebben we het over de veiligheid. Dus als het elders hoort, dan stel ik voor dat u dat op die plek ook vraagt.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ik ben niet gerustgesteld. Helemaal niet: ik ben eigenlijk geschokt door wat u zegt. De nieuwe Wet natuurbescherming geeft veel meer ruimte voor vuurwerkshows dan voorheen. Het niet-opzettelijk storen van vogels mag gewoon, ook in het broedseizoen. U hebt de touwtjes in handen als GS om in ieder geval aan grote vuurwerkshows een limiet te stellen. U doet dat niet, u gaat straks een ontbrandingstoestemming geven. Als deze wet, die veel ruimer is dan de vorige wet, zegt dat het wel mag, dan gaat u gewoon zeggen: Die wet staat het toe. Terwijl u de touwtjes in handen hebt. En dat schokt me echt, want dat had ik van u niet verwacht.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Volgens mij gaf ik net aan dat er twee verschillende soorten zijn. Je hebt het Vuurwerkbesluit en je hebt de Wet natuurbescherming. En de Wet natuurbescherming gaat erover of er significante effecten zijn op de omgeving: daar moet dan de natuurtoets gedaan worden. Als die effecten er zijn, dan moeten die gecompenseerd worden, dan moet er verschoven worden, dan moeten er aanpassingen worden gedaan en anders dan kan het gewoon niet. Maar dat is iets anders dan het Vuurwerkbesluit. Dus het ene is eigenlijk gewoon al geregeld en daar zit mijn geruststelling voor u.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Voorzitter, als ik nog een keer mag...

De VOORZITTER: Maar het is wel ten slotte.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja. Het is helemaal níét een geruststelling voor mij, want het is gebleken dat die wet echt héél ruim toegepast wordt en alleen nog maar ruimer vanaf 1 januari, omdat die nu nog meer ruimte geeft. Maar u kunt daar gewoon iets aan doen en dat doet u niet. En waarom niet?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik val een beetje in herhaling, vrees ik. Op het moment dat er aan de voorkant blijkt met de natuurtoets dat daar significante effecten zouden plaatsvinden, dan moet daar wat aan gedaan worden en dat is wat anders dan het Vuurwerkbesluit. Dus het zijn twee afzonderlijke zaken. Maar volgens is het wel geregeld en dan kunt u daarmee wél gerustgesteld zijn.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): De VVD heeft samen met Groninger Belang, de PVV en de Partij voor het Noorden in het kader van de behandeling van het Milieuplan een motie voorbereid om een overzicht te kunnen krijgen van concrete knelpunten en de daarmee gemoeide kosten tussen inwoners en milieuhinderbedrijven. Want ondanks dat het voornemen van een verplaatsingsfonds voor bedrijven of inwoners wel in het Collegeakkoord staat – en ook in de Omgevingsvisie – krijgen we toch de indruk dat dit fonds niet helemaal de prioriteit heeft bij dit College. En dat vinden wij jammer, want enkele goede gesprekken en net zolang streng toezien tot de bedrijven er zelf genoeg

van krijgen en eventueel vertrekken, zijn volgens ons niet de beste oplossing voor de inwoners van Groningen. Wij denken dat je voor een duurzamere en in ieder geval meer toekomstgerichte oplossing toch wat geld moet reserveren om een paar van die knelpunten voorgoed op te lossen die er nu eenmaal zijn met een paar bedrijven in onze provincie.

Van de gedeputeerde heb ik begrepen dat zo'n fonds 20 à 30 miljoen euro zou kosten. Nou, dat is wel erg prijzig. Daarom zouden wij in navolging van wat er ook in de begeleidende brief bij het Milieubeleidsplan staat – namelijk dat er voorafgaand aan de Voorjaarsnota een overzicht komt en dat men daarop terugkomt – zouden wij graag een overzicht willen hebben van de knelpunten die er zijn. Dan kunnen we daar ook een besluit over nemen. Hierbij de motie.

De VOORZITTER: Ik ga de motie voorlezen. Die draagt nummer 265 en luidt 'Breng knelpunten Verplaatsingsfonds in kaart!', ingediend door de fractie van de VVD, mede namens de fracties van Groninger Belang, de PVV en de Partij voor het Noorden:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- het Collegeakkoord zich uitspreekt voor een bedrijfsverplaatsingsfonds;
- in de vastgestelde Omgevingsvisie staat dat het verplaatsen van bestaande bedrijven waar mogelijk wordt gefaciliteerd;
- het evaluatierapport Milieubeleidsplan concludeert dat er onvoldoende geld is voor het fonds;
- het fonds bij de Voorjaarsnota 2017 opnieuw aan de orde komt;

Overwegende dat

- het College aan omwonenden heeft beloofd de hinder te zullen terugdringen;
- een verplaatsingsfonds voor woningen of bedrijven hieraan bijdraagt;
- een verplaatsingsfonds voorkomt dat vergunningen moeten worden geweigerd, en zo bijdraagt aan de ontwikkeling van de noordelijke economie en werkgelegenheid;
- PS geen zicht heeft op het aantal probleemgevallen en de kosten die hiermee gemoeid zijn;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op om:

1. voorafgaand aan de Voorjaarsnota een concreet overzicht te sturen van de bekende knelpunten en kosten die met verplaatsing gemoeid zijn; te onderzoeken of, al dan niet gefaseerd, gestart kan worden met de aanpak van deze knelpunten;

En gaan over tot de orde van de dag!

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Ja, ik begrijp dat dit ook een stukje beleid is van het College. Maar u schijnt er wel erg voor te pleiten dat er zo snel mogelijk bedrijven zich gaan verplaatsen. Waar moeten we naartoe met die bedrijven?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, naar andere plekken in de provincie waar er ruimte voor is. Dat moeten we nog even bekijken. En ik zat ook te denken dat in de motie alleen staat 'bedrijven verplaatsen', maar het zou ook kunnen zijn dat je bijvoorbeeld scheepswerf Pattje niet zozeer zou hoeven te verplaatsen, maar dat je als provincie meehelpt om daar maatregelen te treffen, zodat het voor de omwonenden leefbaarder is. Dus het is niet alleen per se verplaatsen, maar ook in ieder geval de knelpunten die er zijn, gezamenlijk oplossen.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Begrijp ik het dan goed dat u met verplaatsing bedoelt – misschien bedoelt het College dat ook wel, daar kan men zelf straks op antwoorden – dat er verplaatst uit de buurt van mensen en in de natuur, ergens in de buurt van dieren? Klopt dat?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, ik weet niet hoeveel broedkippen, paarden en geiten er leven op een gemiddeld bedrijventerrein. Maar inderdaad, dat is mij om het even, eerlijk gezegd.

De heer SCHIJF (D66): Een vraag aan mevrouw Dijkstra in de zin dat ik het niet zo goed begrijp. Ik heb al twee keer kunnen lezen dat er bij de Voorjaarsnota het onderwerp 'bedrijfsverplaatsingsfonds' aan de orde komt. En u vraagt nu: doe dat even voor de Voorjaarsnota.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ik zeg niet zozeer dat wij de behandeling van dat fonds al dan niet zouden kunnen doen bij de Voorjaarsnota. Maar deze motie roept het College op om ons als Staten een overzicht te leveren van alle knelpunten die er zijn plus de daarmee gemoeide kosten. Dan kun je bijvoorbeeld zeggen dat we niet geld gaan reserveren om alle knelpunten op te lossen, maar dat we

een paar daarvan belangrijk genoeg vinden om ermee aan de slag te gaan. Zo is er een aantal knelpunten waarvan wij als Staten bij de Voorjaarsnota zouden kunnen zeggen dat we die gaan oplossen.

De heer SCHIJF (D66): Bij mijn weten is dat gewoon al toegezegd, een analyse. Maar u specificeert dat nu, u wilt een totaaloverzicht van de ins en outs van een bedrijfsverplaatsingsfonds. Ja, u voegt nauwelijks iets toe aan wat al is toegezegd.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Wanneer is dat toegezegd dan volgens u?

De heer SCHIJF (D66): Ik heb dat twee keer gelezen: in het vorige financieel verslag en ik heb het gelezen in het verslag daarvoor. Dus het is al twee keer duidelijk aan de orde geweest: er is geen financiële ruimte voor een verplaatsingsfonds. Ik kan er niets anders van maken.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, oké. U zegt nu iets anders. U zegt nu dat er geen geld voor is. Daarover kunnen we van gedachten wisselen bij de Voorjaarsnota – lijkt mij. En om dat nu al bij voorbaat af te schieten, lijkt me wat voorbarig.

De heer SCHIJF (D66): Voor mij is het erg simpel: als er geen geld is, is er geen geld.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Ja, er is wel geld, maar dat heet 'keuzes maken' bij waar je het geld aan uitgeeft.

De heer MASTENBROEK (SP): Ja, de vraag aan de VVD-fractie is dan toch wel: ga je dan niet enorm veel werk doen en hoe stelt u zich dat dan praktisch voor? Moet de gedeputeerde dan alle bedrijven in de provincie bij langsgaan en vragen of zij zich willen verplaatsen? Zo ja, wat kost dat dan? Ik kan mij voorstellen dat daar ook wel de onderhandelingspositie eventueel een rol bij speelt. Is dit wel praktisch uitvoerbaar wat u wilt?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, bedankt voor die vraag. Ik heb natuurlijk mijn huiswerk uitvoerig gedaan, zoals u begrijpt. Ik ben niet alleen op dit idee gekomen, ik heb met ambtenaren gesproken. En zij hebben mij verteld dat ze al een onderzoek hebben gedaan naar waar de knelpunten zitten en wat het ongeveer gaat kosten. Daarom is de gedeputeerde ook met het bedrag gekomen van tussen de 20 en 30 miljoen euro. Daar zit erg veel marge in, maar ik zou graag als Statenlid willen hebben in dit overzicht en daarom vraag ik dat gewoon heel netjes via deze weg aan de gedeputeerde.

De heer MASTENBROEK (SP): Maar moet ik het dan zo begrijpen dat u op zich niet wilt dat er ander of meer onderzoek wordt gedaan, maar dat de gegevens die kennelijk al beschikbaar zouden zijn, openbaar worden?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou ja, dat wij in ieder geval nu de toezegging hebben om dit overzicht te krijgen, zodat we daar een voorschot op kunnen nemen tijdens de Voorjaarsnota. Dat we in ieder geval een slag om de arm hebben: die brief gaat er liggen en we daar dan over kunnen besluiten.

De heer MASTENBROEK (SP): Maar dus niet meer onderzoek? Gewoon de gegevens die er zijn, bekendmaken.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou ja, ik weet natuurlijk niet welke gegevens er precies liggen. En als daar bijvoorbeeld nader onderzoek naar nodig is om het iets beter in kaart te brengen welke middelen er nu nodig zijn en wat er nu precies nodig is om die hinder te verminderen voor de omwonenden of bedrijven, dan sluit ik dat zeker niet uit, nee.

De heer STAR (CDA): Aanvullend op de vragen die gesteld zijn en ook even voor mijn beeldvorming: in de aanbiedingsbrief van het Milieubeleidsprogramma wordt al aangekondigd dat we in de Voorjaarsnota geld gaan vrijmaken voor een bedrijfsverplaatsingsfonds. Op het moment dat we dat in juni gaan behandelen in deze Staten en we krijgen daar inzage in, wat is dan uw belang om dit zo snel en zo versneld nu aan de orde te brengen, terwijl we de afgelopen bestuursperiode – waarbij de VVD ook onderdeel was van het College – een bedrijfsverplaatsingsfonds niet hebben kunnen realiseren? Wat is dan nu het belang om het nu zo snel te doen en niet even het College de ruimte te geven om dit te ontwikkelen?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, ten eerste lijkt me het niet heel snel. Ik bedoel: het staat ook in uw Collegeakkoord en we zijn al twee keer onderweg – dat ten eerste.

Ten tweede: ik weet dat de gedeputeerde daar heel dicht tegenaan zat. Alleen, toen kwamen de verkiezingen en toen vielen we buiten het College. Een beetje jammer, maar dat is wel gewoon de realiteit.

En ten derde: als VVD hebben we het idee dat onze gedeputeerde daar toen al goede stappen in had gemaakt – in alle eerlijkheid en we willen dit onderwerp ook wel graag bij ons houden. Daarom dien ik nu op dit Milieubeleidsplan daar een motie over in, want na overleg en ook in de commissie bleek dat mogelijk. Ook u zegt nu dat daar bij de Voorjaarsnota geld voor gaat worden vrijgemaakt. Maar mij is eerder duidelijk geworden dat de lijn nu is: we blijven handhaven, we gaan in gesprek en we gaan er verder geen geld voor vrijmaken. Dus als u daar ook voor openstaat, dan neem ik aan dat u de verdere ideeën voor een fonds zult ondersteunen.

De heer STAR (CDA): We waren samen aanwezig bij verschillende commissies, waarbij sprake is geweest van een bedrijfsverplaatsingsfonds. Daar is door verschillende leden van het College aangegeven dat ze met een voorstel komen voor een bedrijfsverplaatsingsfonds bij de Voorjaarsnota. Dus nogmaals: waarom dan nu deze snelheid en waarom dit proces dan nu niet even de tijd geven, zodat we daar in juni met elkaar onderbouwd een beslissing over kunnen nemen?

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou kijk, dan hebben wij dat waarschijnlijk verkeerd opgevat. Ik heb het idee dat dit een voorschot is geweest om uiteindelijk dit hele fonds af te schieten. En om dat voor te zijn en niet bij de Voorjaarsnota dan voor voldongen feiten komen te staan, wil ik daar nu al aandacht voor vragen. We zeggen niet nu al: reserveer geld. We zeggen: presenteer ons een overzicht daarvan, zodat wij daar even goed naar kunnen kijken en dat lijkt mij niet meer dan redelijk.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Verder nog behoefte aan een woordvoering bij die fracties die nog spreektijd over hebben? Niet? De gedeputeerde dan, mevrouw Homan.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Het bedrijfsverplaatsingsfonds: zoals u hebt kunnen lezen in de evaluatie van het integrale milieubeleid, hebben wij inderdaad gekozen voor een aanpak om te zorgen dat de hinder voor de omwonenden vermindert. Volgens mij zitten we daarbij helemaal op één lijn, als ik kijk naar de indieners van de motie. Want dat is uiteindelijk wat we natuurlijk willen. Daar moeten én de economie bij gebaat zijn én de omwonenden. Volgens mij hebben we daarmee het gezamenlijke doel te pakken. Alleen, de weg ernaartoe zou het bedrijfsverplaatsingsfonds kunnen zijn. Het probleem daarbij echter is dat op het moment dat je een bedrijf verplaatst, het enorm veel geld kost en er zijn andere mogelijkheden. Dat geven wij zowel in de evaluatie als in het milieuplan aan: wij hebben die mogelijkheden. Het gaat dan om toezicht en handhaving, maar ook bijvoorbeeld om het plan van Hoogezand-Sappemeer, 'Bedrijvig en Leefbaar Hoogezand-Sappemeer'.

Dus volgens mij zijn er meerdere manieren om ook te zorgen dat de milieuhinder afneemt. En het klopt inderdaad dat er een onderzoek is gedaan, maar dat onderzoek is wel wat verouderd; in die zin zijn we ingehaald door de tijd. Er is namelijk een aantal bedrijven gewoon van die lijst afgevallen, omdat het bevoegd gezag niet meer bij ons ligt maar bij de gemeenten. En dan gaat het om een redelijk aantal en dat komt omdat ze andere activiteiten zijn gaan doen of omdat de rechter anders heeft besloten. Maar er zijn natuurlijk ook gewoon bedrijven afgegaan omdat ze geen hinder meer veroorzaken, wat een andere situatie is.

Dus in die zin hebben we gewoon te pakken waar we naartoe willen, namelijk minder hinder en we hebben daar andere middelen voor dan alleen het bedrijfsverplaatsingsfonds. Het gaat dus niet alleen om geld, het gaat ook om eigenlijk andere mogelijkheden hebben daartoe. En zoals ik al aangaf – dat gaf u zelf ook al aan: het gaat direct om heel grote bedragen bij het fonds.

Mevrouw BLINK (Groninger Belang): U hebt toen aangegeven in de commissie dat een bedrijfsverplaatsingsfonds – waar we het nu nog steeds over hebben, al zou het mooi zijn als je het anders ging noemen – 30 miljoen moest kosten – waarschijnlijk tót 30 miljoen – en dat dat onbetaalbaar was. Dus daarmee hebt u eigenlijk aangegeven waarom u eigenlijk geen geld gaat vrijmaken. Het staat er nog wel in het milieuplan: er staat nog dat in de Voorjaarsnota nog wordt gekeken alsof er geld vrijgemaakt kan worden. Maar dan wordt bedoeld en wordt er nog steeds gesproken over een bedrijfsverplaatsingsfonds.

Maar het zou nu zo mooi zijn als je daarin een tussenoplossing gaat bedenken: wel een beetje geld vrijmaken voor een aantal problemen dat je zou kunnen oplossen en waarbij het niet nodig is om het

bedrijf te gaan verplaatsen – want dat was juist zo vreselijk duur. Dan zou je daarnaast misschien ook nog wat kunnen doen met een beetje handhaven. Want ja, wij zitten natuurlijk wel een beetje met een overbelaste ODG. Ziet u daar iets in?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Volgens mij hebben we wederom hetzelfde doel en dat is namelijk minder hinder voor de omwonenden. En een bedrijfsverplaatsingsfonds is sowieso een wat groot woord, want ik heb net al aangegeven dat er meerdere activiteiten onder zouden kunnen vallen: dat kan isolatie van woningen zijn, uitkoop van woningen of als het ware het helemaal oppakken van een bedrijf en het ergens anders plaatsen. Volgens mij hebben wij nu gewoon te pakken wat gewoon heel erg goed werkt. En dat is kijken naar waar de problemen zitten. Bij Hoogezand-Sappemeer waren dat bijvoorbeeld verouderde bestemmingsplannen of bestemmingsplannen die überhaupt niet meer geldig waren. Dan is een bedrijfsverplaatsingsfonds niet per definitie aan de orde. Het klopt inderdaad wat u zei over die 20 tot 30 miljoen: in die orde van grootte moet u dan denken. Dat was op basis van een bestaand verplaatsingsfonds in Utrecht en ook op basis van de analyse die we hadden gemaakt van onder andere 'Bedrijvig en Leefbaar Hoogezand'.

Maar het brengt mij even weer terug bij het feit dat er andere middelen zijn waar we dat mee op kunnen lossen. Dus het klopt inderdaad dat we met een voorstel zouden komen bij de Voorjaarsnota. Als ik nu zie – daar vraagt u naar – of dat nodig is en ik kijk naar de situatie zoals we die nu hebben, dan gaat dat richting een 'nee'. Want we hebben andere middelen, we hebben andere mogelijkheden. En de uiteindelijke afweging – dat hebben wij inderdaad op meerdere momenten gezegd – is of het nog keihard nodig is. Je hebt dan veel geld nodig, laten we die afweging maken bij de Voorjaarsnota. Dan doen wij dat ook, vandaar dat die stond als voorstel. En dan wil ik dat best wel wat uitgebreider doen bij de Voorjaarsnota.

Mevrouw BLINK (Groninger Belang): Maar dan is dat toch niet te veel gevraagd om nu een overzicht te krijgen van de problemen c.q. probleemgevallen die er nu nog zijn? Dat wij ook een beetje een idee hebben van het kostenplaatje dat daaraan verbonden is? Want dan kunnen we er ook veel beter een beoordeling van maken of de oplossingen die nu gebruikt worden, wel voldoende zijn.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Er werd net al aangegeven: is dat nou strategisch heel handig? Daar zou je inderdaad ook over na kunnen denken. Maar het is sowieso een wat oudere lijst, dus die zou geüpdatet moeten worden en eerlijk gezegd zet ik liever de kennis en expertise en ook de capaciteit die we hier in huis hebben, ergens anders voor in.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Nou, nu komt de aap natuurlijk toch een beetje uit de mouw. En dat is dat in de brief staat: 'We komen er in de Voorjaarsnota op terug'. Maar dat wordt dus gewoon een 'nee', omdat u zegt dat er andere middelen zijn, er niet altijd geld bij hoeft en we ook met elkaar in gesprek blijven. Maar daar win je gewoon de oorlog niet mee. Ik bedoel: er is gewoon een aantal problemen.

Bij ons mag duidelijk zijn: wij hebben daar best wel wat geld voor over, het moet ergens vandaan komen en daar kunnen we bij de Voorjaarsnota over praten. Dat hoeven we nu niet te doen. Maar ik zou het niet meer dan redelijk vinden dat wij als Statenleden, als controlerende volksvertegenwoordigers, in ieder geval die lijst kunnen krijgen met de knelpunten die er nog wél zijn en de kosten die daarmee gemoeid zijn om die op te lossen. Want u kunt wel zeggen dat u gaat handhaven totdat er niets meer over is, er niemand hier meer wil komen of u in gesprek met ze gaat. Maar uiteindelijk zal daar een kostenplaatje aan hangen om bepaalde problemen toch op te lossen.

De VOORZITTER: Zullen we het eens zo doen. De kwestie is mij inmiddels behoorlijk helder. Ik denk dat de meeste mensen die het debat volgen, wel begrijpen wat er ongeveer op het spel staat en wat er gevraagd wordt. Dus de posities van de partijen zijn helder. Laten we nu gewoon de gedeputeerde daar nu een soort bod op doen met wat zij van plan is om mee te komen. En dan kunt u daarna gewoon kijken of u dat voldoende vindt of dat de motie langs een stemming moet worden gebracht. Is dat niet de beste methode?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ja, in de evaluatie van het Milieubeleidsplan staat ook heel duidelijk aangegeven dat een bedrijfsverplaatsingsfonds een middel moet zijn, niet een helder doel. Want het doel is uiteindelijk minder hinder. En op dit moment hebben wij een aantal heel goede instrumenten in handen, waar inderdaad de Omgevingsdienst hard mee bezig – iedere dag – want zij gaan over vergunningverlening, toezicht en handhaving.

En aan de andere kant zien we dat een aantal van de grote problemen, dus de bedrijven die veel overlast veroorzaken, toch bijvoorbeeld ook naar een ander bevoegd gezag zijn gegaan. Ik noem

bijvoorbeeld een Düsseldorf, een Hummel. Ook is een aantal bedrijven er gewoon niet meer. Dus we hebben gewoon een andere situatie dan twee jaar geleden.

Mevrouw DIJKSTRA (VVD): Sorry, hoor. Nog één vraag nog dan. Het antwoord voor de motie lijkt een 'nee' te zijn. Ik heb zo'n vermoeden dat die ook verworpen wordt nu. Zou ik dan een toezegging van de gedeputeerde mogen krijgen dat wij deze informatie met die lijst met knelpunten toch zouden mogen krijgen? Want ja, het lijkt mij dat de gedeputeerde die informatie zou moeten verstrekken.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Zoals ik had aangegeven, is de lijst verouderd. Dus we zouden even moeten kijken wat we daarmee kunnen. Want ik heb geen idee hoe die lijst van twee jaar geleden er precies uitziet, welke gedetailleerde informatie die bevat. Dus we zouden even moeten kijken in hoeverre we daaraan kunnen voldoen, met de mededeling dat het een verouderde lijst is en dat ik moet kijken in hoeverre dat dus überhaupt openbaar gemaakt kan worden.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Kan de gedeputeerde aangeven of het niet veel belangrijker is om in plaats van bedrijven zoveel geld erin te stoppen om bedrijven te verplaatsen? Dat we veel beter dat geld kunnen besteden aan in de eerste plaats dus ook om die hinder te verminderen en aan de andere kant ook gelijk een milieuslag te maken? Als we zoveel geld hieraan gaan besteden, kun je beter wat aan die bedrijven zelf doen in plaats van ze te verplaatsen, zodat je minder hinder hebt en minder overlast voor het milieu.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik denk dat wij hier wel inderdaad op dezelfde lijn zitten. Wat wij natuurlijk doen is proberen hinder te voorkomen door middel van de vergunningverlening, door middel van de samenwerking met de gemeenten, door naar bestemmingsplannen te kijken, vervolgens toe te zien en te handhaven waar nodig. Dus inderdaad is voorkomen aan de voorkant beter dan genezen, dat ben ik helemaal met u eens.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik hoor de gedeputeerde een heel vage toezegging doen. Volgens mij hebt u een actieve informatieplicht. Volgens mij is de roep om informatie te krijgen over de bedrijven – al dan niet openbaar, we hebben meerdere geheime stukken – een redelijke roep, zodat we op basis daarvan wel een goed debat kunnen voeren bij de Voorjaarsnota. Volgens mij is die oproep heel helder, ik zou niet weten waarom de gedeputeerde daaraan niet zou kunnen voldoen.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Volgens mij heb ik daar wel antwoord op gegeven. Dat was namelijk ook een van de vragen in de motie – volgens mij het laatste punt in het dictum: kunt u nou een geactualiseerde lijst toevoegen aan de brief bij de Voorjaarsnota? Ik heb u toegezegd dat ik zorg dat er een wat uitgebreidere uitleg komt naar de Voorjaarsnota toe. Dat lijkt me heel normaal gezien het onderwerp, dat we meermalen hebben besproken. En ik kijk even welke informatie – want er kan natuurlijk bedrijfsgevoelige informatie bij zitten – wij kunnen geven. Mijn kanttekening was daarbij: als je het echt heel uitvoerig wilt doen, dan kost dat enorm veel ambtelijke capaciteit, omdat je een aantal afwegingen moet maken. Dus ik wou hem in die zin beperkt houden, maar u wilt inderdaad wat meegeven bij de Voorjaarsnota.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik begrijp dat het niet tot achter de komma is. Maar de bedragen komen ergens vandaan, dus globaal hebben we die bedragen gewoon nodig als Staten om überhaupt een afweging te kunnen maken. Maar ik vat uw opmerking samen als een toezegging dat die er komt.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): We hebben eerder inderdaad globale informatie gedeeld, volgens mij was dat mondeling op basis van een analyse in Utrecht en een aantal situaties hier in Groningen. Dus een globale schets kunt u zeker krijgen.

De VOORZITTER: Volgens mij is de gedeputeerde aan het eind van haar beantwoording gekomen. Kunnen wij volstaan met één termijn? Ik zie dat dat niet het geval is. Mevrouw Voerman wenst het woord.

Mevrouw VOERMAN (PvdD): Met alle respect voor de gedeputeerde, maar u had het net over de significante effecten. Wij denken dat die horen bij de oude Natuurbeschermingswet: daar komt het namelijk uit en wel voor de Natura2000-gebieden. We hebben de indruk dat de gedeputeerde wellicht

niet helemaal goed op de hoogte is van de nieuwe regelgeving en zullen daarom ook schriftelijke vragen stellen en houden onze moties aan.

De VOORZITTER: De moties zijn aangehouden door de Partij voor de Dieren, er volgen schriftelijke vragen, begrijp ik. Anderen nog? Nee?

Dan denk ik dat het ons rest om nog te gaan stemmen over de resterende motie. Dat is motie 265, getiteld 'Breng knelpunten Verplaatsingsfonds in kaart!'. Is er iemand die de behoefte heeft om daar een stemverklaring over af te leggen? Ook dat is niet het geval.

Wie is er voor motie 265? Dat zijn de fracties van de Partij voor het Noorden, de PVV, Groninger Belang en de VVD. Wie is daartegen? Dat zijn de fracties van de Partij van de Arbeid, de SP, D66, de ChristenUnie, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en het CDA. Dat betekent dat de motie is verworpen.

Dames en heren, buiten in het atrium staat het eten langzaam te verpieteren. Dus ik zou willen schorsen voor een dinerpauze. Ja, het is jammer anders van het eten, mensen. Het eten is er nu, dus ik schors de vergadering.

[Schorsing]

#### **F. Motie vreemd aan de orde van de dag: Anoniem solliciteren (op verzoek van de PvdA-fractie)**

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

Het wordt een motiedebat, dit. Ik denk dat het goed is om als eerste het woord te geven aan de Partij van de Arbeid, waarvan mevrouw De Haas meteen naar het katheder sprint.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Discriminatie op de arbeidsmarkt is een hardnekkig probleem. Leeftijd, geslacht en etnische achtergrond hebben negatieve invloed op de kans of je wel of niet voor een sollicitatiegesprek wordt uitgenodigd. Een doorbraak moet worden geforceerd, zodat de provincie als overheidsorganisatie een voor ieder herkenbare afspiegeling van de bevolking wordt. Een oplossing hiervoor is het anonimiseren van naam, leeftijd, etnische achtergrond en geslacht, waardoor sollicitanten vooral op hun kwaliteiten kunnen worden beoordeeld en niet op hun achtergrond. Elke sollicitant heeft dan dezelfde kans op een uitnodiging voor een sollicitatiegesprek en de werkgever is onbevooroordeeld bij aanvang van de sollicitatie. Er wordt alleen gekeken naar waar het écht om moet gaan: kwaliteit.

Een proef met anoniem solliciteren in de gemeente Den Haag liet onlangs zien dat in vergelijking tot een niet-anonieme sollicitatieprocedure meer sollicitanten met een gemengde culturele achtergrond hebben gesolliciteerd, dat er drie keer zoveel sollicitanten met een gemengde culturele achtergrond werden uitgenodigd voor een gesprek en dat er meer sollicitanten met een gemengde culturele achtergrond uiteindelijk werden aangenomen.

Discriminatie op de arbeidsmarkt – of het nu gaat om leeftijd, man of vrouw of waar jouw wieg of die van je ouders heeft gestaan – moet worden bestreden. De provincie Groningen moet hier haar eigen verantwoordelijkheid in nemen, net als de gemeente Den Haag heeft gedaan. Daarom dienen wij de volgende motie in.

De VOORZITTER: De motie met nummer 266 luidt 'Anoniem solliciteren' en is ingediend door de fractie van de Partij van de Arbeid, mede namens de fracties van de Partij van het Noorden, de Partij voor de Dieren, de SP, GroenLinks en D66:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017,  
Constaterende dat

- voor het vinden van een baan op de arbeidsmarkt leeftijd, geslacht en etnische herkomst belemmeringen kunnen zijn;
- dit leidt tot ongelijke kansen op het kunnen toetreden tot de arbeidsmarkt (en verder toekomstperspectief) voor ouderen, vrouwen en mensen met een etnische herkomst;
- de overheid in haar rol als werkgever hierin een voorbeeldfunctie heeft;
- het personeelsbestand van de provincie een afspiegeling hoort te zijn van onze provinciale bevolkingssamenstelling c.q. onze beroepsbevolking;

- onze provincie deze afspiegeling actief nastreeft;
- dit ook verwacht wordt van de organisaties waarmee onze provincie een subsidie- of inkooprelatie heeft;

Overwegende dat

- discriminatie op de arbeidsmarkt op leeftijd, geslacht of etnische herkomst in de regel onbewust wordt gedaan;
- anoniem solliciteren een middel is om ongelijke kansen in sollicitatieprocedures tegen te gaan;
- bij anoniem solliciteren persoonsgegevens zoals naam, leeftijd, geslacht, postcode en talenkennis van sollicitanten in de eerste ronde worden geanonimiseerd;
- proeven met anoniem solliciteren aangetoond hebben dat hiermee de gelijke kansen op de arbeidsmarkt voor ouderen, vrouwen en werkzoekenden met een etnische herkomst worden verbeterd;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om:

1. een pilot Anoniem Solliciteren in te voeren als onderdeel van het wervings- en selectiebeleid ten aanzien van vacatures binnen de provinciale organisatie en te onderzoeken of dit bijdraagt aan de diversiteit van de organisatie;
2. anoniem solliciteren indien mogelijk op te nemen in de aanbestedingsvoorwaarden c.q. subsidievoorwaarden van onze provincie;

En gaan over tot de orde van de dag!

De heer OOSTERHUIS (VVD): Ja, wij hebben over dit onderwerp nog niet van gedachten kunnen wisselen eerder dan vandaag en ik wil u op twee punten bevragen. Het eerste punt is: waarom vindt u dat dit huis c.q. deze provincie geen goede afspiegeling is van de bevolking van Groningen?

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Ik denk dat discriminatie zo'n groot probleem is dat het soms niet eens duidelijk is dat er wordt gediscrimineerd. In Groningen is het zo dat er heel veel verschillende soorten mensen wonen, niet alleen maar etnische achtergrond maar ook voor discriminatie op leeftijd worden heel eenvoudig de ogen gesloten en ik ben er ook van overtuigd dat dat ook hier gebeurt.

De heer OOSTERHUIS (VVD): 'Discriminatie' is echt een heel fors woord, hè? Dus kunt u dan voor mij concreet maken waarom deze provincie discrimineert? Ik wil dat graag wat concreet hebben.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Ja, 'discriminatie' is wellicht een wat groot woord. Maar het heeft ook een heel grote impact als je niet wordt uitgenodigd voor een sollicitatiegesprek, alleen omdat je niet de juiste leeftijd hebt, alleen omdat je een bepaalde achternaam hebt. Of misschien heeft het wel gewoon een andere reden, maar gewoon het gevoel dat jij wordt uitgenodigd omdat je die achternaam hebt, is voor mij al voldoende.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Ik ben niet ervan overtuigd dat dit een probleem is, simpelweg omdat u het voor mij niet concreet maakt.

Maar ik wil u ook nog op een tweede punt bevragen. En dat is het tweede punt uit het dictum, dat gaat over de subsidievoorwaarden. Wij hebben ontelbare inwoners en bedrijven in deze provincie een subsidierelatie. Hoe breed trekt u die kring? Wie moet anoniem solliciteren gaan invoeren wat u betreft?

Mevrouw DE HAAS (PvdA): We hebben de motie zo opgeschreven dat er staat '*indien mogelijk*', zodat als het niet nodig is om voorwaarden te stellen aan subsidieregelingen of aan aanbestedingsvoorwaarden, het niet iets is om er een gesprek over te voeren. Maar het gaat mij voornamelijk over dit huis: als er hier gediscrimineerd wordt, moet daar iets aan veranderen. Als we hier kunnen veranderen dat het ook op andere plekken niet meer gebeurt, dan moeten we daar ons best voor doen.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Een voorbeeld uit de praktijk dan, misschien. U weet, ik kom vaak bij melkveehouders. En melkveehouders nemen vaak iemand aan om te melken, bijvoorbeeld voor een paar uur of paar dagen per week. En met veel van die melkveehouders hebben wij een subsidierelatie. Bijvoorbeeld betreft het dan bij de jonge-landbouwersregeling of als het gaat om asbest op de daken, dan ook het invoeren van het anoniem solliciteren? Zo nee, waar trekt u dan wél de grens?

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Ik denk dat de grens op dit moment heel moeilijk te trekken is, omdat ik de uitvoeringsregelingen niet zo één-twee-drie voor ogen heb. Maar ik denk wel dat er grenzen getrokken moeten worden en we gewoon moeten beginnen bij dit huis.

De heer DE WIT (CDA): Ik was een beetje verbaasd toen ik deze motie voorbij zag komen. Een tijdje geleden hebben wij een motie samen met de Partij van de Arbeid en nog een aantal partijen ingediend voor een regenboogprovincie, waarmee we heel duidelijk wilden stellen dat deze provincie absoluut tegen discriminatie is. Daar ben ik heel blij om.

Nu zie ik een motie voorliggen waarin eigenlijk uw wens geuit wordt – en dat zegt u net ook letterlijk – dat er niet gediscrimineerd wordt binnen de provincie Groningen. Nou ben ik het daar helemaal mee eens. Maar ik zie daarbij totaal geen oplossing in het anoniem solliciteren. Als ik kijk naar de cijfers die heb opgevraagd bij het College over de medewerkers naar leeftijden, dan zie ik daar prachtige cijfers. Dan zie ik daar ruimte voor jong en oud. En als ik hier door het provinciehuis loop, ik ga naar ambtenaren toe en ik loop naar deze kant toe, dan zie ik een gigantische diversiteit aan mensen in dit huis: blank, zwart, jong, oud, homoseksueel, heteroseksueel. Dan denk ik: dan moeten we er toch juist hartstikke trots op zijn en dat met z'n allen uitdragen in plaats van hier een motie neerleggen? Waarbij we eigenlijk indirect zeggen dat wij vinden dat er gediscrimineerd wordt? Wat u daar zelf van? Bent u dat met mij eens of niet? Eigenlijk mag ik die laatste vraag niet meer stellen, maar...

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Nee, dat ben ik niet met u eens. Ik denk zeker wel dat we trots kunnen zijn op dit huis, maar ik weet ook dat het beter kan. En ik denk dat je altijd moet streven naar iets wat beter kan om iets te verbeteren.

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Ja, ik ben het helemaal met u eens dat we altijd moeten streven naar iets wat beter is. Alleen, ik heb het idee dat u het verkeerde medicijn voorschrijft voor de kwaal die er is. Ik vind het belangrijk dat wij juist als provincie laten zien, ook aan de ondernemers in de provincie met wie we samenwerken, dat wij juist vinden dat we een heel sociale provincie zijn. Sterker nog, ik durf wel te stellen – en dat staat ook in diverse onderzoeken – dat wij misschien wel de meest sociale provincie zijn als Groningen. En ik ben het met u eens dat op het moment dat er gediscrimineerd wordt door een bedrijf of door de provincie of door wie dan ook, we dat keihard moeten aanpakken. Maar ik ben van mening dat het niet zo kan zijn dat wij bedrijven in onze provincie in een aanbestedingsprocedure maar moeten opleggen dat ze iemand anoniem moeten laten solliciteren.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Ik heb geen vraag gehoord.

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Wij zijn enthousiast over deze motie en ik wil u drie redenen noemen waarom wij dat zijn. De eerste is het feit dat mensen schade wordt toegebracht als zij om redenen van naam, huidskleur, etniciteit of geslacht niet voor volwaardig worden aangezien. De filosoof Taylor heeft fundamentele kritiek op de stelling van Descartes die de basis van het mens-zijn wil leggen in de bekende stelling 'Ik denk, dus ik besta.' Taylor zegt: *"Mensen worden pas mensen als zij zich in verhouding tot andere mensen kunnen manifesteren in taal, in cultuur, in gemeenschappelijk handelen en werken."* Discriminatie kan daarom niet alleen pijn en verdriet veroorzaken, maar ook iemands zelfbeeld negatief structureren. Een vicieuze cirkel kan zo ontstaan, omdat de sociale omgeving bevestigd wordt in haar vooroordelen en het spreekt voor zich dat dat ook maatschappelijk ontwrichtend is.

Zo kom ik bij mijn tweede punt. Enige tijd geleden werd een complex ijzeren instrument voor de kust van Griekenland opgevist. Na lang onderzoek kwam men erachter dat het een soort – primitieve weliswaar – computer betrof die echter getuigde van een beschavingsniveau dat vele malen hoger was dan dat van de Grieken in de eeuwen erna. De beschaving gaat niet in een rechte lijn omhoog. Onze rechtsstaat en onze democratie zijn niet een vaststaand gegeven, maar een werkelijke. En in dat plaatje past deze motie perfect.

Tot slot. Een derde reden om deze motie te steunen is dat het tegengaan van discriminatie *corebusiness* is van de Partij voor de Dieren. Afgelopen week brachten alle nieuwsfora het verhaal over een man die jarenlang de hondenbelasting had weten te omzeilen door te beweren dat zijn langharige Spaanse waakhond een schaap was. Waarschijnlijk voelde hij zich gediscrimineerd, omdat een schapeneigenaar in tegenstelling tot een hondeneigenaar geen belasting hoefde te betalen. Maar waarom neemt deze man geen schaap? Uit eigen ervaring kan ik u zeggen dat schapen net zo afhankelijk zijn als honden en ook prima aan de lijn zijn uit te laten. Het verschil in behandeling dat huisdieren versus landbouwdieren ten deel valt, is volstrekt willekeurig en pure discriminatie. Discriminatie kortom, is een bron van ellende en daarom dienen wij deze motie mede in.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Toch weer dezelfde vraag ook aan u. Waarom vindt u nou dat er in dit huis gediscrimineerd wordt?

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Alleen de schijn van discriminatie moet al voorkomen worden. En daarom is het een uitstekend idee om dit te doen, omdat we allemaal weten dat dit wel degelijk bestaat. Het is aan de overheid om het goede voorbeeld. Dus ik begrijp niet zo goed waarom u hier überhaupt op tegen zou zijn.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Vertelt u nou eens iets over die schijn. Verhelder het nou eens voor me.

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Een schijn? Een schijn? Ja, dat is wel heel erg lastig. Stelt u zich voor: de provincie wil in dit geval geen pilot opstarten waarin anoniem solliciteren wordt toegestaan. Dan zou dat de indruk kunnen wekken dat de provincie het wel degelijk heel belangrijk vindt wat voor achternaam de mensen hebben, omdat dat iets zegt over hun afkomst en over hun etniciteit en daarom iets zegt over het al dan niet geschikt zijn – in hun ogen – voor een bepaalde functie. De Partij voor de Dieren denkt dat we dat niet moeten willen.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Wordt er in dit huis niet gediscrimineerd volgens u?

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Daar doe ik geen uitspraken over.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Dan is nu het woord aan het College, mevrouw Homan.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Laat ik helder zijn: het wervings- en selectiebeleid is hier zo georganiseerd dat we beoordelen en aannemen op kwaliteit. Dat is en blijft natuurlijk gewoon bij werving en selectie. En waar we voor gaan – dat willen we ook eigenlijk extra controleren, daar zit een soort extra controle op – is dat er altijd een P&O-functionaris, een medewerker van de afdeling Personeel & Organisatie, meekijkt in het selectiebeleid. Dus dat is sowieso al wat we doen. Dat even om aan te geven dat er sowieso veel aandacht hebben voor kwaliteit en dat we geen signalen hebben dat er gediscrimineerd wordt. Maar om dat ook te controleren lijkt me het inderdaad goed om te kijken of een pilot daaraan bij kan dragen. Dus daar zijn we enthousiast.

Ik heb wel één klein probleempje: want het wordt wel een uitdaging en een positief dilemma om daar wat op te vinden en te kijken of dat ook echt goed werkt. Want we houden namelijk etniciteit en dat soort dingen niet bij. Leeftijd wel: dat klopt inderdaad, daar zijn staatjes van. Maar de andere aspecten die worden genoemd, worden op dit moment niet door ons geregistreerd. Dus daar moeten we wel naar hoe we dat bij gaan houden.

Verder ben ik positief over de pilot. Die past volgens mij ook bij de motie die in de Tweede Kamer in december is aangenomen. Er zijn er meerdere geweest, maar in december heeft de Kamer ook gezegd dat er eigenlijk wat grootschaliger gemonitord moet worden wat er gebeurt op dit gebied. En voor zover ik weet, is dat voornamelijk bij gemeenten gedaan en nog niet bij provincies.

En dan het tweede punt uit het dictum: *'indien mogelijk op te nemen in de aanbestedings- en subsidievoorwaarden'*. Het is inderdaad goed dat als de pilot inderdaad werkt, wat oplevert en we daar wat ervaringen mee hebben opgedaan, we ook kijken of we dat wat breder kunnen uitdragen. Want ik ben het er wel mee eens: je hebt als provincie wel echt een voorbeeldrol. Dus in die zin laat ik het over aan de Staten.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Ja, ik ben een plaat die blijft steken, denk ik. Toch ook nu die vraag. U neemt het tweede dictum, om dit op te nemen in de aanbestedings- en subsidievoorwaarden, bijna zonder enige weerstand of reflectie over. Dus mag ik dan aannemen dat er gediscrimineerd wordt bij uw subsidierelaties? Is dat uw mening?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Volgens mij is dat niet wat ik heb aangegeven. Ik denk dat het heel belangrijk is, waar dan ook, dat mensen aangenomen worden op basis van hun competenties, op basis van de kwaliteit die ook gevraagd wordt in de functieomschrijving en niet op basis van andere oordelen. Nou, als het dan blijkt dat dat hier in de organisatie goed werkt en dat we dat ook kunnen vragen – er staat ook *'indien mogelijk op te nemen'*. Op dit moment kan ik niet zo inschatten of dat overall wel mogelijk is om als voorwaarde of als eis te stellen, dus daar moeten we dan ook echt naar

kijken. Maar ja, dan vind ik wel dat je daar als overheid een voorbeeldrol hebt, dat mensen op basis van kwaliteit en niet op basis van andere dingen worden beoordeeld.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Wat schort er dan op dit moment aan het wervings- en selectiebeleid waarvan u zegt dat u er niet helemaal zeker van bent dat wij misschien toch discrimineren? Wat is dat nou? Maak dat nou eens concreet.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Er schort niets aan. Iets anders hebt u mij ook niet horen zeggen. Maar ik denk ook niet dat dit daar afbreuk aan zou doen.

De VOORZITTER: Mevrouw De Haas en mevrouw De Wrede hebben geen behoefte meer aan een woordvoering. Nog iemand anders? De heer Oosterhuis.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Organisaties waar veel verschillende types mensen werken, werken beter. Dat is een feit. Maar hier is dus de vraag: is het dan verstandig voor ons als Staten om dat af te dwingen? En dat is zeker de vraag, omdat wij nu eenmaal geen werkgever zijn. Over de proeven die tot nu toe met anoniem solliciteren zijn gedaan, verschillen de meningen. Ik houd het erop dat het nut niet is aangetoond in de proeven die er al geweest zijn. Heel moeilijk vind ik het ook dat je mensen vraagt om hun identiteit van hun papier te krassen, bijvoorbeeld man, vrouw, christen, geboren in een andere traditie, oud, jong, van een bepaalde geaardheid. Dat zijn allemaal dingen die een mens maken tot wie hij of zij is en dat neem je van de mensen gewoonweg niet af. Je wil dat mensen trots kunnen zijn op hun identiteit en dat is een citaat van PvdA-minister van Sociale Zaken, Lodewijk Asscher.

Draai het eens om. Je bent een werkgever en dit geval de provincie. Ik verwacht niet anders dan dat je gewoon zoekt naar de beste kandidaat die je team het beste versterkt. En ja, soms is dat een vrouw, soms is dat een jonge persoon, soms een oude persoon, het gaat om het totale plaatje. Soms telt inderdaad die diversiteit mee, omdat dat inderdaad iets goeds is. Soms telt iets anders mee, bijvoorbeeld speciale ervaring is dan belangrijker. En je discrimineert dan niet, je maakt dan simpelweg de beste keuze. Ja, wij willen de provincie als werkgever deze vrijheid niet afnemen en zeker ook niet de werkgevers die subsidie ontvangen van onze provincie.

Ik kom nog even terug op de interrupties die ik net pleegde. De suggestie die onder deze motie ligt, is dat de provincie onderscheid maakt en die suggestie delen wij niet en die vinden wij te weinig concreet.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Ik vroeg me toch af wat dan de reden is geweest dat de VVD in 2013 aan Lodewijk Asscher heeft gevraagd om anoniem solliciteren mogelijk te maken.

De heer OOSTERHUIS (VVD): U hebt het over een motie van 2013 van het Kamerlid Nieuwhuijzen – als ik me niet vergis. Kijk, we zijn inmiddels een aantal jaren verder en die proeven met dat idee – nogmaals: de gedachte achter dat idee begrijp ik, want diversiteit is belangrijk in je selectiebeleid – laten keer op keer zien dat het niet werkt. Dus het gaat mij erg ver om een instrument, waarvan ik weet dat het niet werkt, op te dringen aan de werkgevers in deze provincie.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Maar hoe zit het dan met de pilot in Den Haag? Of de invoering van het systeem in Vlaanderen? Want ik ga ervan uit dat u verwijst naar het Franse systeem, waar het niet werkte, maar dat was maar één voorbeeld. Er zijn ook heel veel voorbeelden waar het wél werkte.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Zoals ik zeg: de meningen verschillen en het nut is niet aangetoond. In Den Haag heeft het weliswaar geleid tot meer sollicitaties van mensen met een etnische achtergrond, maar niet tot een grotere kans op een baan voor die mensen.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Hoe ik het onderzoek heb gelezen, is dat er wél meer mensen met een multiculturele achtergrond in Den Haag zijn aangenomen nadat deze pilot was ingevoerd.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Maar dat wil niet zeggen dat het een grotere kans op een baan betekent, omdat de gemeente Den Haag nou eenmaal een heel grote werkgever en een heel grote organisatie is. Nogmaals: ik verwacht niet anders van deze provincie dan dat zij onbevooroordeeld staat in haar selectiebeleid.

Ik had nog één zinnetje over in mijn woordvoering. Om het onderdeel te laten worden van alle subsidieregelingen: dat gaat ons veel te ver.

De heer DE WIT (CDA): Nogmaals: het CDA is heel blij dat we inzetten op middelen tegen discriminatie. Dat is wat ons betreft heel belangrijk. Of je nu in dit huis bent of ergens anders, daar staan we volledig achter. De manier waarop we dat doen, niet. En ik ben ook wel een beetje geschrokken van de inbreng van de Partij van de Arbeid en de Partij voor de Dieren dat de suggestie wordt gewekt dat hier gediscrimineerd wordt in het provinciehuis. Ik vind dat écht schrikbarend.

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Waarop baseert u het feit dat wij zouden suggereren dat er hier wordt gediscrimineerd?

De heer DE WIT (CDA): Überhaupt dat deze motie aan ons voorligt. Op het moment dat dat níét het geval zou zijn, dan zou u die motie denk ik überhaupt niet indienen.

Ten tweede is twee keer de vraag net gesteld door de heer Oosterhuis of er sprake van discriminatie binnen de provincie Groningen en daar hebt u twee keer geen antwoord op gegeven.

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Ik ben niet overal bij, dus ik kan geen dingen zeggen waar ik geen bewijs voor heb. Wat wij geprobeerd hebben duidelijk te maken, is dat het beleid dat is gevoerd en waar collega De Haas net uitvoerig over heeft gesproken, goede resultaten heeft opgeleverd. En dat het tegengaan van discriminatie altijd goed is, of dat nu wel of niet plaatsvindt. Omdat het ook vaak onbewust is.

Dat er in dit provinciehuis gediscrimineerd wordt, wil ik ook absoluut niet zeggen. Maar bent u het niet met mij eens dat de overheid een voorbeeldfunctie heeft en in die zin eigenlijk altijd voor een dergelijke pilot zou moeten zijn?

De heer DE WIT (CDA): Nou, ten eerste vind ik niet dat je op zoek moet gaan naar een oplossing voor een probleem waarvan je überhaupt niet weet of er een probleem is.

Ten tweede, zoals ik net ook al aangaf in mijn bijdrage, vind ik niet dat je kunt zeggen dat anoniem solliciteren een bijdrage kan leveren aan het tegengaan van discriminatie binnen deze provincie.

Mevrouw DE WREDE (PvdD): Ja, het wordt zo een beetje een welles-nietsdiscussie. Dank u wel.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Bent u bekend met het bijgevolg van anoniem solliciteren dat mensen met een biculturele achtergrond meer gáán solliciteren? Gewoon de kans aangrijpen om daadwerkelijk een sollicitatiebrief met een CV netjes op papier te zetten en die op te sturen? Dat er echt een ander gevolg bij zit dan alleen maar het tegengaan van discriminatie?

De heer DE WIT (CDA): Op sommige plekken zal dat ongetwijfeld het geval zijn. Ik denk niet dat dat overal het geval is. Ik heb ook geen harde cijfers gezien waarin dat letterlijk voorkomt dat dat ook inherent is aan het anoniem solliciteren.

Daarbij komt dat iemand alsnog op gesprek zou moeten komen. En op het moment dat er dan wél gediscrimineerd zou worden bij een werkgever, in dit geval een potentiële werkgever, is er geen absolute zekerheid dat iemand dan ook inderdaad wordt aangenomen.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Bent u het dan met mij eens dat als je eenmaal uitgenodigd bent voor een gesprek, je dan wel de kans krijgt om te laten zien dat je kwaliteit bezit? Dat jij er mag zijn, dat jij netjes je werk kunt verrichten? Terwijl, als je niet wordt uitgenodigd, je die kans niet eens krijgt?

De heer DE WIT (CDA): Ik vind het heel belangrijk dat de mensen de gelegenheid krijgen om zich op een goede manier te kunnen laten zien. Wat mij betreft hoeft dat niet alleen door het schrijven van een sollicitatiebrief. Als u kijkt naar de 70 procent van de banen die ingevuld worden hetzij intern, hetzij door middel van netwerken, dan vind ik het ook belangrijk dat mensen naar andere manieren of nieuwe methoden gaan zoeken om zichzelf op een goede manier te laten zien. En als ik kijk naar het beleid dat op dit moment gevoerd wordt bij de provincie Groningen – dat geeft mevrouw Homan net al heel treffend aan – dan kiezen wij mensen uit op basis van kwaliteit en niet op basis van achtergrond. En ik heb het vertrouwen dat er heel veel ondernemers zijn in deze provincie die er net zo over denken en kiezen op basis van kwaliteit. Op het moment dat wij tot de conclusie komen dat er een ondernemer is die wél discrimineert, we die ondernemer keihard aan moeten pakken. Ik vind dat u met uw motie de indruk wekt dat wij dat vertrouwen niet hebben in de provincie Groningen en evenmin in onze ondernemers. En daar ben ik mee oneens.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag. Wilt u alstublieft even antwoorden op mijn vraag of u bekend bent met de bijgevolgen en of er echt een verschil is zit tussen of je eenmaal uitgenodigd bent voor een gesprek of dat je niet eens wordt uitgenodigd?

De heer DE WIT (CDA): Ja, volgens mij heb ik net wél heel duidelijk een antwoord gegeven op die vraag, namelijk dat dat op sommige plekken wellicht het geval kan zijn, maar het niet hard te maken is dat het overal zo is.

Zoals de heer Oosterhuis het net ook al heel treffend aangaf, vind ik het ook heel belangrijk dat mensen gewoon hun eigen identiteit. Dat je kunt laten zien dat je trots bent op wie je bent. Daarnaast denk ik dat als ik anno 2017 kijk naar de manier waarop mensen geworven worden en iemand een sollicitatiebrief instuurt, er dan heel veel werkgevers zijn die ook online gaan kijken naar wat iemand doet. Iemand die gaat kijken op LinkedIn naar over wat voor vaardigheden iemand beschikt, wat voor *recommendations* iemand heeft gehad van andere mensen, wat voor achtergrond iemand heeft en of iemand ergens een grote passie voor heeft.

Toevallig hadden wij hier vorige week een debat met een aantal scholen, waarvan een meisje zei – toen hadden we het ook over anoniem solliciteren: “Ja, ik heb een Mexicaanse achtergrond. Ik ben er juist verschrikkelijk trots op en dat wil ik juist uitdragen.” En dat recht heeft zij. Met anoniem solliciteren schuif je dat gewoon heel gemakkelijk opzij.

Mevrouw DE HAAS (PvdA): Bent u het met mij eens dat bij het opzoeken op Facebook of LinkedIn er net zo goed dingen op CV gezet worden? En tweede vraag: bent u het ook met mij eens dat het kwijtraken van je identiteit door het niet-neerzetten van je achternaam door het insturen van één sollicitatiebrief opgelost kan worden door vervolgens gewoon gesprek te gaan? Het is een klein stukje van de sollicitatieprocedure door alleen je achternaam, geslacht, etnische achtergrond en leeftijd weg te laten en dat heeft helemaal niets te maken met verloochen van je identiteit.

De heer DE WIT (CDA): Volgens mij geeft mevrouw De Haas net een opsomming van het kwijtraken van de identiteit tijdens een sollicitatieprocedure.

Mevrouw KRUIZE (D66): Ik vraag me iets af, meneer De Wit. Ik heb in mijn leven heel veel mensen aangenomen. Ik weet uit ervaring dat er op de arbeidsmarkt mensen zijn die nu eenmaal wat minder kansen hebben. Ik weet ook dat ongemerkt er toch vaak een gevoel insluipt dat je nooit helemaal uit kunt sluiten. Ik steek de hand in eigen boezem, ik heb het zelf ook weleens gehad. Op dit moment sta ik aan de andere kant van de streep. Ik ben 47, ik ben werkloos, ik heb duidelijk een handicap inmiddels. Als ik de leeftijd van 47 uit mijn CV weglaat, mijn kennis, vaardigheden et cetera opschrijf – nogmaals: leeftijd van 47 weglaten en handicap weglaten – denkt u dan dat ik eerder zal worden uitgenodigd voor een gesprek?

De heer DE WIT (CDA): Ja, ik heb het CV van mevrouw Kruize niet gezien en ik weet ook niet op welke functie zij zou solliciteren. Dus ik kan daar weinig over zeggen.

Mevrouw KRUIZE (D66): Nee, het gaat er niet om wat op dat moment in mijn CV staat, u mag ervan uitgaan dat ik solliciteer op een functie die bij zou passen. Als u uitgaat van slechts netwerken, LinkedIn enzovoort, dan gaat u in mijn beleving te veel uit van diegenen die hoger opgeleid zijn en dan slaat u een groot deel van de arbeidsmarkt gewoon over.

De heer DE WIT (CDA): Ik heb niet echt een vraag gehoord. Maar ik moet zeggen dat leeftijdsdiscriminatie wel degelijk voorkomt in sommige gremia. Hetzelfde geldt ook voor mensen met wat voor beperking dan ook: dat komen wij helaas ook regelmatig tegen. Maar ik ben wel van mening dat werkgevers iemand moeten selecteren op basis van kwaliteit en niet op basis van leeftijd.

Mevrouw KRUIZE (D66): U bent ervan overtuigd dat dat inderdaad ook gebeurt. Wat is er dan op tegen om een onschuldige pilot, zoals deze hier wordt voorgesteld, in een provinciale organisatie als voorbeeld te laten dienen?

De heer DE WIT (CDA): Ja, wat ik vind naar aanleiding van deze motie, is dat wij daarmee de suggestie wekken dat er daarmee daadwerkelijk gediscrimineerd wordt binnen de provincie Groningen. En ik vind het nog een stap verdergaan om hetzelfde ook nog op te leggen aan bedrijven die een aanbestedingsprocedure bij ons doen. Dat vind ik persoonlijk een stap te ver gaan. Ik begrijp

dat u daar anders tegenaan kijkt, ik heb daar ook alle respect voor. Maar dat is wel de afweging die wij op die manier maken.

De VOORZITTER: Mevrouw Kruize, ten slotte.

Mevrouw KRUIZE (D66): Absoluut ten slotte, voorzitter, maar er wordt mij wel nu iets aangerekend waar ik nog wel even op zou willen reageren. Ik heb geen enkele suggestie gehoord vandaag dat deze provincie zou discrimineren in haar personeelsbeleid. Die suggestie is niet uitgesproken naar mijn mening en zelfs niet gesuggereerd. Dus waar u dat vandaan haalt? Het spijt mij, mensen, maar ik heb het niet gehoord. Misschien ben ik wel doof. Dat kan.

Er staat 'indien mogelijk kijken naar aanbestedingsprocedures' et cetera. Juridisch zal dat waarschijnlijk ook wel niet mogelijk zijn, maar op zich lijkt het idee van die pilot mij een heel goede als voorbeeldfunctie. En u zult het toch met mij eens zijn dat er eerst een pilot zal moeten komen voordat we überhaupt kunnen kijken of we er iets mee kunnen.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Mevrouw Kruize, hebt u ook gehoord, net als ik, dat het eerste woord uit de woordvoering van mevrouw De Haas was: 'discriminatie'? Waarna gezegd wordt: 'Discriminatie moeten wij oplossen. Hier hebben we de oplossing, dit is de motie'? Dat is toch geen suggestie? Dat is toch net gezegd? Dat hebt u toch ook gehoord?

Mevrouw KRUIZE (D66): Dat heb ik gehoord, meneer Oosterhuis. Ik ben het alleen niet met u eens. Ik verwerp uw suggestie dat hier weer de suggestie zou zijn gedaan dat het om discriminatie bij de provincie zou gaan. Het gaat, voor zover ik mevrouw De Haas heb begrepen, om discriminatie in het algemeen, dus niet in dit huis. Het gaat erom dat we proberen met een pilot te laten zien – daartoe is de gedeputeerde ook bereid gebleken – dat discriminatie bij het aannemen van mensen, bij het personeelsbeleid *not done* is – waar dan ook.

De VOORZITTER: Zullen we eens zeggen dat de kwestie zo nu wel duidelijk is en de verschillen van mening ook?

De heer DE WIT (CDA): Ik was het eigenlijk wel eens met uw slotopmerking dat de discussie nu wel voldoende uitgekristalliseerd is.

De heer MEENDERING (GroenLinks): Kort maar krachtig: in ons land mag op geen enkele wijze onderscheid gemaakt worden bij de beoordeling van de sollicitanten – behalve op functiespecifieke eisen. Zeker in een samenleving als de onze waarin de diversiteit groot is. En die diversiteit is ook heel belangrijk in een organisatie, want de kwaliteiten van een sollicitant mogen in principe het enige zijn wat bepalend is voor het vervullen van een functie.

We gaan ervan uit dat de provincie, onder aanvoering van deze gedeputeerde, een heel zuiver beleid hierin voert. Vinden wij de motie dan overbodig? Nee. Dit signaal kunnen we niet vaak genoeg herhalen. Wij zijn dus trots dat wij samen met andere partijen deze motie mogen indienen. En deze motie is ook in lijn met het landelijk beleid van GroenLinks.

De VOORZITTER: Dank u zeer. Anderen nog? Niemand meer? De gedeputeerde misschien nog? Ja, mevrouw Homan.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik heb niet een heel specifieke vraag gehoord. Maar als die er was, dan was volgens mij het antwoord geweest: "Daarom doen we dus die pilot." Aangezien er volgens mij in het eerste betoog nog wel een vraag zat, vandaar dat ik zeg: dat is precies de reden waarom een pilot daarbij wel passend zou zijn.

De heer DE WIT (CDA): U hebt het over een pilot. Hebt u het dan over een pilot die we hier binnen het provinciaal bestuur gaan uitrollen? Dus hier in dit huis? Of hebt u het dan ook over een pilot waarbij we ook kijken naar externe partners?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Wat ik net heb aangegeven is dat het me goed lijkt om eerst hier in huis te kijken wat de meerwaarde is van het anoniem solliciteren. Wij hebben daar nog geen ervaring mee. En als dat effect heeft, kijken we vervolgens ook of we dat nog verder kunnen uitrollen, zoals bij aanbestedingen en subsidies. Daarbij heb ik zojuist al de mitsen en maren aangegeven dat ik op dit

moment niet de inschatting kan maken of het op dit moment wel überhaupt mogelijk is of wij die eisen kunnen stellen.

De heer DE WIT (CDA): Hoe interpreteert u dan de tweede bullet waar de motie toe oproept, waarin eigenlijk al wel gezegd wordt om zoveel mogelijk in de aanbestedingen al wat te doen? Schuift u die dan eerst voor u uit of gaat u die eerst ook al in de pilot meenemen?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik vind het zelf wel zo zorgvuldig om eerst te kijken of het wel handig is om het te doen, wat de mitsen en maren zijn bij hoe je dat precies uitwerkt, zodat, als we ervoor kiezen én dat mogelijk is bij de aanbestedingen en subsidies, we dan ook handvatten mee kunnen geven. En daarbij, als het mogelijk is, de goede eisen te kunnen stellen. Dan lijkt me het wel wenselijk dat we daar eerst zelf ervaring mee opdoen.

De heer DE WIT (CDA): Oké, helder. Dank voor uw beantwoording.

De heer OOSTERHUIS (VVD): U gaat dan ervaring opdoen. Wat is voor u belangrijk in de afweging of u nu wel of niet anoniem solliciteren gaat uitrollen over onze subsidieontvangers?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Het belangrijkste is dat mensen worden beoordeeld op hun kwaliteit. Dat zouden we hier in huis willen, dat willen we sowieso al en een pilot zou daaraan bij kunnen dragen. Dus dat is de voorbeeldfunctie die wij volgens mij kunnen vervullen. Dat doen we bijvoorbeeld als het gaat over duurzaamheid. Dat vinden we belangrijk, daarbij willen we ook graag dat de partners in onze aanbestedingen daar rekening mee houden. Nou, zoals dat bij anoniem solliciteren ook kunnen. Maar ik zeg ook: het is eerst goed om te kijken of dat wel echt mogelijk is en hoe dat werkt door daar eerst zelf ervaring mee op te doen.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Die pilot gaat een bepaald resultaat opleveren. En u hebt al gezegd: u discrimineert niet, u beoordeelt mensen op hun kwaliteit. Dat resultaat zal dan bestaan uit een soort van afwijking van hoe het eerst was of juist niet? Immers, dat mogen we aannemen. Wanneer gaat u nou zeggen dat als dit gebeurt in deze pilot, we dat gaan uitrollen over de provincie? Wat moet ik me daarbij voorstellen?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Het idee van een pilot is natuurlijk dat je kijkt of de hypothese van het beoogde effect goed is. Dus ik kan me voorstellen dat op het moment dat we zien dat het bij mensen met een andere afkomst dan van mij – laat ik het even zo formuleren – ineens helemaal niet werkt. Ik kan van alles daarbij bedenken. Maar volgens mij is het goed dat juist mee te nemen in de pilot en naar het pasklare antwoord moeten we in de formulering van de pilot kijken.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Ik probeer het nog één keer. Welke positieve verwachtingen hebt u van deze pilot?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Volgens mij hebben we hier, als deze motie wordt aangenomen, een heel concrete opdracht liggen. Die gaat over discriminatie op leeftijd, geslacht of etnische afkomst. Volgens mij is het heel erg goed om daar dan de pilot op in te richten.

De VOORZITTER: Zullen we zeggen dat dit de laatste vraag is? Ik zie dit ook in de blik van de andere deelnemers aan deze vergadering, dat het goed is om nu uw laatste vraag te stellen.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Nou, alle begrip daarvoor. Maar u zegt: ik discrimineer niet, ik beoordeel nu al mensen op kwaliteit. Dus wat verwacht u dan van de pilot die u net hebt aangekondigd?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Op basis van wat ik nu zie – dat had ik al aangekondigd – heb ik absoluut niet het idee dat wij mensen op een andere kwaliteiten beoordelen dan die worden gevraagd in de sollicitatieprocedure. Wat hier de vraag is, is te zorgen dat er gelijke kansen in de wervings- en selectieprocedure van de organisatie komen. Daarbij hebben net de meerdere indieners van de motie aangegeven dat er in den lande is bewezen – ik heb dat niet allemaal gecheckt – dat in meerdere situaties werd aangetoond dat op het moment dat door een organisatie werd uitgestraald om aan anoniem solliciteren te doen, je ook mensen aantrekt die zich eerder misschien afgewezen hebben gevoeld, die zich niet genoodzaakt voelden om te solliciteren of omdat ze het idee hadden dat ze

geen eerlijke kans zouden krijgen. Nou, daar ben ik inderdaad ook wel benieuwd naar of, als wij dát beeld schetsen en anoniem solliciteren naar buiten brengen, wij daar dan verschillen in gaan zien.

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Ja, het is een beetje lastig: ik kom in de tweede termijn binnenrollen. En dat is toch een beetje de beantwoording van de gedeputeerde, die bij mij een vraag doet opkomen. Want impliciet stelt u dat u wel uitvoering geeft aan punt 1 van het dictum en punt 2 het daar duidelijk van laat afhangen. Ik wil dat wel graag helder hebben – want het staat hier als punt 1 én punt 2 geformuleerd – dat u dat beide gaat doen. In uw beantwoording geeft u eigenlijk telkens aan: punt 1 is akkoord en punt 2 laat u boven de markt hangen. En dan vind ik het ook eerlijk richting de indieners van de motie dat we dat helder hebben. Desnoods zou ik dan tegen de indieners van de motie willen zeggen: knip die dan in tweeën, dan komt zij een keer terug en daar zit denk ik ook het venijn bij de VVD. We zeggen dat nu iets zo is en direct daarna moet dat ergens in opgenomen, waarvan u zegt dat u daar nog onderzoek naar gaat doen. Dus mijn vraag aan u is: is de motie uitvoerbaar met punten 1 en 2 tegelijk? Want dan wordt van u gevraagd.

En vervolgens, voorzitter, vraag ik toestemming om de indieners daar toch nog even helderheid over te laten verschaffen.

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Volgens is het heel handig, ik denk dan ook even praktisch. Op het moment dat wij een pilot anoniem solliciteren gaan doen en we zeggen dat het inderdaad heeft gewerkt: ook mensen die zich eerder niet aangetrokken voelden om te solliciteren, komen vervolgens ook solliciteren. En we kunnen dus zeggen dat er echt positieve resultaten zijn. En nadat we hebben ervaringen opgedaan met het anoniem solliciteren – bijvoorbeeld wat vraag je dan in zo'n brief dan wel of niet of hoe dat tijdens zo'n gesprek gaat – dan lijkt me het goed dat we dan daarmee eerst in onze eigen organisatie ervaring mee opdoen.

Dus volgens mij heb je twee dingen. Ten eerste: de eigen ervaring heb je nodig om überhaupt door te kunnen gaan. En het lijkt me inderdaad niet heel handig om, als je er zelf geen positieve ervaringen mee hebt, er wel mee door te gaan en dat te vragen in de eisen naar externen toe. Dus inderdaad, ik zie de motie geknipt. Er staat ook: *'indien mogelijk op te nemen'*. Als wij zelf constateren dat onze pilot niet werkt, dan is punt 2 wat mij betreft ook inderdaad niet mogelijk.

De heer SCHMAAL (Groninger Belang): Ik heb ook even rondgekeken. Dus dit traject wordt uitgevoerd. Ik ben wel erg benieuwd wanneer de pilot dan geslaagd is. Hoe gaat u dat concreet meten?

Mevrouw HOMAN (gedeputeerde): Ik gaf net in mijn woordvoering al aan dat we hier een motie hebben liggen met een opdracht om aan de slag te gaan. Ik heb al aangegeven dat ik inderdaad wat praktische dilemma's zie, maar ik wil ze formuleren als uitdagingen. Wij hebben het immers inderdaad op dit moment nog niet gemeten. Volgens mij kunnen we daar wat op verzinnen en kunnen we daar dan hard mee aan de slag gaan.

Onderdeel van de pilot zou ook dus kunnen zijn dat we dat én niet kunnen meten en we er niets op kunnen verzinnen en dat het in die zin dus moeilijk wordt. Nou, dan zou je dus kunnen concluderen dat de pilot onuitvoerbaar is, maar ik denk wel dat we die uitdaging aan moeten gaan.

De VOORZITTER: Oké. Is daarmee voldoende helderheid? Als ik rondkijk, denk ik dat dat zo is. Dat zou kunnen betekenen dat we de beraadslagingen zouden kunnen sluiten. Dat doe ik bij dezen.

Dan kunnen we gaan stemmen over de ingediende motie. Ongetwijfeld is er iemand die daar een stemverklaring over wil afleggen. Meneer Oosterhuis. Maar het zou ook een ordevoorstel kunnen zijn.

De heer OOSTERHUIS (VVD): Inderdaad. Ik verzoek om een hoofdelijke stemming.

De VOORZITTER: Dat kan natuurlijk. Is er iemand die een stemverklaring hierover zou willen afleggen? Meneer Ram.

De heer RAM (PVV): De PVV is tegen deze motie. Het is voor ons een basisbehoefte voor mensen dat ze gezien worden in hun identiteit, wie ze zijn. Discriminatie is immoreel, maar het tegenovergestelde – het ontkennen van de identiteit van mensen – is net zo onwenselijk en net zo immoreel. De overheid moet juist burgers in hun kracht zetten en in hun identiteit versterken. Dus niet weggijken als er verschillen zijn.

Daarnaast is er geen enkel bewijs dat de provincie zou discrimineren, en dus ook geen noodzaak voor dit paardenmiddel.

De heer STEENBERGEN (ChristenUnie): Gelet op de reactie van de gedeputeerde nog het volgende. We hebben het niet gehoord, maar ik werd vriendelijk toegeknikt door een van de indieners. Ik ga er dus vanuit dat punt 1 vóór punt 2 komt en dat er een knip in zit. Dat zal ook de reden zijn dat wij voor deze motie gaan stemmen.

De VOORZITTER: Oké. Anderen nog? Niemand?

Dan kunnen wij stemmen. Voor de hoofdelijke stemming is er inmiddels een formuliertje gekopieerd, dan kunnen wij daar zo meteen mee beginnen. Het getrokken nummer is 43: dit is gekoppeld aan de heer Zwiers. Ik begin bij hem en roep dan iedereen op alfabetische volgorde af, die de presentielijst heeft getekend. Dan zijn er sommigen inmiddels vertrokken en die roep ik dan twee keer af. Geven ze geen antwoord, dan telt hun stem dus niet mee.

De uitslag van de hoofdelijke stemming is als volgt: de heer Zwiers stemt voor, de heer Bakker stemt tegen, de heer Batterman stemt voor, mevrouw Beckerman stemt voor, mevrouw Beenen stemt voor, mevrouw Blink stemt tegen, mevrouw Bootsma stemt voor, de heer Van den Born is afwezig, mevrouw Dijkstra stemt tegen, de heer Engelkens stemt voor, mevrouw Van der Graaf is afwezig, mevrouw De Haas stemt voor, mevrouw Heidekamp stemt tegen, de heer Jousma stemt voor, de heer Kaatee stemt tegen, de heer Kamminga stemt voor, de heer Van Kesteren stemt tegen, mevrouw Van Kleef stemt tegen, de heer Knecht is afwezig, mevrouw Kruize stemt voor, de heer Mastenbroek stemt voor, de heer Meendering stemt voor, de heer Miedema stemt voor, de heer Nolles stemt voor, de heer Oosterhuis stemt tegen, mevrouw Oudman stemt voor, mevrouw Poort stemt voor, de heer Ram stemt tegen, de heer Scheffers is afwezig, de heer Schmaal stemt tegen, de heer Schijf stemt voor, de heer Șerbănescu-Kele stemt voor, de heer Star stemt tegen, de heer Steenbergen stemt voor, mevrouw Voerman stemt voor, de heer De Wit stemt tegen, de heer Wolters stemt voor, mevrouw De Wrede stemt voor en mevrouw Wulfse stemt tegen.

Voor de motie zijn uitgebracht 22 stemmen. Daartegen zijn 13 stemmen uitgebracht, dus de motie is aangenomen.

#### **4. Hamerstukken**

A. Voordracht Realisatiebesluit voor een tijdelijke verkeersregelingsinstallatie bij Slaperstil (project N355 Zuidhorn-Groningen) (2016-84), 22 november 2016

Zonder beraadslaging of stemming conform besloten.

B. Voordracht Planuitwerkingsbesluit voor de Fietsroute Plus Groningen-Leek (2016-90), 20 december 2016

Zonder beraadslaging of stemming conform besloten.

C. Voordracht wensen en bedenkingen REP-ZZL-project Marketing Groningen – toeristische campagne provincie Groningen 2017-2020 (2016-39), 30 november 2016

De heer ENGELKENS (PvdA): Over de 1,1 miljoen die wij beschikbaar stellen voor de toeristische campagne heb ik mij namens mijn fractie in de commissie nogal drukgemaakt. Naderhand kreeg ik ook veel bijval van andere fracties uit deze Staten. Afgelopen maandag heb ik een kop koffie gedronken met de directeur van Stichting Marketing Groningen en ik mag hier gewoon zeggen dat zij er eigenlijk spijt van hebben om het zo op papier te hebben gezet. En dat zij eigenlijk willen dat gewoon, ongeacht of je hoog of laag opgeleid bent, geïnteresseerde mensen die graag naar Groningen willen komen vanwege onze mooie cultuur, natuur, landschap én gezelligheid van deze Stad, hier heel erg van harte welkom zijn.

Vandaar dat wij dus gewoon instemmen met deze voordracht.

Zonder beraadslaging of stemming conform besloten, met inachtneming van de stemverklaring van de fractie van de Partij van de Arbeid.

## **5. Ingekomen brieven**

A. Ingekomen brieven van Gedeputeerde Staten

-

B. Ingekomen brieven van derden

-

C. Overige ingekomen brieven

-

## **6. Kortetermijnagenda volgende cyclus commissievergaderingen**

Zonder beraadslaging voor kennisgeving aangenomen.

## **7 Notulen voorgaande vergaderingen van 9 november en 14 december 2016**

Ongewijzigd vastgesteld.

## **8. Sluiting**

De VOORZITTER: Dan zijn we bijna klaar.

De heer PAAS (Commissaris van de Koning): Maar er is nog één iemand hier, die vandaag voor het laatst is en daar wil ik nog wel even aandacht aan besteden. Het gaat om mevrouw Poort en eerlijk wéét ik niet eens of ze hier wel voor het laatst is. Maar het leuke van het vervangen is: je komt nog eens ergens en kunt de sfeer opsnuiven, je kunt kennismaken, je kunt je inbreng leveren en je hebt thuis weer eens verhalen te vertellen. En het nare van vervangen is dat het zo ook weer afgelopen kan zijn. Dat is een beetje datgene waarvan ik vermoed dat Ans Poort dat meemaakt. Ze is de vervanger van Sara van de Par, we wisten ook dat dat voor een beperkte tijd was. Dat betekent dat ze vandaag voor het laatst als Statenlid in ons midden is.

Beste Ans, je hebt drie maanden de honneurs waargenomen voor je fractiegenote. En ik ben hartstikke blij voor Sara – ik denk dat we dat allemaal zijn – dat ze het Statenwerk op kan pakken vanaf volgende week. En het negatiefje daarvan is dat daarmee jouw werk er bij ons ook opzit. Het had best tot een *maidenspeech* in de Staten kunnen komen. Eerlijk gezegd had ik vandaag in mijn aantekeningen rekening gehouden met het feit dat je dat misschien wel zou doen. Maar je hebt zeker in de Commissie Ruimte al je bijdrage geleverd. En dat heb je daar laten horen met een persoonlijke ervaring, in jouw geval de uitstoot van een fabriek bij je in de buurt. Daardoor werd het beleid waarover we toen praatten, in één keer heel tastbaar: want dan gaat het over wat gewone mensen meemaken met de gevolgen van dat beleid. Ik ben altijd blij met Statenleden, zelfs interim-Statenleden, die in staat zijn om die brug te slaan. Vandaag viel het woord ‘huis-tuin-en-keuken-mensen’: nou, van hen kun je er niet genoeg in je Staten hebben. Het Milieuplan dat vandaag op de agenda stond is het voertuig van de provincie om daar wat aan te doen en dat motiveerde jou ook als Statenlid om daar ook een bijdrage aan te leveren.

Beste Ans, nu je hebt geproefd aan het Statenwerk, kan het bijna niet anders – we zeiden dat ook tijdens de lunch tegen elkaar – dat je toch dat werk van die fractie – dat heel behoorlijk is maar nooit perfect – wel een beetje gewoon kan blijven volgen, van binnenuit, vanaf de zijlijn of een stuk intensiever. Ik denk dat ze daarmee in de Staten en ook in de commissies hun voordeel mee kunnen

blijven doen. Dus ik houd er persoonlijk rekening mee dat we die Ans hier vandaag helemaal niet voor het laatst zien. We nemen afscheid, maar Heintje Davids is er niets bij.

Ook buiten de Staten kan Groningen op je blijven rekenen. Je hebt je altijd ingezet voor je medemens, zoals je dat nu ook weer doet in de zorg: als bestuurslid van de Kledingbank Máxima of in de zorg om vluchtelingen. Je blijft je bijdrage leveren op allerlei manieren in onze mooie provincie en dat siert je. Ik wil je nu bedanken voor je inzet voor deze Staten van Groningen. Het ga je goed. Dat onderstrepen wij altijd met een ritueel cadeautje en dat ga ik je nu ook brengen. En ik ben heel blij dat je het kostbaarste wat je hebt, namelijk je tijd, een tijdlang met ons hebt willen delen en dat smaakt naar meer. Dank je wel. [Applaus.]

Mevrouw POORT (SP): Ja, een *maidenspeech*. Ik vond het een heel raar idee, als ik dat zou doen en vervolgens 'aju paraplu' zou zeggen. Dus dat doe ik toch maar niet.

Maar ik wil toch wel even zeggen dat ik het als heel prettig heb ervaren om hier te zijn. Eigenlijk had ik dat niet eens verwacht, ik had ook niet verwacht dat ik het zo leuk zou vinden. Dus ik vind het wel jammer dat ik wegga en ik hoop ooit nog eens terug te komen inderdaad. Dank u wel. [Applaus.]

De VOORZITTER: Wij verheugen ons daar nu al op.

Dames en heren, daarmee is de vergadering wél afgerond. We hebben gedaan wat we moesten doen, dus het is tijd om de vergadering te sluiten en iedereen uit te nodigen voor de evaluatie die er ongetwijfeld na de volgende Statenvergadering weer zal zijn.

Ik sluit de vergadering.

## AMENDEMENTEN

### AGENDAPUNT 3.C

Amendement 38 'Aanbevelingen rapport Noordelijke Rekenkamer "Op eigen benen?" ' (ingediend door de fractie van D66, mede namens de fracties van de SP en het CDA)

Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017 ter behandeling van de Voordracht aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer in het rapport 'Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid: gevolgen voor maatschappelijke instellingen provincie Groningen'

Besluiten:

De aanbevelingen uit het rapport van de Noordelijke Rekenkamer getiteld 'Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid: gevolgen voor maatschappelijke instellingen provincie Groningen' ter kennisgeving aan te nemen

*Toelichting:*

*Meerdere aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport lopen vooruit op de taken-en-rollendiscussie, in het kader van de aanstaande herindeling van gemeenten, die tussen provincie en gemeenten gevoerd wordt. Het is niet verstandig om, vooruitlopend op de uitkomsten van de taken-en-rollendiscussie, vaste piketpalen te slaan op het terrein van het sociaal beleid.*

*Het overnemen van de aanbevelingen zouden meerdere terreinen van het door Provinciale Staten geaccordeerde en wenselijke beleid doorkruisen. Bijvoorbeeld: het gewenste beleid op het terrein van individuele cliëntenondersteuning, de collectieve belangenbehartiging en sport. Bij het door de provincie gevoerde sportbeleid wordt er nadrukkelijk gekeken naar hoe sport voor iedereen toegankelijk is en het beleid zich niet beperkt tot de inzet op uitsluitend het ruimtelijke en fysieke domein. Deze redenering geldt ook voor het zorglandschap. Daarin beperkt de provincie zich ook niet tot uitsluitend het fysieke en ruimtelijke leefbaarheidsbeleid.*

*De bovenstaande toelichting geeft genoeg reden om de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamerrapport 'Op eigen benen?' voor kennisgeving aan te nemen en de aanbevelingen dus niet op te nemen in het monitoringsysteem.*

Amendement 39 "Aanbevelingen rapport Noordelijke Rekenkamer "Op eigen benen?" ' (ingediend door de fractie van de VVD)

Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 1 februari 2017 ter behandeling van de Wijziging Heffingsverordening (Opcenten);

Besluiten:

Aanbeveling 5 uit het rapport van de Noordelijke Rekenkamer getiteld 'Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid: gevolgen voor maatschappelijke instellingen provincie Groningen' niet als zodanig over te nemen, zodat het besluit onder I komt te luiden als volgt:

De volgende aanbevelingen uit het rapport van de Noordelijke Rekenkamer getiteld 'Op eigen benen? Beëindigen sociaal beleid: gevolgen voor maatschappelijke instellingen provincie Groningen' over te nemen:

- 1) signalerende en agenderende taak;
- 2) overdracht taken;
- 3) afbakening taken zorglandschap;
- 4) individuele cliëntenondersteuning en collectieve belangenbehartiging.

*Toelichting:*

*Aanbeveling 5 past niet in de opgevegestuurde werkwijze van het College, waar de Staten al eerder mee hebben ingestemd. Het uitvoeren van de aanbeveling doorkruist daarmee ongewenst het vastgestelde beleid.*